

Dialogmøte – supplerende vern Jotunheimen – Vang kommune – 17 mars

Til stede:

Vang kommune: Vidar Eltun - ordfører, Erlend Haaverstad – kommunedirektør, Morten Johan Johansen – kommunalsjef landbruk/teknisk, Bjørnar Sæthershagen – rådgiver.

Statsforvalteren: Vebjørn Knarrum - avdelingsdirektør, Kolbjørn Hoff – seniorrådgiver, Harald Klæbo – seniorrådgiver.

Formål med møte:

- orientere om oppdraget som er gitt på supplerende vern kategori nasjonalpark fra Miljødirektoratet. For statsforvalteren er det viktig å få fram at det her er snakk om hva kommunen trenger av opplysninger for å kunne ta stilling til spørsmålet om lokal aksept for igangsetting av en verneprosess.

Statsforvalteren ga en orientering om:

- tidligere saksgang rundt supplerende vern,
- oppdraget som Statsforvalteren har fått av Miljødirektoratet,
- hva som er spilt inn som mulige utredningsområder, år inkl. eiendomsforhold, det er arealene mellom Bygdin/Tyin og dagens nasjonalparkgrense som er aktuelle i Vang.
- hva et event. utvidet nasjonalparkvern innebærer i praksis,
- SF stilte kommunen spørsmål om hva kommunen trenger som grunnlag for et event. vedtak om det er aksept for å gå videre med en utredning for utvidet vern.

Oppdraget Statsforvalteren har fått av Miljødirektoratet er:

Avklare med kommunene om det er aksept for å forberede og gjennomføre videre prosess for vern av kandidatområdene i kategorien nasjonalpark.

Gjennomføre dialog med grunneierorganisasjoner, naturvern- og friluftslivsorganisasjoner regionalt/lokalt om muligheter og utfordringer knyttet til vern av kandidatområder i kategorien nasjonalpark.

Dialogen med organisasjonene bør gjennomføres før kommunene tar endelig stilling til igangsetting av verneplanprosess.

Vurdere kunnskapsgrunnlag for en verneprosess og behov for kunnskapsinnhenting og kartlegging der det er lokal aksept.

Starte formelle verneplanprosesser i medhold av naturmangfoldloven for de områdene der det er lokal aksept.

Innspill fra kommunen:

- det er viktig at et møte med grunneierne blir gjennomført så raskt som mulig. Grunneiernes holdning vil være viktig i forhold til kommunens standpunkt på om det er grunnlag for å utrede utvidet vern videre. Kommunen anbefaler Statsforvalteren være så konkret som mulig i disse møtene på hva et vern innebærer,
- det vil være en fordel om vegen og parkeringsutfordringene i Koldedalen (Utladalen landskapsvernområde i Vestland fylke) kan bli tatt opp samtidig,
- det bør være et møte med reiselivet i Vang for å høre deres synspunkt
- kommunen stilte spørsmål om innløsning/salg av privat grunn er en aktuell problemstilling (Statsforvalteren skal avklare dette)

Videre arbeide

SF tar kontakt med de 4 grunneiersameigene for å avklare møtetidspunkt. Dette møtet gjennomføres fortrinnsvis før påske, eller så raskt som mulig. Kommunen blir invitert med på dette/disse møtene.

- SF avklarer med det første om det skal være enkeltmøter med grunneierlagene, eller om det blir et fellesmøte,
- kommuneadministrasjonen ber kommunestyre om noe tid slik at tilstrekkelig grunnlag for å gjøre et vedtak om det er ønskelig med videreprosess foreligger. Det er realistisk at kommunen tar endelig stilling til dette i september,
- møte med andre organisasjoner tas etter dette,
- SF presiserer at selv om kommunen gir en aksept for igangsetting av en verneprosess, vil dette ikke innebære at kommunen aksepterer et utvidet vern eller at kommunen dermed tar stilling til vernespørsmålet. Det kommunen da aksepterer, er en utredning av fordeler og ulemper ved et utvidet vern og innholdet i et slikt vern herunder grense, verneforskrift, verneform etc. Når utredningen foreligger og verneforslaget evt. har vært på høring, vil kommunen fortsatt ha mulighet til å si nei til verneforslaget.

Møtereferat 3. mai – møte med grunneierne i Vang – supplerende vern Jotunheimen

Tilstede:

Bjørn Erik Sem Jacobsen (6/66)	Kristoffer Kvame, Eidsbugarden
Helge Remmen, Hestvollen sameie	Helge Kvame
Tanaquil Enzenberger, Nybu sameie	Ole Kristoffer G. Nygard
Håvard Bækkevold Nybu sameie	Torbjørn Remmen, Hestvollen
Geir Over Jevne, Synsbekk sameie	Björg Marie Hermundstad
Asgrim Opdal, Opdal og Skogstad sameie	Bjørn Nylander, Hålien Raudfjorden
Thomas Hellestad (?)	Magnus Kvame
Nils Leine	
Eirika Kongslie, Synsbekk sameie	Vidar Eltun, Vang kommune
Jon Lerhol, Bygdin Grunneierlag, Vang Fjellstyre	Erlend Haaverstad, Vang kommune
Knut Lerhol, Bygdin grunneierlag	Morten Johan Johansen, Vang kommune
Knut Arne Jevne, Synsbekk sameie	Bjørnar Sæthershagen, Vang kommune
Kristin Bakke Lajord	Ingeborg Lunde, Vang kommune
Lars Skrinrud, Nybu sameie	
Kirsti A. Skrinrud, Nybu sameie	Harald Klæbo, Statsforvalteren i Innlandet
Arne Belsheim, Synsbekk	Kolbjørn Hoff, Statsforvalteren i Innlandet

Formålet med møtet:

- gi informasjon om oppdraget på supplerende vern fra Miljødirektoratet,
- gi informasjon om mulige konsekvenser og muligheter i et utvidet vern av Jotunheimen nasjonalpark,
- få et inntrykk av grunneiernes holdning til et evt. utvidet vern. Grunneiernes syn vil være en del av grunnlaget for kommunens beslutning om en vil gå videre med å utrede fordeler og ulemper med en utvidelse av nasjonalparken.

Orientering fra Statsforvalteren:

- om oppdraget supplerende vern, kategori nasjonalpark
- konsekvenser av et evt. utvidet vern
- innholdet/bestemmelser i verneforskrift

Presentasjonen kan oversendes for de som ønsker dette.

Innspill i møtet:

Jon Lerhol: Det vises til brev innsendt tidligere med uttalelse fra en sammenslutning av grunneierlagene (2). I disse brevene går en imot et utvidet vern mellom eksisterende NP-grense i Vang og Bygdin.

Statsforvalteren har sett de to brevene fra grunneiersammenslutningen. De vil følge saken videre i prosessen.

Jon Lerhol: Det har vært for dårlig informasjon om prosessen. Det ble for flere år siden presentert kart i avisene, ingen av grunneierlagene er blitt tilskrevet. Informasjonen som er kommet ut gjør

grunneierne til «husmenn». En rapport om biologisk mangfold ble utarbeidet uten at grunneierne ble kontakta. Bygdin grunneierlag har etterspurt om informasjon flere ganger uten å få svar, blant annet i brev til kommunen. Grunneierlaget bad om et møte med kommunedirektør og ordfører. Her ble det gitt oppklarende informasjon om prosessen.

Statsforvalteren: vi er enige i at prosessen ikke var optimal i starten – den var da styrt av Miljødirektoratet og departementet med krav om innmelding av aktuelle områder for vern uten at en hadde tilstrekkelig med tid til å involvere kommunene lokalt. Statsforvalterne varslet direktoratet om at det ville bli en skeiv start på en eventuell prosess. Statsforvalteren hadde enkelte teammøter med noen kommunestyre i 2019 der det ble informerte om den «noe uheldige» prosessen. Fra februar 2019 da Statsforvalter leverte faglig notat til Miljødirektoratet og fram til denne prosessen november 2021 var ikke Statsforvalterne en del av prosessen. Statsforvalter beklager prosessen og manglende lokal inkludering i starten. I utgangspunktet ønsket ikke Statsforvalteren å kartfeste områdene i sin innstilling i februar 2019, men dette var et krav fra Miljødirektoratet.

Statsforvalter ønsker nå å starte prosessen på nytt, med riktig rekkefølge der en tar de lokale møtene og sonderer hvordan best gripe an dette. Karta som nå blir brukt er bare som grov områdeinndeling og angir «utredningsområder».

Kristoffer Kvame: Innkalling til møtet ble svært sein var sein. Her bør en gjøre en grundigere jobb. Oppdater lista, slik at alle som blir påvirket av et vern får innkalling.

Jon Lerhol: Det er enkelte grunneiere som ikke har fått innkalling, det er snakk om (Bygdin hotel og Eidsbugarden, ikke sameie).

Statsforvalteren: Det er gjort en grundig jobb med å finne alle medlemmer i grunneierlagene. Det er mulig man skulle invitert de som grenser til de aktuelle utredningsområdene, problemet er å sette en grense for hvem som vil bli påvirket av et vern. I første rekke valgte vi å invitere de som får rådgivningsinnkretninger på sin grunn gjennom et evt. vern. Bygdin hotell skal i tillegg ha fått. Skal sjekke opp listen i samråd med kommunen. Statsforvalter vil eventuelt kunne arrangere et møte til med de som eventuelt ikke har mottatt tilstrekkelig informasjon. Pr. nå synes vi vi har truffet bra i forhold til de som blir direkte berørt så vi ser ikke et ekstramøte som så veldig aktuelt. Det vises også til at det er mulig å sende skriftlige innspill.

Bjørn Erik Sem Jacobsen: Eier av privat hytte nord for Bygdin – er nabo til Statskog - 3. generasjon som har hytte her. Det er ingen ting som blir bedre gjennom et vern, dessuten kan en verneforskrift lett endres i retning av ytterligere innstramninger. Har merka oss vernet ikke skal inkludere hyttene på Eidsbugarden. Vi regner oss som en av hyttene på Eidsbugarden, og ønsker å forholde seg til plan- og bygningsmyndighetene i kommunen. Hva blir evt. bedre med nasjonalpark? Vi ser ingen fordeler. Tvert imot vil en kunne få en mer usikker forvaltning med et nasjonalparkstyre. Staten er eier i kommunen og er med det sikra mot videre utbygging. Skulle det vært noe som skulle blitt verna var det kanskje høgjellet til Høystakkavatnet - men hva er formålet med det? Ei verneforskrift er gyldig til neste er vedtatt. På hytta er vi avhengig av snøskutertransport for material til evt. oppbygging av ny hytte. Vi har også transportbehov av person med helseutfordringer. En annen ting er at det ikke er tillatt med øvelser for redningsetatene i området når det er nasjonalpark. Området som Statskog eier er i de beste hender i dag, ser ikke at det er noen fordel med at dette blir nasjonalpark - dette vil bare øke byråkratiet.

Statsforvalteren: Transport av varer, materialer og proviant til private hytter kan løses gjennom verneforskriften og spesifiserte unntaksbestemmelser. Persontransport med motorkjøretøy i utmark er det ikke hjemmel for utenfor verneområdene heller. Ang. redningsøvelser for hjelpekors i

nasjonalparker kan det bli gitt tillatelse til dette dersom det er en del av en samlet plan for redningsøvelser.

Kristoffer Kvame: Det er snakk om utvidelse, men kan det være snakk om å gjøre vernet areal mindre noen steder?

Statsforvalteren: Nei, det er det ikke snakk om i denne runden. Det er veldig vanskelig å gjennomføre og skjer helt unntaksvis, for eksempel kan det skje ved større samferdselsprosesser. Eksempel: Skitrekke ved Juvasshytta ble tatt ut av nasjonalparken for ca. 15 år siden, med en mindre grensejustering der for å få hele skitrekket utenfor verneområdet.

Kristoffer Kvame, Asgrim Opdahl m fl: Det må kunne gå an å gjøre om Utladalen til nasjonalpark? Da vil det være enklere å kunne gjøre om på parkeringsproblematikken i Koldedalen. Det er et eksisterende tippområde innerst på vegen. Hva med å bruke denne og åpne bomvegen heilt inn? Hvis det skulle bli et ja til vern, må problematikken i Koldedalen tas med og løses.

Statsforvalteren: Utladalen er landskapsvernområde pga. landbrukspåvirkning (noe mildere verneform), kulturlandskap samt at Utle er regulert til vasskraftproduksjon. Nasjonalpark er derfor ikke aktuell verneform. Hvis det blir aksept i kommunen for videre prosess, vil Statsforvalteren i Innlandet spille inn at Koldedalen må sees på nytt i sammenheng. Her er Statsforvalteren i Vestland sentrale da dette er over i et annet fylke.

Asgrim Opdal: Dersom det er et svakere vern med landskapsvernområde. Hvorfor er ikke siste km inn i Koldedalen en enkel sak? Vårt område var med i 1981 - da var det sagt at grunneierne skulle ha en medbestemmelsesrett i forhold til guiding og den kommersielle bruken av området (Uranostind). Guiding burde kanskje være en rett som grunneierne fortsatt kan styre - den kommersielle biten - at det er grunneieren som fortsatt kan være den som guider på sine områder. Det er noe av det grunneieren har levd av, og bør kunne leve av framover. Dette er ment som et tips til videre prosess.

Statsforvalteren: Tidligere var kommersiell virksomhet i nasjonalparken forbudt. Fylkesmannen styrte da gjennom søknad om dispensasjon fra forbudet hvem som fikk lov å drive kommersiell guiding og fjellføring. I dag er dette styrt gjennom friluftsløven og allemannsretten - om det er kommersiell eller ikke er ikke relevant. Det er slitasjen som er relevant i ei evt. verneforskrift.

Asgrim Opdal: Kva vil skje med Koldedalsvegen dersom kartet blir slik som vist med så mye nytt areal vernet som nasjonalpark?

Statsforvalteren: Dette vil en evt. prosess gi svar på.

Asgrim Opdal: Er ikke spesielt positiv til verneprosessen, mener ting slik som Koldedalsvegen må være avklart før en går videre med en prosess. Slik at grunneierene kan være med å avklare dette i forkant av prosessen.

Statsforvalteren: Hvis problemet med vegen i Koldedalen blir løst, er du da positiv til vern?

Asgrim Opdal: Tja(?). dersom man får bli med å bestemme før vernet er vedtatt.

Grunneierne må være de første til å gi uttalelse til framlegg om utvidet vern. Grunneierlaget er ikke positiv til utvidet vern (gnr/bnr 9002/23).

Helge Kvame (6/2): Helt uberørt med lite inngrep ble sagt om det skraverte utredningsområdet, men dette stemmer vel ikke helt. Vatna er sterkt regulert. Det er veger inn. Det er rutebåt på Bygdin. Det er turisthotell. Det historiske perspektivet er ikke heilt rett slik det er presentert. Mer naturlig å

avgrense nasjonalparken til lengre opp i høgdedraget og ikke ned til Bygdin. Litt kunstig å dra et vern helt ned til vatnet, en burde se på en mellomløsning der vernegrensen f. eks. var et stykke opp i fjellsiden, og med en buffer mot Eidsbugarden for utvikling der. Det er en statlig brygge på Eidsbugarden (6/2).

Statsforvalteren: Kartgrunnlaget som er vist på møtet kan sees på som skisse som et utgangspunkt for diskusjon. Grensene for evt. utviding vil bli bestemt i en evt. prosess. Det er inngrepsstatusen som er viktig i et eventuelt vern. Å ha vernegrensen et annet sted enn langs Bygdin er noe en kan se nærmere på i en grundigere utredning av et ev. utvidet vern.

Jon Lerhol: I 1951 ble Staten fradømt eiendomsretten til arealene her pga. mislighold. Private grunneiere overtok eiendomsretten. Paradoks at Staten nå forsøker å få styringsretten tilbake. En nasjonalpark vil gi større trafikk og mer slitasje og påvirkning på biologisk mangfold.

Lars Skrinrud (9002/34): Det foreligger ikke en godkjent forvaltningsplan for Jotunheimen NP siden den fra 1998. Det er uheldig at en starter prosesser med utvidet vern før en har orden på forvaltningen gjennom en rullering og godkjenning av forvaltningsplan. Forvaltningsplaner skal rulleres hvert 8-10 år. De aktuelle områdene er forvaltet bra av lokale grunneierlag/Statskog-fjellstyre. Gjennom prosessene som har strandet i Koldedalen, oppfatter en Statsforvalterne som lite samarbeidsvillige. Det blir gjennom utvidelse av nasjonalparken ikke mindre trafikk, jmf. sårbare områder pga. høy ferdsel på Knutshø. Samlet sett går en derfor imot utvidelse av nasjonalparken. Gjennom et evt. Utvidet vern; vil jakt blir begrensa? Dersom dette skulle bli nasjonalpark, vil det då bli forvalta etter nasjonalparken sine bestemmelser og blir vi underlagt regler for rypejakta? Blir det begrensinger med båtaktivitet på Bygdin?

Statsforvalteren: Det er selvsagt uheldig å ikke ha en oppdatert godkjent forvaltningsplan. Nå foreligger det et arbeidsdokument fra 2008 etter en nokså grundig prosess som forvaltningen styrer etter. Det blir derfor gitt flerårige tillatelser til brukere til bestemte forhold, slik at fraværet av forvaltningsplan ikke går utover brukerinteressene slik sett. Det er ikke kjent at noen spesielle verneverdier er truet som følge av manglende plan.

Nei, verneforskrifta vil ikke styre jakt på små- eller storvilt, dette vil skje etter gjeldene lovverk. En kan fortsette med jakt og fiske som før. Bruk av båt på Bygdin vil ikke bli regulert av verneforskrift da det vil bli liggende utenfor parken, jf at Bygdin er regulert.

Tanaquell Enzenberger (9002/34): Det vises til omfanget av truet natur, arter og naturtyper globalt og i Norge (FNs klimarapport rapport om biologisk mangfold). Arter er truet av utryddelse og den viktigste årsaken bak dette er at de mister leveområdene sine. Det er få villmarkspregede områder i Norge (underkant av 5% i sør-Norge). Det er flere faktorer som negativt påverkar dyrelivet. Vi mennesker trenger også natur i tillegg til alle artene. Naturressursene må forvaltes langsiktig med tanke på fremtidige generasjoner. Syns at vi skal ta vare på det vi har igjen, kan bruke den og ikke forbruke den. En utvidelse av nasjonalparken vil være den beste måten å ta vare på naturverdiene i det aktuelle området i et langsiktig perspektiv. En støtter derfor et arbeid for utvidet vern.

Jon Lerhol: Nasjonalparken vil gi økt ferdsel og krever mer tilrettelegging for dette for dette. Blir Vang som en del av nasjonalparken blir det mer ferdsel og mer slitasje hos oss.

Statsforvalteren: En nasjonalpark kan gi høyere besøkstall, samtidig gir verneforskriftene en klarere hjemmel til å styre ferdsel til mindre sårbare områder.

Leirhol/Skrinrud: Vanskelig å styre folk med tilretteleggingstiltak selv om en har hjemmel f eks Knutshø. Leirungsdalen er ynda område for tur – har egentlig ferdselen minka?

Statsforvalteren: til en viss grad kan en styre ferdsele gjennom legge stier til områder der det ikke har påvirkning på naturverdier. I eksempelet Knutshø er det vanskelig å styre denne. I Leirungsdalen er det nok mindre trafikk langs den nedlagte T-merka stien, men området brukes mye av «tinderanglere»/randone-folk i dag – ferdseismønsteret har endra seg de siste 10-årene.

Ole Kristoffer G. Nygard: Ang beitedyr: - det kommer noe sau fra Øystre Slidre (driver av en støl på 9002/12). Storfe beiter fra Synsbekk og hele veien østover bort til Vinsteren og videre langs Vinsteren.

Arne Belsheim (Synsbekk): Det er et gammelt stølsområde på Synsbekk sameie (9002/35), det var støler her fram til 1850. I 1985 fikk sameiet godkjent en utbyggingsplan for 10 fiskebuer/sæl. Her er det bygd 6 mindre buer, så 4 er til nå ubenyttta. Det er også en vei inn i deler av dette området langs Bygdin. Det er rester etter bygg i dette området. Hele det området fra Bygdin inn til Synsbekk er et område der det tidligere har vært stølsdrift. Derfor bør området ved Synsbekk og til Bygdin ut av nasjonalpark. Det er en veg fra Bygdin til Bygdishheim. Det er ikke et inngrepsfritt område. Stølsdrifta kan jo bli tatt opp att en gang i framtida, det vet en ikke. Hva med de 4 gårdene som ikke har bygd på sine tildelte tomter? Det må kunne være et akseptabelt/aktuelt kompromiss å legge en eventuell vernegrense lengre opp i lia.

Statsforvalteren: Det vil i et eventuelt vern være aktuelt å grense ut veg og buområdet slik at dette ikke er innenfor et vern. Å ha vernegrensen lengre opp i lia bort fra Bygdin er interessant, som kan være en del av utredningen.

Kongslie: Hestvollen, tidligere storfebeite er i dag et svært viktig oppvekstområde for reinskalver/tamrein. Solsida på Bygdin er kalvingsområde. Når beitedyra ble borte, gikk rypebestanden drastisk ned. Dette henger sammen med nedgang i insektene som fulgte med beitedyra, og som er viktig føde for rypekyllingene.

Ole Kristoffer G. Nygard: Seter som er nabo til seteren til Bjørn Nylander; støtter ikke utvidelse av verneområdet. En synes det er greit å forholde seg til kommunen i forbindelse med drift og støtte.

Magnus Kvame: Driv med beltebil- og båttransport i området. Området er verneverdig fordi grunneierne selv har tatt vare på områdene. Tviler på at grunneiere innenfor foreslåtte område har planer om utbygging her. Plan- og bygningsloven verner området tilstrekkelig. Forvaltninga i dag vil fungere godt nok for å sikre området mot utbygging /vindmøller etc. Nytt forvaltningsorgan vil sette begrensinger på motorisert ferdsel. Skeptisk til alle de små bagatellmessige utfordringene som kan dukke opp dersom det blir nasjonalpark. Bygdin vil i framtida kunne gå inn under nasjonalpark. Det vil da kunne gi begrensinger med båttrafikk og deretter hindre fiske og redningsoppdrag med båt. Da vil det helt sikkert komme begrensinger på rutebåten her, på samme måte som det er begrensinger på rutebåten på Gjende. Dessuten er det ikke lov med motorbåt på Gjende, et slikt forbud vil sikkert komme på Bygdin. Forvaltningen kjører også mye i nasjonalparken. Eventuelle transporter i området vil måtte leies inn (snøskuter), noe som gjør det vanskelig. Fiskeforvaltninga kan også plutselig bli begrensa. Man må også ivareta reiselivet. Reiselivet vil møte en «ny vegg» ved utvida vern. Eksempelvis organisert ferdsel. Vi vet hva som er lov i dag i en nasjonalpark - men hva om 10-20 år?

Statsforvalteren: Bygdin er regulert, og er derfor ikke aktuell i et verneområde. Det er kun de indre deler av Gjende der rutebåttrafikken er regulert. På strekningen Gjendesheim-Memurubu dvs knyttet til Besseggen er trafikken uten begrensinger. Det er dessuten feil at det er forbud mot

motorbåttrafikk på Gjende. Motorbåt opptil 10 hk er tillatt for alle de med fiskerett i Gjende, dvs fastboende i Vågå og Lom kommuner.

Bjørn Nylander 9002/12 : Driver av seter ved Bygdin høyfjellshotell; det er tydelig at det er mistillit blant i møtet til Statsforvalteren. Statsforvalteren må jobbe på for å oppnå tillitt. Verdiene i dette landskapet er mest koblet til bruk; setring, slotter og beite. Dersom en slik seter skal være som en del av et verneområde må det være bestemmelser som sikrer videreutvikling av setra. Har planer om å fortsette stølsdrifta med nytt sel, ysteri mv. Dersom dette blir en del av verneområdet, og at verneformålet er tydelig på at seterdrift er en stor verdi, vil en støtte utvidelse av verneområdet.

Statsforvalteren: Seterlandskap er mest aktuelt å ha i et landskapsvernområde, selve seterdriften vil da oftest være en del av verneformålet. Vil bli grenset ut i en ev. nasjonalpark.

Kristoffer Kvame: Det uttrykkes bekymring for at et framtidig utvidet verneområde vil legge begrensinger på utviklingen av Eidsbugarden.

Statsforvalteren: Det vil være aktuelt å utrede en tilstrekkelig buffer mellom Eidsbugarden og en evt. ny vernegrense for å ivareta utviklingsmulighetene.

Frist for skriftlige innspill med kopi til Vang kommune settes til **15. juni -22.**

Supplerende vern – utvidelse av Jotunheimen - møtereferat - møte med grunneiere/lokale bruksinteresser i Øystre Slidre 16.08.22

Frammøtte:

Bitta og Frithjof Wiese, Odd Arne og Ann Christin Rødningen, John Melby, Kjell Ottar Stølen, Steinar Bakkene, Jon-Erik Heggom, Bjørn T. Røyne Torstein T. Røyne, Ole og Ragnhild Steinde, Marit Ingrid Håvi, Jonas Viberg, Heidi Anette Håvi Pettersen, Tom Salamonsen, Tale Nedberg, Marina Bøhme, Magnhild Strand, Jostein Rønsew, Anders Frøberg, Anders Skrebergene, Nils Arne Skeie, Andreas H. Skeie, Guri Hegge Skrindsrud, Bea Blomlie, Atle Hansen, Jon Melby, Knut Melby, Jostein Lindstad, Harald Klæbo (SF).

Formålet med møtet:

- gi informasjon om oppdraget på supplerende vern fra Miljødirektoratet,
- gi informasjon om mulige konsekvenser og muligheter i et utvidet vern av Jotunheimen nasjonalpark,
- få et inntrykk av grunneiernes og bruksinteressenes holdning til et evt. utvidet vern. Synspunktene vil være en del av grunnlaget for kommunens beslutning om en vil gå videre med å utrede fordeler og ulemper med en utvidelse av nasjonalparken.

Orientering fra Statsforvalteren:

- om oppdraget supplerende vern, kategori nasjonalpark
- konsekvenser av et evt. utvidet vern
- innholdet/bestemmelser i verneforskrift

Presentasjonen oversendes med referatet.

Innspill/spørsmål/noen svar (SF):

- John Melby. Spørsmål om hvilke deler av dagens bruk som er skadelig for verneverdige naturtyper/arter, og som blir som blir begrensa i et vern. Det ble også spurt om hva som var grunnen til at de 3 kommunene i første runde trakk seg fra verneprosessen (Sel, Vågå og Lom).

SF: Et vern som nasjonalpark/landskapsvernområde vil innebære et vern mot tyngre inngrep. Det er lite ved dagens bruk som blir begrenset i et vern. Beite, jakt fiske friluftsliv vil fortsette som før. Det er registrert mange rødlistearter i området, men disse er ikke systematisk kartlagt. Et vern kan erfaringsmessig tiltrekke seg flere besøkende. En utredning av et vern vil belyse konsekvensene av mulig økt ferdsel for dagens bruksinteresser.

Sel, Vågå og Lom gjorde i 2021 vedtak om at de ønsker å bli tatt ut av en ny verneprosess bl.a. med bakgrunn i at de mente de har bidratt med nok areal fra før som båndlagte arealer til vern. Statsforvalteren har likevel nå fått adgang til å gå en ny runde med også disse kommunene.

- John Melby: Spørsmål om mer kompliserte fornyelse av festeavtaler i område grense mot NP/verneområde.

SF: I utgangspunktet er Statsforvalteren innstilt på å ha en grensedracting av et evt. verneområde utenfor små private teiger/festeavtaler i seter/hytteområdene. Her blir jo kommunens synspunkt viktig, en vil forsøke å få til grenser som begrenser konflikter og småsaker.

- Steinde (Sankelaget): Det er tema på hvert årsmøte i sankelaget på hvor byråkratisk prosessene i eksisterende verneområdene i Langsua er. Tilrettelegging for friluftsliv og husdyrdrift med dyr på utmarksbeite er en prinsipiell konflikt. Flytting/nymerking av stier for å tilrettelegge for menneskelig bruk, skjer ofte uten at beitenæringen er involvert. Annet: Det oppleves som unødig firkantet å måtte si ifra for hver saltsteinutsetting til forvaltningsmyndigheten/SNO, selv om det søkes. Når saltutsetting vil skje vil avhenge av vær, føre etc.

Flere: en opplever at en tradisjonell levevei som landbruket med seterdrift og husdyr på utmarksbeite er blitt unødig byråkratisert som følge av et vern. Dette oppleves begrensende og ikke som noe positivt.

- M. Strand: Det er funnet spor etter menneskelig aktivitet tilbake til for 9 500 år siden. Området er derfor foreslått som et kulturlandskap av nasjonal verdi. Med bakgrunn i dette er det merkelig at det at det kommuniseres om «uberørt natur» i denne sammenhengen. Vern av et kulturlandskap som har vært i menneskelig bruk i lang tid høres mer rimelig ut, da historien taler for menneskelig bruk med husdyrdrift. Det er uheldig at eks. i Haldorbu LV har vern i aktive stølsområder. Stølsvidda og dens forvaltningsordning og bruk, uten vern etter naturmangfoldloven, er mer rimelig (Nord-Aurdal og Øystre Slidre kommuner). Det vil være sært negativt med vern i aktive stølsområder og områder med mye beiting. I Haldorbu landskapsvernområde har det blitt en del problemer knytta til utkjøring av saltsteiner, bruk av kjørespor m.v.

SF: Når vi snakker om uberørte områder i denne sammenhengen, mener vi de arealene som i dag er uten vesentlige naturinngrep. Det er derfor arealene nord for og utenfor seterområdene som har høyest prioritet fra Statens side i et evt. supplerende vern.

- Viberg (Haugseter) Påpeker at de som lokal reiselivsbedrift ikke har blitt informert om prosessen eller blitt innkalt til informasjonsmøter. Et vern vil komplisere driften vinterstid om det skulle bli aktuelt.

SF: Hovedsammenslutningene i reiselivet (Visit Valdres, Visit Jotunheimen, Nasjonalparkriket mm) er blitt invitert til et eget møte. Vi ba sammenslutningene selv vurdere behovet for å innkalle enkeltbedrifter. Dette ble i varierende grad gjort, så bra dere møter her for informasjon. Når det gjelder turistbedrifter som er i verneområder får disse flerårige tillatelser til inntransport av varer, proviant og betjening. Det er inntransport av gjester med viesel/snøscooter som blir begrenset. I Jotunheimen er det tre turistbedrifter som har fått en spesiell tillatelse til gjestetransport vinterstid 2 ganger i uken.

- M. Strand stiller spørsmål med mangel på klopper over elven i Leirungsdalen. Dette gjør at folk prøver å vade over vanskelige partier for å komme fram. Også mangel på merking over Knutshø, denne burde vært merket.

- Viberg: Eks. Knutshø hvor en merking trolig vil påvirke hekkende fugler mindre enn redningshelikopter gjør, jf alle redningsaksjonene der. Lignende eks. Torfinnstindene var tidligere merket, svært eksponert og bratt terreng.

SF: Det er av NP-styret gjort en sårbarhetsanalyse for området Leirungsdalen/Knutshø Våtmarksområde. En ønsker ikke tilretteleggingstiltak som øker ferdsele i de mest sårbare våtmarksområdene. En merket rute over Knutshø vil trekke til seg enda mere folk er forvaltningens vurdering, her hekker sårbar art som er spesielt utsatt for ferdsele i første halv del av sommeren. En ønsker å begrense ferdsele gjennom dette. Det er satt opp noe merking på ryggen for å hindre at folk kommer ut i farlig terreng.

- Skrindsrud: Det er betenkelig med et utvidet vern at det vil gi økt ferdsele/aktivitet.

SF: Dersom et område får nasjonalparkstatus kan det medføre noe mer ferdsele. Vernebestemmelsene gir likevel rom for å styre ferdsele dit en ønsker gjennom tilretteleggingstiltak. Som sagt så vil en del av et verneplanarbeid være å belyse konsekvensene av et vern og evt. økt ferdsele på ulike brukerinteresser. Viktig at en sammen vurderer hva kan gjøres bedre for å få aktivitet, bruk og vern til å gå hånd i hånd. Vi ville anta at de sentrale delene av Jotunheimen (dagens verneområde), med sitt alpine fjellandskap, uansett vil trekke til seg mesteparten av de besøkende i området.

- Wiese: Hva kan gjøres nå for å unngå den aller tyngste typen inngrep i fremtiden, som f.eks. bygging av vindmøller, hyttebyer (re. Beitostølen) og veier? I utgangspunkt for er jeg for et vern, men ønsker å fortsette tilrettelegging og bruk for stølsnæring.

SF: Et vern som landskapsvernområde eller nasjonalpark vil være et varig vern mot kraftutbygging. Vi kjenner til en kommune på Stadlandet som ønsker å ha store arealer som nasjonalpark for å unngå større vindkraftanlegg.

- Knut Melby (Melby sameige): Foreslår grenser for et evt. vern nord for Vinstre som følger en høydekote (et godt stykke oppe i fjellet). Det er også viktig å ha regulering av stisykling.

SF: Slike kompromissforslag vil vi se på med interesse. Vi ser på landskapsvern som mest egna verneform i Nedre Heimdalen (Vågå) pga. svært at Nedre Heimdalsvatn er regulert bl.a.

- Atle Hansen (Skaget Bitihorn Beitelag): Spørsmål om hvordan en ser på beredskap og utrykning, beredskaps øvelser.

SF: til redningsøvelser; Alle hjelpekorpsene innen de fem kommunene som har dagens NP i Jotunheimen har flerårig tillatelse til redningsøvelser i nasjonalparken. Behovet for kjentmannskjøring krever behandling etter naturmangfoldlova § 48, men NP-styret har kommet fram til en god balanse også her, i samarbeid med politiet og de enkelte hjelpekorpsene.

- Skrindsrud: Spørsmål om vurdering på tidspunkt for møtet midt mellom slått, støl osv. Det var ikke et beleilig tidspunkt-

SF: skjønner det ikke var optimalt – fint at så mange møtte likevel.

- Atle Hansen (Skaget Bitihorn Beitelag): Spørsmål om nye Jotunheimen NP og Langsua vil henge sammen?

SF: Det skraverte området angir mulighetsrommet for en utvidelse, så det er en mulighet for at det kan henge sammen. Dette avhenger imidlertid hva kommunene faller ned på, dvs Vågå, Nord-Fron og Øystre Slidre kommuner.

SF oppsummerer: registrerer at de fleste som uttaler seg er skeptiske til og imot et utvidet vern av arealene i Øystre Slidre. I hovedsak dreier innvendingene seg rundt:

- *bekymringer for økt ferdsel i et verneområde og de ulempene dette har for beitenæringen,*
- *begrensninger for næring og stølsbruk,*
- *Frustrasjon rundt økt byråkrati innenfor verneområdene for en landbruksnæring som har vært her i lang tid.*

SF registrerer en god dialog om vanskelige spørsmål, og at vern av deler av området kan ha noe lavere konfliktnivå enn andre deler. Vi oppfordrer de frammøtte til å sende inn skriftlige innspill til Statsforvalteren, da med kopi til Øystre Slidre kommune. Fristen for dette settes til 7. september.

Merknad kommet inn etter møtet:

Ragnhild og Ole Steinde: Som stølseier og sauebonde med aktiv drift av beitedyr i området Austa Vinstern går vi ikke inn for noe utvidelse av nasjonalparken i området eller noe annen form for vern av området.

2. sept 2022 Harald Klæbo, Statsforvalteren

Dialogmøte – supplerende vern Jotunheimen – Øystre Slidre kommune – 2. mai 2022

Til stede:

Øystre Slidre kommune:

Ordfører Odd Erik Holden, Rådmann Jostein Aanestad, kommuneplanlegger Tom Andre Salamonsen,

Statsforvalteren (SF): Vebjørn Knarrum - avdelingsdirektør, Kolbjørn Hoff seniorrådgiver, Harald Klæbo – seniorrådgiver.

Formål med møtet:

- orientere om oppdraget som er gitt på supplerende vern kategori nasjonalpark evt landskapsvern fra Miljødirektoratet. For Statsforvalteren er det viktig å få fram hva kommunen trenger av opplysninger for å kunne ta forsvarlig stilling til spørsmålet om lokal aksept for igangsetting av en verneprosess. I og med at oppdraget formelt sett har kommet i ettertid, og at direktoratet ønsker at grunneierorganisasjoner og andre relevante organisasjoner skal høres før kommunen tar stilling til aksept, ønsker vi å «sette en fot i bakken», og sondere mulighetene for å ha en bredere prosess og bedre beslutningsgrunnlag for om det kan være aktuelt og gå videre med utredning av et ev. vern på hele eller deler av utredningsområdene.

Statsforvalteren (SF) ga en orientering om:

- tidlige saksgang rundt supplerende vern,
- oppdraget som SF har fått av Miljødirektoratet,
- hva som er spilt inn som mulige utredningsområder i Øystre Slidre inkl. eiendomsforhold, det er følgende arealer som er spilt inn: Arealene nord for Vinstervatn og over Valdresflya og opp inntil kommunegrensa mot Vågå og Vang kommuner.
- hva et event. utvidet nasjonalparkvern innebærer i praksis, bruksretter etter fjelloven vil bestå i en nasjonalpark
- SF stilte kommunen spørsmål om hva kommunen trenger som grunnlag for et evt. nytt vedtak/vurdering om det er aksept for å gå videre med en utredning for utvidet vern.
- SF viste til e-post fra kommuneadministrasjonen av 9. mars 2021 der det ble gitt en foreløpig tilbakemelding til Miljødirektoratet på forslagene til utredningsområder for supplerende vern Jotunheimen.

SF presiserer at selv om kommunen gir en aksept for igangsetting av en verneprosess, vil dette ikke innebære at kommunen aksepterer et utvidet vern eller at kommunen dermed tar stilling til vernespørsmålet. Det kommunen da aksepterer, er en utredning av fordeler og ulemper ved et utvidet vern og innholdet i et slikt vern herunder grense, verneforskrift, verneform etc. Når utredningen foreligger og verneforslaget evt. har vært på høring, vil kommunen fortsatt ha mulighet til å si nei til verneforslaget.

Oppdraget Statsforvalteren har fått av Miljødirektoratet er:

Avklare med kommunene om det er aksept for å forberede og gjennomføre videre prosess for vern av kandidatområdene i kategorien nasjonalpark.

Gjennomføre dialog med grunneierorganisasjoner, naturvern- og friluftslivsorganisasjoner regionalt/lokalt om muligheter og utfordringer knyttet til vern av kandidatområder i kategorien nasjonalpark.

Dialogen med organisasjonene bør gjennomføres før kommunene tar endelig stilling til igangsetting av verneplanprosess.

Vurdere kunnskapsgrunnlag for en verneprosess og behov for kunnskapsinnhenting og kartlegging der det er lokal aksept.

Starte formelle verneplanprosesser i medhold av naturmangfoldloven for de områdene der det er lokal aksept.

Innspill fra Øystre Slidre kommune:

- Kommuneadministrasjonens tilbakemelding i e-post av 9. mars 2021 til Miljødirektoratet var ikke forankret politisk
- det er ganske stor skepsis til utvidet vern i seterområdene, f eks de som driver seter langs på nordsiden av Vinstervatn.
- Øystre Slidre er en stor støls-kommune, det er nylig vedtatt en ny beitebruksplan – viktig at eksisterende vern og evt nytt vern spiller på lag med beitebruksplanen og beiteinteressene. Kommunen vil sende beitebruksplanen til SF.
- Det blir viktig for kommunen å bli løpende orientert om hva Vågå kommune tenker i forhold til vern, da arealene henger her sammen.
- Viktig å høre reiselivet sitt syn, det er to viktige aktører her; Visit Valdres og Beitostølen utvikling.
- Kommunen viste til erfaringene hittil med vernet i Langsua. Landbruksinteressene her rapporterer om tunge søknadsprosesser og for mye byråkrati, det går med mye tid på å søke om tillatelser til deler av landbruksvirksomheten. Det ble noe annet enn det de fikk forespeilet i verneprosessen. Et vern må oppleves som en styrking av landbruksinteressene, ikke til hinder for.
- Toalettet på Skaget er vel det eneste konkrete kommunen de har fått igjen for vernet
- Et råd fra kommunen er at SF lytter til landbruksinteressene og den frustrasjonen de føler der. I et evt. nytt vern må vernemyndighetene finne fram til prosjekter for å styrke beitebruken.
- Forsøk på å utrede/etablere et nasjonalparksenter på Beitostølen har strandet. Vanskelig med finansiering og få reiselivet til å føle et eierforhold – kommunen kan ikke stå for finansiering av driften av et slikt senter.
- For å gjennomføre et møte med grunneierne, ta kontakt med Tom Andre Salamonsen om dette.
- Det er viktig å høre med Arnfinn Beito, leder av Skaget og Bitihorn beitelag, om hvem som skal representere de lokale landbruksinteressene på et slikt møte.
- En viktig interessegruppe i Østre Slidre vil være Helsesportsenteret, men mer som en rådgiver i forhold til tilretteleggingstiltak for friluftsliv og ulike grupper i allmenheten.
- I forhold til skiløypene som blir kjørt opp på Valdresflya; Sti og løypeplanen i kommunen skal revideres. Oppkjøring av løyper; Beitostølen løypeforening (Olle Rosendal).

- Jakt og fiske; det er lokallag i Øystre Slidre. Verneorganisasjonene er organisert som lokallag i Valdresregionen.
- De aktuelle datoer for å ta en endelig beslutning i kommunestyret til høsten er 20. oktober og 17. november. Sakspapirer må være klar 1 mnd før møtetidspunkt.

Merknad fra Statsforvalteren:

På spørsmål fra kommunen om hva som er de viktigste kjente verneverdier så sier SF er det Øvre og Nedre Fisketjørni det er knyttet største biologiske verdier til. Det er særlig våtmarksfugl og andre fjellfuglarter. Trolig det rikeste området vi har i fjellet i tidligere Oppland fylke. Dette var ikke kjent når verneplan for våtmark ble gjennomført. Som en del av en eventuell verneprosess blir det å innhente kunnskap om hele området mellom Valdresflye og Hersjømyrene/Langsua.

Da arealene i deler av Vågå's utredningsområde vil henge sammen med Øystre Slidre, vil SF vil holde kommunen løpende orientert om prosessen i Vågå. SF skal orientere kommunestyret i Vågå den 19. mai. Hva som blir videre utfall i Sel og Nord-Fron vil avhenge av hva det blir gitt aksept til i Vågå.

SF presiserer at mulige kombinasjoner mellom landskapsvern, nasjonalpark og naturreservat kan være aktuelt. Det kan også være aktuelt å se på mindre deler av det som er nå foreligger som utredningsområder, dersom det er lokal aksept.

Videre arbeid:

SF vil kalle inn grunneiere og representanter for landbruksinteressene i Øystre Slidre til et orienteringsmøte om oppdraget. Det vil bli anledning til å fremme sitt syn på et evt. Vern samt at en kan sende inn synspunkt etter møtet.

SF vil gjennomføre som avtalt et informasjonsmøte med fjellstyrene, landbruksorganisasjonene, friluftorganisasjonene og verneorganisasjonene den 20. mai. Når SF har gjennomført alle møter med kommuner, bruksinteresser og grunneiersiden vil vi sammenfatte alt i et dokument som gir grunnlag for kommunen for å ta endelig stilling til en evt. verneprosess.

Utvida vern Jotunheimen – Møte med brukarinteresser i Vågå, Vågå kommunehus, 20. september 2022, kl. 18:00-20:35.

Harald Klæbo v/Statsforvalteren (SF) orienterte om den pågåande prosessen. I botnen ligg ein føresetnad om at det skal vera friviljug vern. Vågå kommune har i si foreløpige behandling lagt vekt på at det blir innhenta synspunkt frå brukar-/næringsinteressene i dei aktuelle områda.

Deltakarliste:

Ingunn Moen Helland, Plan- og miljøvernrådsgjevar Vågå kommune

Helge Barkenæs, Heidal, husdyreigar

Tore Prestgard, Heidal, husdyreigar

Per Ivar Weydahl, Landbrukssjef Vågå/Sel

Kari Lund, styret i Vågå Tamrein og turistvert Bessheim

Sverre Blankenborg, Russdalen beitelag

Elisabeth Hagen, Leirungsdalen beitelag

Hans Vaberg, Russdalen beitelag

Hans Tolstad, Storfefeite Murudalen og fiskar

Harald Berge, sauehaldar Russdalen

Øystein Formo Vågåfjell turløyper

Dag Inge Bakke, styreleiar Vågå Tamrein

Svein Lonbakken, sauehaldar Sjolie

Anne-Kristine P. Solbakken, saueeigar Leirungsdalen beitelag

Harald Klæbo, Seniorrådgiver Statsforvalteren i Innlandet (SF)

Kari Sveen, Nasjonalparkforvaltar Jotunheimen

Harald Klæbo presenterte bakgrunnen for oppdraget og innhaldet i prosessen så langt. Dessverre var prosessen prega av korte tidsfristar og dårleg involvering i starten, og Statsforvaltaren i innlandet har derfor ønskt å starte prosessen på nytt, og da med ei betre involvering av kommunane og dei ulike interessegruppene. SF har fått klarsiglar av alle kommunane til å køyre ein vidare prosess for å hente inn synsunkt frå grunneigarar og brukarinteresser før kommunen tek endelig beslutning til om de seier ja eller nei til ein verneplanprosess på heile eller delar av areala, som no er utredningsområde.

Kopi av presentasjonen vedlagt referatet

Hans Petter Vaberg vart utfordra til å si litt om sine erfaringar frå Russdalen Beitelag, der om lag halvparten av arealet ligg innan Jotunheimen nasjonalpark. Det har gått greitt heile tida. Beitelaget har søkt og fått løyve til nødvendige tiltak, som utkøyring av saltstein, ny gjetarbu og båttransport på Russvatnet. Det har også vorte gjeve økonomisk stønad til fellesprosjektet med brua over Blåtjønnåe

som vart bygd saman med DNT Oslo og Omegn. I eit evt. Ny utviding av verneområde må ein også tilpasse regelverket slik at det er heimel for nødvendige innretningar for beitebruken i framtida; t.d. stasjonar for samband, bruk av dronar, og liknande. Erfarar god dialog med nasjonalparkforvaltarane.

Spørsmål og synspunkt:

Vaberg: Viktig å få utforma verneforskriftene slik at behova til beiteinteressene blir synlege. Ønskje om meir informasjon/klarheit rundt lovheimelen NML gjev for i særtilfelle å kunne vedta forskrift som forbyr beite.

NBI: Svar frå Miljødirektoratet etter møtet, på forespurnad av SF. «Vi kjenner ikke til om denne bestemmelsen brukt og den vil nok heller ikke bli brukt. Den er heller ikke med i de maler vi nå bruker for verneområder».

Solbakken: Masseturismen rundt Knutshøe har innverknad på naturen. Ein ser her spor etter terrengslitasje og forsøpling etter toalettbesøk. Folket går greitt, men enkelte gonger problem med laushundar. Trafikken startar også tidlegare og tidlegare på våren; det er mogleg at dette uroar rypebestanden. Viktig å kunne halde fram beitebruken, sjølv om det skulle bli nasjonalpark. Når ein skal ha så stor trafikk bør det vera tilrettelagt for det. Dvs at det burde vore ein enkel do ved parkeringsplassen på Vargebakkane.

SF: Her er det naturleg at Nasjonale turistvegar tek ansvaret i samarbeid med nasjonalparkforvaltninga og kommunen.

Elisabeth Hagen: Spørsmål om gjerde i verneområde. Kan eksisterande gjerde for beite behaldast? Kan nye gjerde førsast opp?

SF: Eksisterande gjerde kan vedlikehaldas. Nye gjerde krev løyve frå forvaltningsstyresmakta,

Øystein Formo, Vågåfjell turløyper: Løypelaget har ca. 340 km skiløyper, og nokre trasear ligg innanfor område vist som mogleg verneområde. Løypene går frå Brimi fjellstugu og heilt opp mot Valdresflye. Korleis vil det blir når det gjeld vedlikehald av infrastruktur som skiløyper og sykkelstiar dersom det blir vern? Viktig å få ryddige forhold, der vi prøver å tilrettelegge stinettet slik at det også tek omsyn til beitebruken. Det er i dag nokre hindringar for vedlikehald og oppgradering av løypetrasear knytt til eksisterande verneområde; t.d. i Veolie. Korleis vil eit vern slå ut for desse interessene?

SF: Veldig nyttig om kart med løypenett blir sendt inn som eit innspel, saman med synspunkt på eit mogleg vern

Kari Lund: Korleis vil den etablerte soneinndelinga slå ut for bruken?

SF: Når det gjelder eksisterande skiløyper og trasear for sykkel må ein sjå på dette i samanheng med dei verneverdiane som blir registrert i som ein del av ein verneplanprosess. I denne prosessen blir også eksisterande bruk kartlagt.

Dag Inge Bakke, Vågå Tamrein: Har ikkje ulemper med nasjonalparken slik det er i dag. Har fått løyve til bruk av drone i samband med tamreindriftna, og har også løyve til nødvendig motorferdsel. Barmarkskøyring er ikkje tema i dette området, da tamreinlaga driv på konsesjon, og er ikkje basert på bruksrettar. For reindriftna er det nok ein fordel med vern mot nedbygging av areal for

vindmølleparkar og hytteområde.

Kari Sveen. For nokre år sidan var det eit forslag til plan for framtidige område for vindkraftutbygging. Her var areal på begge sider av Fv. 51 vist som interessante areal.

Elisabeth Hagen, Leirungsdalen beitelag: Spørsmål om permanent lavvo i samband med gjeting. Vil det bli strengare ved eit vern?

SF: Teltning følgjer reglane i friluftsløva. Midlertidige og permanente anlegg må også behandlast etter plan- og bygningslova. Det som er etablert i tråd med gjeldande regelverk på vernetidspunktet vil ofte slike innretningar kunne vidareførast, etter ein vurdering av verneverdiar. Slike innretningar skal vera knytt til eit reelt behov i næringa.

Helge Barkenæs: Uheldig med vern på austsida mot Skåbu; jf. den striden som oppstod i samband med planane om etablering av Dronninghytta. For beitebrukarane er det uheldig om ein får etablert løypenett med merka stiar tvers gjennom dette området som i dag er særleg viktig for husdyrbeite.

Dag Inge Bakke: Nasjonalparken dreg turistar. Det er derfor viktig å sjå dei to områda på kvar si side av Fv. 51 kvar for seg. Bruken på austsida er annleis enn innan areala inntil eksisterande nasjonalpark på vestsida. Området i aust har vært sterke beitebruksinteresser, og ein bør ha auga for at ein nasjonalparkstatus på austsida fort kan skape auka interesse for friluftsliv i dette området.

Hans P. Vaberg: Det er generelt stor skepsis til embetsverket i Miljødirektoratet frå mange som driv innan landbruket, og folk har vanskar med å sjå fordelar med eit eventuelt vern. For mange er det lettare å sjå ulemper i form av auka byråkrati m.m.
Er det skilnad mellom yngre og eldre brukarar?

SF: Dei fleste frammøtte på dialogmøte har vore godt vaksne folk, men og yngre. Brukarane har tillit til korleis kommunane forvaltar areala, og det er i dag ei god forvaltning av utmarksressursar i Nord-Gudbrandsdalen. Et vern etter naturmangfoldlova gjev likevel ein større tryggleik på at områda blir slik dei er i dag.

Svein Lonbakken: Viktig å kunne møte auka fritidsbruk med relevant tilrettelegging, i form av toalett der det er stor utfart.

SF: Statsforvaltaren vil oppsummere møtet med at vi har inntrykk av at skepsisen i stor grad er knytt til forslaget om utviding av nasjonalparken til austsida av Fv 51, og at ein ikkje ser like store ulemper ved utvidingane på vestsida. På vestsida vil bruksmønsteret neppe endrast vesentleg, da det er allereie stor ferdsel/fritidsbruk frå Fv 51 og inn mot eksisterande nasjonalpark. Men det vil vera veldig viktig å innarbeide nødvendige omsyn til landbruks-/beiteinteressene i verneforskriftene om ein skal kunne godta utviding.

Dialogmøte – supplerende vern Jotunheimen – Vågå kommune – 8. april 2022

Til stede:

Vågå kommune:

Ordfører Harald Sve Bjørndal, kommunalsjef Pål Inge Sanden, landbrukssjef Per-Ivar Weydahl, plan- og miljørådgiver Ingunn Moen Helland.

Statsforvalteren: Vebjørn Knarrum - avdelingsdirektør, Kolbjørn Hoff – seniorrådgiver, Harald Klæbo – seniorrådgiver.

Formål med møtet:

- orientere om oppdraget som er gitt på supplerende vern kategori nasjonalpark evt landskapsvern fra Miljødirektoratet. For statsforvalteren er det viktig å få fram hva kommunen trenger av opplysninger for å kunne ta forsvarlig stilling til spørsmålet om lokal aksept for igangsetting av en verneprosess. Statsforvalteren er klar over det vedtaket som ble gjort av formannskapet i Vågå kommune av 18. mars 2021, men i og med at oppdraget formelt sett har kommet i ettertid, og at direktoratet ønsker at grunneierorganisasjoner og andre relevante organisasjoner skal høres før kommunen tar stilling til aksept, ønsker vi å «sette en fot i bakken», og sondere mulighetene for å ha en bredere prosess og bedre beslutningsgrunnlag for om det kan være aktuelt og gå videre med utredning av et ev. vern på hele eller deler av utredningsområdene.

Statsforvalteren ga en orientering om:

- tidligere saksgang rundt supplerende vern,
- oppdraget som Statsforvalteren har fått av Miljødirektoratet,
- hva som er spilt inn som mulige utredningsområder i Vågå, inkl. eiendomsforhold, det er følgende arealer som er spilt inn:

Vestsiden av Sjodalsvegen:

Hindflyene (Langmorkje Almenning)

Leirungsdalen, Øvre og Nedre Leirungen (Langmorkje Almenning)

Østsiden av Sjodalsvegen:

Griningsdalen/Refjellet/Heimdalsløe (Langmorkje Almenning)

Nedre Heimdalen (privat sameie)

Hvordan Vågå kommune forholder seg til en videre verneprosess vil være viktig for særlig Øystre Slidre kommune, men også Nord-Fron og Sel kommuner for hvor aktuelt det er med en evt. videre prosess i disse kommunene. Områdene må derfor til viss grad sees i sammenheng.

- hva et event. utvidet nasjonalparkvern innebærer i praksis, bruksretter etter fjelloven vil bestå i en nasjonalpark
- SF stilte kommunen spørsmål om hva kommunen trenger som grunnlag for et evt. nytt vedtak/vurdering om det er aksept for å gå videre med en utredning for utvidet vern.

SF presiserer at selv om kommunen gir en aksept for igangsetting av en verneprosess, vil dette ikke innebære at kommunen aksepterer et utvidet vern eller at kommunen dermed tar stilling til vernespørsmålet. Det kommunen da aksepterer, er en utredning av fordeler og ulemper ved et utvidet vern og innholdet i et slikt vern herunder grense, verneforskrift, verneform etc. Når

utredningen foreligger og verneforslaget evt. har vært på høring, vil kommunen fortsatt ha mulighet til å si nei til verneforslaget.

Oppdraget Statsforvalteren har fått av Miljødirektoratet er:

Avklare med kommunene om det er aksept for å forberede og gjennomføre videre prosess for vern av kandidatområdene i kategorien nasjonalpark.

Gjennomføre dialog med grunneierorganisasjoner, naturvern- og friluftslivsorganisasjoner regionalt/lokalt om muligheter og utfordringer knyttet til vern av kandidatområder i kategorien nasjonalpark.

Dialogen med organisasjonene bør gjennomføres før kommunene tar endelig stilling til igangsetting av verneplanprosess.

Vurdere kunnskapsgrunnlag for en verneprosess og behov for kunnskapsinnhenting og kartlegging der det er lokal aksept.

Starte formelle verneplanprosesser i medhold av naturmangfoldloven for de områdene der det er lokal aksept.

Innspill fra kommunen:

- Det er mye båndlagte arealer i form av vern fra før i Vågå kommune, ordføreren viste til vedtaket av 18.03.21 som var enstemmig og som det var lite diskusjon rundt i formannskapet.
- Prosessen som startet i 2018 med supplerende vern kom ut veldig skeivt med manglende involvering lokalt.
- Kommunen vektlegger betydningen av å ha tett dialog med brukerinteressene så tidlig som mulig i prosesser som vedgår utvidet vern. Dette omfatter særlig beitenæringen og tamreinnæringen i Vågå, men også reiselivsnæringen.
- Dette med at kommunen når som helst i en utredningsfase kan trekke aksepten, er en ny opplysning for kommunen, dette kan endre premissene og kanskje åpne for en ny behandling av spørsmålet i kommunen.
- Rådgivende utvalg for Jotunheimen nasjonalpark kan være et fora der en kan få synspunkt på utvida vern.
- Det er viktig at bruksinteressene får presentert fordeler og ulemper for deres virksomhet med et ev vern; «hva er det for oss». Et tips kan være å få en beitebruker til å fortelle hvordan det er å drive med utmarksbeite i en nasjonalpark.
- Kommunen viser til «Kula-prosjektet» som går på kulturminneforvaltning, her er det lite involvering med kommunen.
- Kommunen har et eget prosjekt på å hjelpe beitebrukerne gjennom rovviltbelastningene jf jerveprioritert område i kommunen. Viktig at et evt. vern ikke legger ytterligere begrensinger på beitebruken i de aktuelle områdene, også med hensyn til rovviltutfordringene.
- Saksopplysning: Nedre Heimdalen ikke er sameie i tradisjonell forstand, dvs. at Lov om sameie [sameigelova] gjelder for denne eidegdommen. Det er en privat landbrukseiendom/utmarkseiendom med flere eiere, med ulik eierbrøk.

Merknad fra SF/kommunen:

En trenger ikke å se alle utredningsområdene som like viktige for et mulig framtidig vern. Statsforvalteren mener at arealene på vestsiden av Sjudalsvegen (Leirungsdalen og arealene opp til Fisketjern i tillegg til Hindflyene) har høyere prioritet for naturkvaliteter og verneverdier enn

arealene på østsiden. Disse arealene henger dessuten sammen med eksisterende nasjonalpark, og kan også knyttes opp mot skogreservatene i Sjodalen (Veogjelet og Baklie).

Kommunen spurte om hva poenget var med å ha sammenhengende verneområder og økologiske korridorer. SF: Det vil sikre sammenhengende naturområder frie for tyngre inngrep som virker fragmenterende og som kan danne barrierer. Dette kan være vindmøller, veger, vassdragsutbygginger, kraftledninger osv.

Videre arbeid:

Statsforvalteren ber kommunen om å gjøre en ny vurdering som kan gi et noe bredere grunnlag for et endelig ja eller nei til en nærmere utredning om utvidet vern. Bakgrunnen for dette er bl.a. den nye opplysningen for kommunen om at de kan trekke aksepten underveis i en utredningsfase. Kommunen ønsker å orientere kommunestyret om dette på et møte den 5. mai. Det er ønskelig at Statsforvalteren stiller på dette møtet og kan gi informasjon direkte til kommunestyret. Kommunen vil komme tilbake til dette. Statsforvalteren kan om ønskelig gi informasjon direkte til kommunestyret, og vil stille på de møter kommunen har behov for i saken. Statsforvalteren ønsker også å ha et informasjonsmøte med Langmorkje Almenning/grunneierne, beitebrukere og representanter for reindriften. Det er ikke hensiktsmessig å ha dette møtet før kommunen har gjort en ny vurdering av sitt vedtak av 18. mars 2021.

Supplerende vern – utvidelse av Jotunheimen - møtereferat - møte med private grunneiere i Nedre Heimdalen, Vågå kommune, 28.09.2022

Frammøtte (møtet ble holdt på teams):

August Fabritius Sanengen

Peder Alvik Sanengen

Katinka Schou

Maria Alvik Sanengen

Henriette Advocaat

Syver Fabritius Sanengen

Statsforvalteren (SF): Harald Klæbo.

Formålet med møtet :

- gi informasjon om oppdraget på supplerende vern fra Miljødirektoratet,
 - gi informasjon om mulige konsekvenser og muligheter i et utvidet vern av Jotunheimen nasjonalpark,
 - få et inntrykk av de private grunneierne i Nedre Heimdalens holdning til et evt. utvidet vern.
- Synspunktene vil være en del av grunnlaget for kommunens beslutning om en vil gå videre med å utrede fordeler og ulemper med en utvidelse av nasjonalparken videre i Vågå.

Orientering fra Statsforvalteren:

- om oppdraget supplerende vern, kategori nasjonalpark/landskapsvern.
 - hva som har skjedd i saken til nå siden SF har fått oppdraget
 - hva Vågå kommune har bedt om av underlag for å kunne ta stilling til en evt. verneprosess
 - konsekvenser av et evt. utvidet vern
 - innholdet/bestemmelser i verneforskrift
- Presentasjonen oversendes med referatet.

Innledningsvis kommenterte SF brevet fra Advokatfirma Tofte AS som er skrevet på vegne av de private grunneierne i Nedre Heimdalen. Advokaten har oppfattet framtidig restriksjonsnivå som svært strengt og etter SFs oppfatning feil, dette gjelder i hovedsak:

- adgang til bruk av motorkjøretøy på veier sommerstid - når det gjelder bruk av veier, vil vernemyndigheten vise til veistyrets regler for bruken i en eventuell verneforskrift.
- adgangen til bruk av motorkjøretøy på ubrøyta veg vinterstid – her finner man ordninger i vernebestemmelsene som langt på vei sikrer dagens behov for transport, - adgang til bruk av båt med påhengsmotor – SF viste til de mange vatn i nasjonalparker i området som har direkte adgang til bruk av motorbåt. Dette vil være uproblematisk å få til i Nedre Heimdalsvatn. At næringsfiske i vatnet må opphøre som følge av et vern, er en feilslutning. Fiske vil fortsatt skje etter gjeldende regelverk, og vil ikke bli styrt av en verneforskrift.
- at et vernevedtak vil umuliggjøre jakt på eiendommen er også en feilslutning. Jakt vil foregå i et landskapsvernområde etter gjeldende regelverk, og vil heller ikke bli regulert av en verneforskrift.

Innspill/spørsmål og noen svar:

Det ble stilt spørsmål om hvorfor Sikkilsdalen med veg og hytter ikke er blitt en del av utredningsområdet, når Nedre Heimdalen i sin helhet er det. Her er også veg/hytter.

SF: Det er noe tyngre infrastruktur (inngrep) i Sikkilsdalen, turistbedrift mm. Dessuten ligger Nedre Heimdalen strategisk til midt i aksene dersom en skulle oppnå sammenhengende verneområde av områdene mellom Langsua og Jotunheimen.

I forhold til tiltak i verneområder ble det stilt spørsmål om det er fortsatt slik at tiltak skal ha grunneiers tillatelse?

SF: fysiske tiltak skal også ha grunneiers tillatelse innenfor verneområder. Dette gjelder også tillatelse til å kjøre motorkjøretøy i utmark.

Hovedsynspunktet som alle de framømte stiller seg bak er at en er imot vern etter naturmangfoldloven på arealene i Nedre Heimdalen – dette er grunneierne samstemte i. En ønsker ikke et strengere vern på det privateide området her. Dette begrunnes med at en får et økt byråkrati med å ha et nytt organ som skal behandle de samme sakene som kommunen behandler. Dessuten mener grunneierne at å ha området som LNF-3 område i kommuneplanen er et tilstrekkelig vern. Dette legger allerede store begrensinger på hva som er tillatt av inngrep i dag. Grunneierne er samstemte i at deres intensjon er å holde området urørt for framtida. I forhold til det bildet av Nedre Heimdalen som ble vist i Statsforvalterens presentasjon, er landskapet i Nedre Heimdalen mer karrig og skrinnere en det som framgår der. Det er mest frodig i vestenden på Nedre Heimdalen.

Dersom grunneierne ønsker å skrive en egen uttalelse ber vi om at denne sendes til Statsforvalteren innen 10. oktober.

29. september 2022 - hkl.

Dialogmøte – supplerende vern Jotunheimen – Lom kommune – 18. mai 2022

Til stede:

Lom kommune;

Ordfører Bjarne Eiof Holø, administrasjonssjef Elin Fjeldberg, leder felleskontor plan, byggesak og miljø Lom og Skjåk Anne Silje Berg, plan- og miljøvernrådgiver Sander Sælthun, kommunalsjef Trond Byre Haakonsen (via nett)

Statsforvalteren (SF): Vebjørn Knarrum - avdelingsdirektør, Harald Klæbo – seniorrådgiver.
For nasjonalparkstyret; Kari Sveen, sekretær, nasjonalparkforvalter for Jotunheimen nasjonalpark.

Formål med møtet:

- orientere om oppdraget som er gitt på supplerende vern kategori nasjonalpark evt landskapsvern fra Miljødirektoratet. For Statsforvalteren er det viktig å få fram hva kommunen trenger av opplysninger for å kunne ta forsvarlig stilling til spørsmålet om lokal aksept for igangsetting av en verneprosess. SF er klar over vedtak 25/2019 i Lom kommunestyre ref. brev av 10.03.2021 der kommunen går imot videre planer for utvidet vern av Jotunheimen NP. I og med at oppdraget formelt sett har kommet i ettertid, og at direktoratet ønsker at grunneierorganisasjoner og andre relevante organisasjoner skal høres før kommunen tar stilling til aksept, ønsker vi å «sette en fot i bakken», og sondere mulighetene for å ha en bredere prosess og bedre beslutningsgrunnlag for om det kan være aktuelt og gå videre med utredning av et ev. vern på hele eller deler av utredningsområdene.

Statsforvalteren (SF) ga en orientering om:

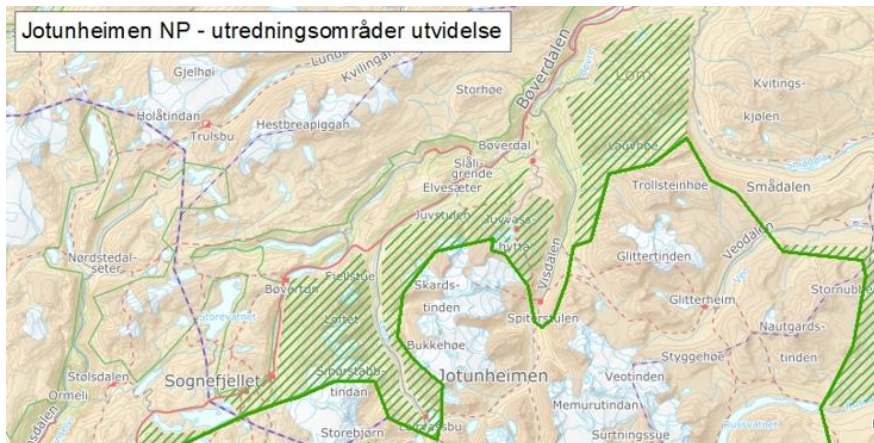
- tidligere saksgang rundt supplerende vern,
- oppdraget som SF har fått av Miljødirektoratet,
- hva som er spilt inn som mulige utredningsområder i Lom inkl. eiendomsforhold, det er følgende arealer som er spilt inn, SF presiserer dette kun er utredningsområder, der en eventuell aksept til prosess vil belyse fordeler og ulemper med evt. av de ulike delområdene:

Nord for Store Smørstabstind til Loftet (vest for Leirdalen)

Galdhøe mm (øst for Leirdalen)

Gokkerdalen mot Soleggen

Veodalen, et mindre område mot Vågå

- hva et event. utvidet nasjonalparkvern innebærer i praksis, bruksretter etter fjelloven vil bestå i en nasjonalpark
- SF stilte kommunen spørsmål om hva kommunen trenger som grunnlag for et evt. nytt vedtak/vurdering om det er aksept for å gå videre med en utredning for utvidet vern.

SF presiserer at selv om kommunen gir en aksept for igangsetting av en verneprosess, vil dette ikke innebære at kommunen aksepterer et utvidet vern eller at kommunen dermed tar stilling til verne spørsmålet. Det kommunen da aksepterer, er en utredning av fordeler og ulemper ved et utvidet vern og innholdet i et slikt vern herunder grense, verneforskrift, verneform etc. Når utredningen foreligger og verneforslaget evt. har vært på høring, vil kommunen fortsatt ha mulighet til å si nei til verneforslaget.

Oppdraget Statsforvalteren har fått av Miljødirektoratet er:

Avklare med kommunene om det er aksept for å forberede og gjennomføre videre prosess for vern av kandidat områdene i kategorien nasjonalpark.

Gjennomføre dialog med grunneierorganisasjoner, naturvern- og friluftslivsorganisasjoner regionalt/lokalt om muligheter og utfordringer knyttet til vern av kandidat områder i kategorien nasjonalpark.

Dialogen med organisasjonene bør gjennomføres før kommunene tar endelig stilling til igangsetting av verneplanprosess.

Vurdere kunnskapsgrunnlag for en verneprosess og behov for kunnskapsinnhenting og kartlegging der det er lokal aksept.

Starte formelle verneplanprosesser i medhold av naturmangfoldloven for de områdene der det er lokal aksept.

Innspill fra Lom kommune:

- prosessen i starten var kritikkverdig. Storparten av ordførerne i Gudbrandsdalen dro til departementet i anledning saken for å fremme sitt syn, og ønske om mer lokal involvering.
- det var likevel ikke et entydig nei i Lom kommune, selv om det kan virke slik i vedtaksformuleringene. Vedtaket var nok et resultat av en mangelfull prosess og preg av overkjøring i 2018/19.
- kommunen har mottatt en del reaksjoner på kommunens negative vedtak av 10. mars 2021.
- området Kvittingskjølen, det ble stilt spørsmål om hvorfor dette ikke var med i utredningsområdet.

- kommunen har brukt området vest for Leirdalen til å gjennomføre redningsøvelser da det har samme topografi/naturforhold som resten av Jotunheimen. Det er viktig å innhente redningsmannskapenes synspunkt på et utvidet vern. Deres behov for redningsøvelser kan med fordel bakes inn med direkte hjemmel i en revidert verneforskrift. Generelt har redningsmannskapene et generelt behov for kjentmannskjøring i Jotunheimen, i tillegg til redningsøvelser.
- på spørsmål fra SF hvordan planene for alpinanlegg i Bøverdalen står; dette er ikke bli mer aktuelt enn det har vært før og det er ikke kommet noen nærmere en beslutning i kommunen.
- kommunen er kjent med at enkelte turistbedrifter kunne tenke seg at vernegrensen kom nærmere turistbedriftene, f.eks. Sognefjellshytta. Det er viktig at reiselivsbedriftene får informasjon og anledning til å uttale seg enkeltvis.
- det private sameiet fra Gokkerdalen mot Soleggen er egentlig 4 private sameier (Bakkeseterfjellet sameige, Hovde sameige, Vittingsdalen sameige og Meadalen utmarkslag-Stymme sameige). I tillegg komme Ljoslia sameige på vestsida av Visdalen, mot Raubergstulen
- enkeltgrunneiere må innkalles og høres.
- Solell, setereiere må høres.
- tamreinlagene enkeltvis må høres i saken
- Fjellnett (tidligere Eidefoss) må høres i saken.
- det er kommunestyremøte 21. juni kl 1700 – kommunen vil avklare om SF skal stille der.

Innspill fra Kari Sveen NP-forvalter for NP-styre:

- plan og byggesaker i nasjonalparken bør samkjøres med den enkelte kommune (plan- og bygningsloven) for mest mulig rasjonell behandling. Dette fungerer bra i dag, gjennom dialog med kommunale representanter i administrativt kontaktutvalg
- til redningsøvelser; Alle hjelpekorpsene innen de fem kommunene har flerårig tillatelse til redningsøvelser i nasjonalparken. Behovet for kjentmannskjøring krever behandling etter naturmangfoldlova § 48, men vi har kommet fram til en god balanse også her, i samarbeid med politiet og de enkelte hjelpekorpsene.

Kommentarer fra SF:

- Kvitingskjølen; det vil være anledning for kommunen til å spille inn andre områder for et evt. vern enn det som nå er utredningsområder. De foreslåtte områder er med bl.a. fordi de er i direkte sammenheng med eksisterende nasjonalpark, samt at det er mulig å binde sammen to større verneområdekompleser; Jotunheimen og Langsua. Dette i tillegg til en del kjente verneverdier.
- SF presiserer at mulige kombinasjoner mellom landskapsvern, nasjonalpark og naturreservat kan være aktuelt. Det kan også være aktuelt å se på mindre deler av det som er nå foreligger som utredningsområder, dersom det er lokal aksept.
- SF vil stille på kommunestyremøte dersom kommunen ønsker det for å gjøre en ny runde på spørsmålet om det er aksept til å utrede et vern videre, vi avventer hva kommunen ønsker når det gjelder dette. Vi vil derfor vente med å kalle inn private grunneiere til møte før vi hører noe fra kommunen.

Videre arbeid:

SF vil kalle inn grunneiere til et orienteringsmøte om oppdraget, vi venter imidlertid på kommunens avklaring. Det vil bli anledning til å fremme sitt syn på et evt. vern samt at en kan sende inn synspunkt etter møtet.

SF vil gjennomføre som avtalt et informasjonsmøte med fjellstyrene, landbruksorganisasjonene, friluftorganisasjonene og verneorganisasjonene den 20. mai (tamreinlagene ble invitert her men har ikke møtt). Når SF har gjennomført alle møter møtt). Når SF har gjennomført alle møter med kommuner, bruksinteresser og grunneiersiden vil vi sammenfatte alt i et dokument som gir grunnlag for kommunen for å ta endelig stilling til en evt. verneprosess.

Utvida vern Jotunheimen nasjonalpark - Referat frå møte med landbruksinteressene/ grunneigarar i Lom 22.09.2022

Frammøtte:

Amund Mundhjeld, Jo Brandsar, Bjørn Rune Sandviken, Eilev Mundhjeld, Lisa Kronhaug, Ola M. Toft, Synnøve Aukrust, Per Tore Berg, Martin Sæter, Bjørn A. Sæter, Sander Sælthun – Lom kommune, Harald Klæbo – Statsforvaltaren i Innlandet (SF)

Formålet med møtet:

- gje informasjon om oppdraget på supplerande vern frå Miljødirektoratet,
- gje informasjon om moglege konsekvensar og moglegheiter i et utvida vern av Jotunheimen nasjonalpark,
- få eit inntrykk av grunneigarar, setereigarar og dei med bruksberett sine haldning til et evt. utvida vern. Synspunkta vil vere ein del av grunnlaget for kommunen sitt vedtak om ein vil gå vidare med å utgreie fordelar og ulemper med ein utviding av nasjonalparken.

Orientering frå Statsforvaltaren:

- om oppdraget supplerande vern, kategori nasjonalpark
 - kva som har skjedd i saka til nå sida SF har fått oppdraget
 - kva kommunen har bedt om av underlag for å kunne ta stilling til en evt. verneprosess
 - konsekvensar av et evt. utvida vern
 - innhald/føresegner i verneforskrift
- Presentasjonen blir sendt med referatet.

Kommentarar og spørsmål stilt under møtet:

Ole Magnar Hoft: Erstatning ved vern - viser til erfaringar frå verneprosess for Breheimen, der vart erstatningsspørsmålet avvist av departementet. Dette medførte misnøye frå grunneigarane, og seinare i prosessen vart all produktiv skog trekt ut av verneforslaget. Det vart sett vilkår for vedlikehald av vassvegar som var vanskeleg å etterleve, og som har medført problem for brukarane.

Bjørn Andre Sæter: Visdalssetrene har vatningsvatn via vassveg frå Gokkerdalen. Eit eventuelt vern i dette området må ha opning for maskinelt vedlikehald av denne vassvegen.

SF: Dette er noke ein kan ta høgde for i ein verneforskrift. I f eks Ottadalen landskapsvernområde står det at forvaltningsstyresmakta kan gje løyve til utbedring av eksisterande vatningsanlegg.

Bjørn Rune Sandviken: Veg til Foss og Smådalen: Vil eit vern medføre forbod mot bruk av denne vegen – også for næringstransport/ landbruk? Vil maskinelt vedlikehald av vegen bli tillatt?

SF: vegen er ikkje ein del av det som er markert som utgreingsområde.

Ole Magnar Hoft: Vegar i verneområde blir ofte eit konfliktområde. Vil det bli uråd med nye massetak innanfor nasjonalparken?

SF: I ein nasjonalpark vil masseuttak ikkje vere tillete.

Ole Magnar Hoft: Kan det bli meir tilskot eller fleire arbeidsplassar i kommunane som blir omfatta av utvida vern?

SF: Truleg vil ikkje eit auke i nasjonalparkareal føre til ein auke i stillingsressursar på forvaltersida. Det er kanskje meir sannsynleg at Statens naturoppsyn vil kunne få noko større handlingsrom til kjøp av oppsynstenester frå fjellstyra.

Ole Magnar Hoft: Blir det gjeve dispensasjon for bruk av droner for tamreindrifta?

SF: Det er diskutert i nasjonalparkforvaltarmiljøet at ein kan få dispensasjon for bruk av droner til leiting etter beitedyr. Dette er ei tid på året der ein ikkje uroar i fuglanes hekketid m.a.(dette skal SF sjekke ut litt nærare etter møtet).

Synnøve Aukrust: Beiting er viktig for biologisk mangfald og botaniske verneverdiar - vil det bli opning for rydding av stigar for beitedyr, rydding av beite?

SF: Rydding av område for å betre tilhøva for beite er gjort av forvaltningsstyresmakta i samarbeid med beitelaga mange stader. Syner til eksemplar i Storådalen/Gjendebu, Utladalen og ved Storhøliseter i Langsua.

Bjørn Andre Sæter: Er i utgangspunktet skeptisk til vern av nye område i Jotunheimen. Bekymringa er knytt til meir søking/byråkrati for tiltak som ein tidlegare enkelt kunne gjere ved å ha kontakt med kommunen. Ein har eit framtidig ønskje om tilsynsbu for beitedyr i Gokkerdalen. Ein lurar også på dersom NP-grensa blir nedi bjørkeskogen, blir det heilt stopp for vedhogst her da?

SF: I en nasjonalpark er nye bygg i utgangspunktet forbode. Det er likevel gjeve løyve til tilsynsbuar for beitedyr i Russdalen, mellom Olavsbu og Gjendebu (tamrein) og i Lordalen i Reinheimen NP. Veduttak: I dagens verneforskrift er det opna for at forvaltninga kan tilvise utak av virke til ved for turistbedrifter, setre og hytter i nasjonalparken. Blir det ei utviding av parken, må ein kunne sjå på verneforskrifta på dette punktet slik at lokale uttak til ved kan bli mogleg.

Bjørn Rune Sandviken: Er skeptisk til vern - spesielt for området Visdalen – Gokkerdalen – Lauvhø - Smådalen, m.a. på grunn av næringstrafikk på vegen til Foss og Smådalen.

Per Tore Berg: Er det gjort berekningar som viser kor stor gevinst vern medfører - for biologisk mangfald osv. ? Kva er status – kvar vil ein?

SF: Det vi veit pr. i dag er at arealet inngrepsfrie naturområde vil auke innafor nasjonalparken. Det naturtypene som er i liene frå høg fjell og ned mot dalane vil bli betre representert innafor vernet. Det er pr no dårleg kvantifisert. Dette blir viktig tema i ein event. verneprosess som bil utgreiast nærare da – pr. i dag er ikkje kunnskapen god nok til å gje eit godt svar.

Per Tore Berg: Kva er årsaka til at det er lite fokus på dei nordre områda (Kvitingskjølen, Veofjellet)?

SF: ein har prioritert område som grensar til eksisterande nasjonalpark, samt områda mot langsua for evt. gje moglegheit til å knytte desse saman. Dersom det er lokal aksept i kommunen kan SF likevel sjå på nye område som t.d. Kvitingskjølen.

Synnøve Aukrust: Viktig at dette er på dagsorden no, i ein tidsalder elles prega av økonomisk vekst og kortsiktig tenking. Det handlar om å ta vare på naturverdiar for generasjonar som kjem etter oss. I dette perspektivet er utvida nasjonalpark i dei aktuelle områda interessant.

Bjørn Rune Sandviken: Skeptisk til utvida nasjonalpark og dermed auka ferdsel, m.a. pga. laushundar.

Fleire stilte spørsmål om meir nøyaktige kart/ avgrensingar.

SF: på dette stadiet i prosessen er det ikkje utarbeidd nøyaktige kart eller avgrensingar. Først ved eventuell formell melding om oppstart av verneprosessen vil det ligge føre noke meir detaljerte kart med forslag til avgrensingar. Dette vil bli i så fall gjort i tett dialog med kommunen. Det i prosessen vidare vere dialog om fornuftige grenser for å sikre verneverdiane, samstundes som konfliktene med lokale bruksinteresser blir gjort så små som mogleg.

Bjørn Andre Sæter: Bør vi spele inn aktuelle/ planlagte tiltak innanfor nye verneområde alt no? For eksempel behov for tilsynsbu for beitedyr i Gokkerdalen? HK: Ja, ein fordel å få slikt inn i prosessen.

Ole Magnar Hoft: Om vegar blir liggande inne i verneområdet så er det svært viktig at verneforskrift/ forvaltningsplan blir godt gjennomarbeidd og detaljert på dette temaet.

Amund Mundhjed: Statsforvaltaren bør på eit tidleg tidspunkt kome med signal på avgrensingar og konsekvensar som følgje av utvida vern; det vil da vere enklare å nå fram til konsensus i prosessen.

Supplerende vern – utvidelse av Jotunheimen - møtereftrat - møte med styret i Espedalen Bygdeallmenning (EB) og Kvikne Skåbu grunneierlag – Nord-Fron kommune 18.08.22

Frammøtte:

Styret i EB: Bjørn Bratlien, Egil Brenden, Ole Petter Kleiven, Jo Risdal, Ole S. Myreng, Jon Helge Silli, Tor Suleng, Torkild Ovrum,

Kvikne/Skåbu gr-lag: Ola K. Aasmundstad

Statsforvalteren (SF): Harald Klæbo.

Formålet med møtet:

- gi informasjon om oppdraget på supplerende vern fra Miljødirektoratet,
 - gi informasjon om mulige konsekvenser og muligheter i et utvidet vern av Jotunheimen nasjonalpark,
 - få et inntrykk av bygdeallmenningens og grunneierlagets holdning til et evt. utvidet vern.
- Synspunktene vil være en del av grunnlaget for kommunens beslutning om en vil gå videre med å utrede fordeler og ulemper med en utvidelse av nasjonalparken.

Orientering fra Statsforvalteren:

- om oppdraget supplerende vern, kategori nasjonalpark
 - hva som har skjedd i saken til nå siden SF har fått oppdraget
 - hva kommunen har bedt om av underlag for å kunne ta stilling til en evt. verneprosess
 - konsekvenser av et evt. utvidet vern
 - innholdet/bestemmelser i verneforskrift
- Presentasjonen oversendes med referatet.

Innspill i fra styret i EB og grunneierlaget:

Bygdeallmenningen har gjort en del erfaringer på de 10 årene som er gått med Langsua. I verneprosessen da ble det sagt at det ikke skulle bli endringer for den eksisterende lokale bruken herunder landbruksdriften i området. Svært mange forhold ble skjøvet på i «påvente av forvaltningsplan». Dette har vært til klare ulemper for landbruksdriften og utøvelse av allmenningsrettighetene. I Påvente av forvaltningsplanen ble det bare gitt enkeltløyver av kort varighet, dette var svært tidkrevende å følge opp for allmenningen og de bruksberettigede.

Det ble i verneplanprosessen sagt at dette skulle være en «brukspark», der det skulle legges til rette for at de som driver yrket sitt, dvs landbruk og utnyttelse av utmarksressursene, skulle få lett adgang til bruk av områdene og kunne fortsette aktiviteten som før, uten unødige hinder. Dette er ikke erfaringen hittil dessverre mht. til mengden byråkrati dette har medført. Det burde vært gjort på en smidigere måte, med mer tillitt til de som er yrkesutøvere i området.

Eksempelvis ved et større vedlikeholdsarbeid ved en av allmenningsbuene ble det gitt løyve til inntransport av material, en måtte da søke om i tillegg for å kjøre inn utstyr for å gjøre jobben. Dette tok såpass med tid at vedlikeholdsarbeidene måtte utsettes et år selv om materialene var på plass. Det burde vært en noe mer smidig løsning. Det er uheldig å måtte søke hver gang en skal utføre vedlikehold på bygninger som eies av allmenningen.

Det ble sagt at ulempene skulle erstattes. Bygdeallmenningen gjorde en betydelig jobb på å sette opp ulempene inn i erstatningsoppgjøret etter vernevedtaket. Selv om det var vanskelig å tallfeste ulempene ser en nå nokså klart at ingenting av dette blir erstattet av Staten. Ulemper som allmenningen har ført opp i kravet var bl.a:

- stort tidsbruk ved økt byråkratiser som følge av et vern, dette går på tidsbruk ved å søke om diverse løyver, samt å følge opp rapportering.
- økt tidsbruk for å få gjort tiltak når en sitter og venter på løyvet, evt. at en ikke får løyve.
- tap/vanskelig gjøring, mulig framtidig bruk som følge av samfunnsutviklingen (tida og tilhøve), samt som følge av ny teknologi. Allmenningen har forstått det slik at dersom en ønsker å gå videre med rettslutningen vil en måtte risikere å betale saksomkostninger, en føler seg «spilt i offside».

DNT har fått utvikle sin virksomhet i området, gjennom bl.a. oppgradering av hytter samt stinettet. Dette har medført økt ferdsel og forstyrrelser i beiteområdet. Styrets inntrykk at dette med «brukspark» er først og fremst rettet inn mot lettere adgang gjennom tilrettelegging for allmenheten, og ikke de som utøver yrket sitt (landbruk/utnyttning av allmenningsrettigheter) på de vernede arealene.

Allmenningen opplever en sendrektighet i forvaltningen, der ting tar mye tid. Inntrykket er at forvaltningen tolker reglene svært strengt. Eksempelvis gjelder dette for Hersjømyrin NR: § 7pkt. æ: *Bruk av snøskuter eller prepareringsmaskin for merking og oppkøying av nye skiløyper og hundekøyringsløyper fram t.o.m. 10. april.* Etter det en erfarer brukes 10. april da på alle løyver også i de andre verneområdene selv om dette ikke går fram av verneforskriftene der. Dette tolkes som en skjerping av reglene for de andre verneområdet som en ikke har helt hjemmel for. Forvalterne for lønn av staten til å behandle og skrive ut løyver. I den andre enden må yrkesutøvere skrive søknader og drive rapportering, dvs kontorarbeid som er ulønnet og ikke kompensert.

Spørsmål: er det tatt stilling til hvilket verneområdestyre som skal ha myndigheten over et evt. nytt verneområde?

Andre opplysninger som kom fram:

Allmenningen har ca 650 medlemmer – mange er derfor berørt.

Styret opplyser at de ved rettsoppgjør/dom har tapt beiteretter i nedre Heimdalen (Vågå).

Oppsummert:

Presentasjonen som er gitt fra SF i dette møtet er ikke ulik den som ble gitt forut for Langsua-prosessen. Ut fra de erfaringene som er gjort til nå med eksisterende vern, er ikke allmenningsstyret og grunneierlaget særlig positive til et supplerende vern på de arealene som er angitt som utredningsområder i Statsforvalterens presentasjon. Det er blitt for mye byråkrati, arbeid med søknader og rapportering, samt manglende kompensasjon for ulempene med eksisterende vern i allmenningens områder. Signalet som gis er at en i tidligere prosesser har gitt for mye og har ofret nok.

SF: Registrerer innspillene og innvendingene mot et evt. utvidet vern i de områdene som er utredningsområder i Nord-Fron. Vi kan se at vi fortsatt har en vei å gå slik at samhandlingen mellom forvaltningen av verneområder og landbruksinteressene skal bli bedre. Langsua er et nytt verneområde, der forvaltningsplanen er vedtatt først i 2020. En vedtatt forvaltningsplan gir grunnlag for flerårige løyver. Kjenner ikke enkeltsakene og forvaltningen i detalj, så kan vanskelig kommentere enkeltsakene, men skal ta med innspillene videre internt. Erstatningssaken er også vanskelig å kommentere utover at det vanligvis er tap av «i gang værende bruk» som kan erstattes. Praksis har vist at det er planlagte uttak etter plan av grusuttak og produktiv skog som erstattes.

Synspunktene som er kommet fram er viktige erfaringer fra brukere/bruksinteresser i verneområdene og på hvordan forvaltningen evt. kan justere praksis. Til spørsmålet om nasjonalparkstyret; en må etter hvert se på de arealene som faktisk blir vernet og se på hvilket NP-styre som naturlig vil være forvaltningsmyndighet. I oppdraget fra Miljødirektoratet står det utvidelse av «Jotunheimen mot Langsua». Vi regner med at Miljødirektoratet vil ta en endelig beslutning om dette etter råd fra SF og kommunene. SF takker for innspill og ber om at skriftlige innspill sendes til Statsforvalteren i Innlandet, med kopi til Nord-Fron kommunen innen 14. september 2022.

Supplerende vern – utvidelse av Jotunheimen nasjonalpark - møtereferat - møte med grunneier i Sikkilsdalen, Nord-Fron kommune – Landbruks- og matdepartementet (LMD) 20.09.2022

Frammøtte (møtet ble holdt på teams):

Amund Lie - LMD

Per-Eivind Jensen - LMD

Statsforvalteren (SF): Harald Klæbo.

Formålet med møtet:

- gi informasjon om oppdraget på supplerende vern fra Miljødirektoratet,
- gi informasjon om mulige konsekvenser og muligheter i et utvidet vern av Jotunheimen nasjonalpark,
- få et inntrykk av de grunneierne i Sikkilsdalen sin holdning til et evt. utvidet vern. Synspunktene vil være en del av grunnlaget for kommunens beslutning om en vil gå videre med å utrede fordeler og ulemper med en utvidelse av nasjonalparken videre i Nord-Fron.

Orientering fra Statsforvalteren:

- om oppdraget supplerende vern, kategori nasjonalpark/landskapsvern.
 - hva som har skjedd i saken til nå siden SF har fått oppdraget
 - hva Nord-Fron kommune har bedt om av underlag for å kunne ta stilling til en evt. verneprosess
 - konsekvenser av et evt. utvidet vern
 - innholdet/bestemmelser i verneforskrift
- Presentasjonen oversendes med referatet.

Innspill:

- LMD må ha en intern prosess i departementet før en mer formell uttalelse sendes.
- LMD er støtter Statsforvalterens foreløpige vurdering at vei, turisthytta og prinsehytta med fordel kan legges utenfor nasjonalpark/landskapsvernområde.
- LMD eier turisthytta i Sikkilsdalen, men leier denne ut. Det er et lite kraftanlegg som gir strøm til turisthytta (Nordre Skålbekken). Det er viktig at kraftanlegget kan driftes, vedlikeholdes og får mulighet for å gjennomføre nødvendige oppgraderinger selv om det skulle bli et vern i området.
- Det er viktig for LMD at hestedrifta i område kan fortsette selv om det skulle bli et vern. Det er i den sammenheng viktig at man fortsatt skal kunne transportere hester med inn til beiteområdene Nørde Dalen Bristol (vestenden av Sikkilsdalsvatnet), og at det er mulig å ha innretninger/gjerdeanlegg her inne for å styre beitebruken.
- Det går hundeløp gjennom dalen fra tid til annet, det er noe som LMD som grunneiere ikke har hatt innvendinger til. Det er også gjennomført Røde Kors øvelser i Sikkilsdalen, med grunneiers tillatelse.

SF: Den mest aktuelle verneformen i Sikkilsdalen er landskapsvern. Dette på bakgrunn i områdets inngrepsstatus samt landbruksmessig påvirkning. Vi ser det som mest aktuelt å grense eksisterende bebyggelse ut av et ev. verneområde.

De bruksinteresser/forhold/aktiviteter LMD har små konflikter i forhold til et ev. vern og kan relativt enkelt tas inn i en ev. verneforskrift under «forhold som forvaltningsmyndigheten kan gi tillatelse til» (spesifiserte dispensasjonsbestemmelser).

Vi har flere kraftanlegg i verneområder i dag; det er aktuelt å ta inn en bestemmelse som gir hjemmel for «nødvendige oppgraderinger av kraftanlegget til Sikkilsdalseter». Det samme gjelder for transport av hest på Sikkilsdalsvatnet, samt innretninger nødvendig for hestebeite på Nordre Dalen Bristol. Videre vil det kunne lages slike bestemmelser gir hjemmel for gjennomføring av Røde Kors-øvelser og hundekjøringsløp. Dette er noe trolig forvaltningsmyndigheten vil gi tillatelse til, men da på visse (overkommelige) vilkår.

Statsforvalteren ber om en formell uttalelse fra LMD om utredningsområdene og hvordan en stiller seg til et ev. vern i Sikkilsdalen. Av hensyn til framdriften til arbeidet i denne fasen ber vi om at vi får uttalelsen innen 14. oktober 2022.

Dialogmøte – supplerende vern Jotunheimen – Nord-Fron kommune – 21. mars

Til stede:

Nord Fron kommune: Anne-Marie Olstad - ordfører, Geir Johan Groven – landbrukssjef, Anders Nybakken - seniorrådgiver.

Statsforvalteren: Vebjørn Knarrum - avdelingsdirektør, Kolbjørn Hoff – seniorrådgiver, Harald Klæbo – seniorrådgiver.

Formål med møte:

- orientere om oppdraget som er gitt på supplerende vern kategori nasjonalpark fra Miljødirektoratet. For statsforvalteren er det viktig å få fram at det her er snakk om hva kommunen trenger av opplysninger for å kunne ta stilling til spørsmålet om lokal aksept for igangsetting av en verneprosess.

Statsforvalteren ga en orientering om:

- tidlige saksgang rundt supplerende vern,
- oppdraget som Statsforvalteren har fått av Miljødirektoratet,
- hva som er spilt inn som mulige utredningsområder, år inkl. eiendomsforhold, det er arealene i Sikkilsdalen/Oskampen mot Hersjømyrene naturreservat som er aktuelle i Nord-Fron. Antagelig vil konklusjonene i Øystre Slidre kommune og Vågå kommune være avgjørende hvor aktuelt det er med et event. utvidet vern i disse delene av Nord-Fron kommune.
- hva et event. utvidet nasjonalparkvern innebærer i praksis,
- SF stilte kommunen spørsmål om hva kommunen trenger som grunnlag for et evt. vedtak om det er aksept for å gå videre med en utredning for utvidet vern.

Oppdraget Statsforvalteren har fått av Miljødirektoratet er:

Avklare med kommunene om det er aksept for å forberede og gjennomføre videre prosess for vern av kandidatområdene i kategorien nasjonalpark.

Gjennomføre dialog med grunneierorganisasjoner, naturvern- og friluftslivsorganisasjoner regionalt/lokalt om muligheter og utfordringer knyttet til vern av kandidatområder i kategorien nasjonalpark.

Dialogen med organisasjonene bør gjennomføres før kommunene tar endelig stilling til igangsetting av verneplanprosess.

Vurdere kunnskapsgrunnlag for en verneprosess og behov for kunnskapsinnhenting og kartlegging der det er lokal aksept.

Starte formelle verneplanprosesser i medhold av naturmangfoldloven for de områdene der det er lokal aksept.

Innspill fra kommunen:

- Kommunen foreslår et snarlig møte med styret i Espedalen bygdeallmenning. Kommunen mener synet til styret og allmenningen vil ha stor betydning for kommunens synspunkt i saken. (Kontaktperson Ole Petter Kleiven.

- Det er viktig at et blir et møte med Fron Statsallmenning (Kontaktpersoner Sjur Sande/Harald Bolstad). På dette møte bør nok også Fron Almenning inviteres, da de er ansvarlige for skogbruk/tømmerdrift i allmenningen. Leder er Per Arne Sylte, perasylte@gmail.com, mobil 948 96 900. I tillegg bør Statskog SF delta på samme møte.
- Møte med LMD om Sikkilsdalen (Kontaktperson Amund Lie), reiselivet bør også orienteres i et møte.
- I bygdeallmenningen går det ca 700 storfe på utmarksbeite. Viktig at denne driftsformen kan fortsette, uten unødige hinder og søknadsprosedyrer. Det bør være direkte hjemmel i evt. nye verneforskrifter for å kunne utføre tiltak i forbindelse med storfedrifta uten søknad (direkte unntak). Kommunen anbefaler SF å være konkret i dialogen med allmenningen med forslag til bestemmelser der det går fram at virksomheten kan skje som før.
- Hesteslipet i Sikkilsdalen, samme merknader som punktet ovenfor (ca 40 hester).
- Rettigheter til fiskebuer ved Kaldfjorden må kunne videreføres, disse har løyve til å bruke egen snøscooter vinterstid til egen bu. Dette må videreføres inn i vernebestemmelsene.
- Skogbruksinteresser: det er en fin furuskog rundt deler av Store Åkrevatnet.
- Erstatningsprosessen rundt «generelle ulemper» i Langsua har tatt tid og er ikke landet. Dette er uheldig.
- Det har også vært litt mer byråkrati rundt Rondane nasjonalpark, enn i Langsua – eksempelet som var nevnt var f eks rundt løyvene av utkjøring av saltstein.

Merknad fra SF:

SF ser landskapsvern som mest aktuelle verneform på grunn av landbruksinteressene og inngrepsstatus i områdene for øvrig.

Regulering av den motoriserte ferdselen på bilveiene vil kunne skje etter vegstyrenes/vegeiernes regler i et evt. verneområde, dvs. ingen egne bestemmelser i en verneforskrift som regulerer dette. Forskriftene fra Haldorbu LV og Espedalen LV vil danne eksempler på hvordan bestemmelsene i nytt landskapsvern kan se ut i Nord-Fron.

Regulert hyttefelt ved Kaldfjorden – grenses ut av et eventuelt verneområde.

At Rondane NPs vernebestemmelser kan oppleves som strengere, henger sammen med hensyn til villreinen.

Videre arbeid:

SF tar kontakt med Styret i Espedalen bygdeallmenning for å avklare møtetidspunkt. Dette møtet gjennomføres fortrinnsvis før påske, eller så raskt som mulig. Kommunen blir invitert med på dette/disse møtene. I tillegg møte med Statskog, LMD, Reiselivet og andre organisasjoner – haster noe mindre.

Det er realistisk at kommunen tar stilling til ja eller nei til videre utredning/prosess i september.

SF presiserer at selv om kommunen gir en aksept for igangsetting av en verneprosess, vil dette ikke innebære at kommunen aksepterer et utvidet vern eller at kommunen dermed tar stilling til vernespørsmålet. Det kommunen da aksepterer, er en utredning av fordeler og ulemper ved et utvidet vern og innholdet i et slikt vern herunder grense, verneforskrift, verneform etc. Når utredningen foreligger og verneforslaget evt. har vært på høring, vil kommunen fortsatt ha mulighet til å si nei til verneforslaget.

Supplerende vern – utvidelse av Jotunheimen nasjonalpark - møtereferat - møte med Øvre Heidal sameie, Sel kommune – 29.09.2022

Frammøtte:

Pål Harlaug, Eli Holshagen, Ingrid Heringstad, Per Heringstad, Åse Skogum, Allan Hagen, Jørn Holen, Brit Holø, Espen Bjørkne, Helge Borkenes, Bjørn Steineide, Harald Granerud – alle fra Øvre Heidal sameie

Eldri Siem, Ingunn Synstnes – Sel kommune

Vebjørn Knarrum, Harald Klæbo – Statsforvalteren i Innlandet

Formålet med møtet:

- gi informasjon om oppdraget på supplerende vern fra Miljødirektoratet,
- gi informasjon om mulige konsekvenser og muligheter i et utvidet vern av Jotunheimen nasjonalpark,
- få et inntrykk av Øvre Heidal sameie sin holdning til et evt. utvidet vern. Synspunktene vil være en del av grunnlaget for kommunens beslutning om en vil gå videre med å utrede fordeler og ulemper med en utvidelse av nasjonalparken videre i Sel.

Orientering fra Statsforvalteren:

- om oppdraget supplerende vern, kategori nasjonalpark/landskapsvern.
 - hva som har skjedd i saken til nå siden SF har fått oppdraget
 - hva Nord-Fron kommune har bedt om av underlag for å kunne ta stilling til en evt. verneprosess
 - konsekvenser av et evt. utvidet vern
 - innholdet/bestemmelser i verneforskrift
- Presentasjonen oversendes med referatet.

Innspill:

Leder av sameie, Harald Granerud:

En kan forstå bakgrunnen for vernet da området har store landskaps og opplevelseskvaliteter, men dette er et område vi har forvaltet godt lokalt. Vi har som intensjon i sameie å forlate område i en bedre stand enn da vi overtok det.

Refjell/Refjellsvatna er storslagne landskap. Har vi noen fordeler av et vern? Dette ble diskutert på årsmøtet i sameiet. Konklusjonen er at sameiet føler at en gir fra oss ansvaret og forvaltningsretten på området, uten å få noen fordeler tilbake.

Det er et paradoks at Staten ikke vil tillate ei fiskebu til i området for å ikke øke ferdselen rundt vanna, samtidig som Staten foreslår nasjonalpark/landskapsvernområde på arealene og som i neste omgang vil tiltrekke seg flere folk og øke ferdselen.

Dette vil ikke sameiet være med på og går imot planene for vern av Øvre Heidal sameie sine arealer.

Ordfører Eldri Siem:

Viser til den elendige dialogen i starten av dette arbeidet, Statsforvalteren har orientert om den dårlige starten som preget arbeidet i 2018/19. Kommunen fikk 14 dager på å gi tilbakemelding etter

et møte på teams med Miljødirektoratet på hvordan kommunen stiller seg til utvida vern. Dette var ikke en god prosess. Kommunen har når Statsforvalteren har starta prosessen på ny, vektlagt å få inn de private grunneiernes syn. Derfor er dagens møte viktig. Dette er et område grunneierne har forvaltet på en utmerket måte med oppdemning og kultivering av vatna for å øke fiskeproduksjonen. Det er en egen forvaltningsplan for området rundt Refjellsvatna.

Andre som tok ordet:

- klar mistillit til Statsforvalteren etter de påklagde vedtaket om ei ny fiskebu, en mister helt troen – har mista helt respekten, tillit er noe en bygger over tid og det tar kort tid å miste den.
- hva vil staten egentlig med området? De ønsker ikke økt ferdsel rundt vatna, men vil innlemme området i en nasjonalpark som vi vet vil tiltrekke mange turister. Hvordan går det med de rødlisteartene da?
- vi ser ingen fordeler med et vern, svært mye av de vi holder på med i området må da omsøkes og det blir tungvint. Dette vil vanskeliggjøre bruken av området.
- positivt at Statsforvalteren møte folk som dette, må gjerne komme oftere og møte folk her ute.
- sameiets grunn ble kjøpt av Staten (?), etter dette er det blitt forvaltet aktivt med tanke på å bedre fiske i de 8-10 vatnene, det er også drevet med fiskeutsetting.
- en er skeptisk til det som kommer fram i artskart, opp til enhver å legge inn, så usikkert materiale som blir brukt som dokumentasjon – dette er tvilsom praksis.
- en skal ha respekt for forvaltning av privat grunn, en må også ha tillit til de lokale folkevalgte, saka med fiskebu blir oppfatta som en overkjøring av det lokale sjølstyre.
- fiske med garn uten fiskebu er verdiløst, det sier seg selv. Skal en forvalte fiskebestanden må man bruke garnfiske, og da må man ha en plass, ei fiskebu for å lagre tunge garn. - på spørsmål fra SF om det er mulig å ha samarbeid om buer evt. ha almeningsbu, er svaret at forholdene er slik at det ikke ligger til rette for det her.
- tamreinnæringen får hele tiden anledning til å uttale seg. Synes deres synspunkt i overkant ofte blir tillagt vekt.
- stiller store spørsmål ved mange av rødlisteobservasjonene og kvaliteten på disse. Kan hvem som helst melde inn observasjoner som fører til at grunneiers råderett blir tilsidesatt? Hvem sjekker ut om dette er riktige opplysninger.

SF:

- artskart forteller helt klart ikke det store bildet. De artene vi har hentet ut er validert dvs. gått gjennom av en fagkomite og på en måte da blitt kvalitetssjekket. Når det gjelder Refjellsvatna er det gjort egne studier av vannfugl delvis på oppdrag fra Statsforvalteren. Vi har også andre satsingsområder for å øke artskunnskapen bl.a. kartlegging av jaktfalk (2020/21) og årlig overvåking av kongeørn. Dersom det blir en verneplanprosess blir det iverksatt vil det bli satt i gang et

utredningsprogram der biologisk mangfold blir mer grundig kartlagt, likeså bruksinteresser.

- nasjonalpark/landskapsvernområder kan tiltrekke seg noe mer folk. Vi viser imidlertid at det å unngå tilrettelegging i soner i verneområdene kan en styre bort mye trafikk – slik sonering har en i Jotunheimen i dag. Det er de kjente sentrale delene av Jotunheimen som uansett utvidet vern eller ikke vil tiltrekke seg turister.

- SF kan være åpen på at disse områdene i øst (Sel, Nord-Fron) har noe lavere prioritet fra vår side, men har absolutt verne kvaliteter. Det er områder som grenser direkte til eksisterende nasjonalpark som vil ha noe høyere verneverdi.

- SF er helt enig i at det aktuelle området er forvaltet på en svært god måte. Vi har tillitt til at dette vil skje i framtiden også. En vet aldri hva som kan komme av politiske konjunkturer, nye arealbruksformål langt inn i framtiden, i dette langsiktige perspektivet gir et vern etter naturmangfoldloven et sikrere vern av de naturkvalitetene vi har i området idag.

-Med nåværende mandat fra Storting, departement og direktorat vil det ikke bli gjort flere forsøk på fredning dersom det blir nei fra Sel kommune i denne runden til oppstart av verneplanprosess.

- SF takker for innspillene, direkte tale er i utgangspunktet bra. Vi ber Sameie sende en egen uttalelse til Statsforvalteren innen 15. oktober.

Dialogmøte – supplerende vern Jotunheimen – Sel kommune – 21. april 2022

Til stede:

Sel kommune:

Ordfører Eldri Siem, kommunedirektør Solveig Nymoen, kommunalsjef Inga Gudrun Hyrve, virksomhetsleder Rune Grindstuen, landbrukssjef Per-Ivar Weydahl, kommuneplanlegger Ingunn Synstnes,

Statsforvalteren (SF): Vebjørn Knarrum - avdelingsdirektør, Harald Klæbo – seniorrådgiver.

Formål med møtet:

- orientere om oppdraget som er gitt på supplerende vern kategori nasjonalpark evt landskapsvern fra Miljødirektoratet. For Statsforvalteren er det viktig å få fram hva kommunen trenger av opplysninger for å kunne ta forsvarlig stilling til spørsmålet om lokal aksept for igangsetting av en verneprosess. SF var ikke klar over at kommunen hadde skrevet en tilbakemelding til Miljødirektoratet etter prosessen satt i gang av dem. SF ber derfor om å få oversendt dette fra kommunen *). I og med at oppdraget formelt sett har kommet i ettertid, og at direktoratet ønsker at grunneierorganisasjoner og andre relevante organisasjoner skal høres før kommunen tar stilling til aksept, ønsker vi å «sette en fot i bakken», og sondere mulighetene for å ha en bredere prosess og bedre beslutningsgrunnlag for om det kan være aktuelt og gå videre med utredning av et ev. vern på hele eller deler av utredningsområdene.

*) Innsendt til SF etter møtet

Statsforvalteren (SF) ga en orientering om:

- tidligere saksgang rundt supplerende vern,
- oppdraget som SF har fått av Miljødirektoratet,
- hva som er spilt inn som mulige utredningsområder i Sel inkl. eiendomsforhold, det er følgende arealer som er spilt inn:

Refjellet, Refjellsvatna – privat sameige

Det vi være nokså avgjørende for Sel i det hele tatt om det er aktuelt med vern, om det blir aksept for å starte verneplanprosess på de tilgrensende arealene i Vågå. Dette gjelder sørlig Griningsdalen/Refjellet sørvest (Langmorkje statsalmenning). prosess i disse kommunene. Områdene må derfor til viss grad sees i sammenheng.

- hva et event. utvidet nasjonalparkvern innebærer i praksis, bruksretter etter fjelloven vil bestå i en nasjonalpark
- SF stilte kommunen spørsmål om hva kommunen trenger som grunnlag for et evt. nytt vedtak/vurdering om det er aksept for å gå videre med en utredning for utvidet vern.

SF presiserer at selv om kommunen gir en aksept for igangsetting av en verneprosess, vil dette ikke innebære at kommunen aksepterer et utvidet vern eller at kommunen dermed tar stilling til vernespørsmålet. Det kommunen da aksepterer, er en utredning av fordeler og ulemper ved et utvidet vern og innholdet i et slikt vern herunder grense, verneforskrift, verneform etc. Når utredningen foreligger og verneforslaget evt. har vært på høring, vil kommunen fortsatt ha mulighet til å si nei til verneforslaget.

Oppdraget Statsforvalteren har fått av Miljødirektoratet er:

Avklare med kommunene om det er aksept for å forberede og gjennomføre videre prosess for vern av kandidatområdene i kategorien nasjonalpark.

Gjennomføre dialog med grunneierorganisasjoner, naturvern- og friluftslivsorganisasjoner regionalt/lokalt om muligheter og utfordringer knyttet til vern av kandidatområder i kategorien nasjonalpark.

Dialogen med organisasjonene bør gjennomføres før kommunene tar endelig stilling til igangsetting av verneplanprosess.

Vurdere kunnskapsgrunnlag for en verneprosess og behov for kunnskapsinnhenting og kartlegging der det er lokal aksept.

Starte formelle verneplanprosesser i medhold av naturmangfoldloven for de områdene der det er lokal aksept.

Innspill fra Sel kommunen:

- Prosessen som startet i 2018 med supplerende vern kom ut veldig skeivt med manglende involvering lokalt.
- Kommunen vektlegger betydningen av å ha tett dialog med brukerinteressene så tidlig som mulig i prosesser som vedgår utvidet vern. I Sel gjelder dette særlig Øvre Heidal grunneierlag (Harald Granerud er kontaktperson)
- Det foreligger en forvaltningsplan for Refjellet utarbeidet av sameiet (SF ønske å få denne oversendt).
- Dette med at kommunen når som helst i en utredningsfase kan trekke aksepten, er en ny opplysning for kommunen, dette kan endre premissene og åpne for en ny behandling av spørsmålet i kommunen.
- Det er viktig at bruksinteressene får presentert fordeler og ulemper for deres virksomhet med et ev vern; «hva er det for oss». Viktig at grunneierne med bruksinteresser i området får se i detalj hvordan deres bruk av området blir ivaretatt i ev. nye vernebestemmelser
- Tamreinnæringen må inn som en bruksinteresse – de leier i dag areal av sameiet.
- Kommunen vektlegger betydningen av område til fiske knyttet til de bruksberettigete. Det var derfor en uheldig sak at SF påklagde kommunens vedtak om oppføring av ei ny fiskebu for en av rettighetshaverne som ikke hadde bu fra før. Dette slår litt tilbake på SF i forhold til ønske om et vern. Klagen ble nok lokalt oppfattet som mistillit til den lokale forvaltningen av fjellområdene.
- Kommunen stiller seg positiv til å kunne være med i den skisserte prosessen der vi legger opp til et noe bredere grunnlag før kommunestyret gjør et endelig vedtak om ja eller nei til aksept av videre utredning av vern på et kommunestyremøte i høst. Da vil en også se hvordan en del av de andre kommunene stiller seg. Et møte med Øvre Heidal grunneierlag og hva de stiller seg til en verneprosess vil være viktig del av dette grunnlaget. Ordføreren ønsker å være med på dette møtet.
Kommunen stiller seg positiv til en bedre kartlegging av verneverdiene i området.

Merknad fra Statsforvalteren/Sel kommune:

Kommunen spurte om hva verneverdiene i Sels del av Refjellene var. SF svarte at man pr. nå ikke har kartlagt dette systematisk, registreringer som foreligger er fra ulike databaser og vår kjennskap til områdene. Refjellsvatna er viktige fjellvann for våtmarksfugl med så mange som 16 registrerte rødlistearter, og som er stadfestet og dokumentert i Artskart/Naturbase. I tillegg er området en del av et sammenhengende fjellområde, med relativt lav inngrepsstatus, med rike fjelldaler som binder sammen Jotunheimen i vest med Hersjømyrene og Langsua i sørøst.

Videre arbeid:

SF vil kalle inn Øvre Heidal grunneierlag + representanter fra tamreinlaget til et informasjonsmøte i løpet av mai. Kommunen blir invitert med her. SF vil gjennomføre som avtalt et informasjonsmøte med landbruksorganisasjonene, friluftorganisasjonene og verneorganisasjonene i mai. Når SF har gjennomført alle møter med kommuner, bruksinteresser og grunneiersiden vil vi sammenfatte alt i et dokument som gir grunnlag for kommunen for å ta endelig stilling til en evt. verneprosess.

Dialogmøte – supplerende vern Jotunheimen – Vang kommune – 17 mars

Til stede:

Vang kommune: Vidar Eltun - ordfører, Erlend Haaverstad – kommunedirektør, Morten Johan Johansen – kommunalsjef landbruk/teknisk, Bjørnar Sæthershagen – rådgiver.

Statsforvalteren: Vebjørn Knarrum - avdelingsdirektør, Kolbjørn Hoff – seniorrådgiver, Harald Klæbo – seniorrådgiver.

Formål med møte:

- orientere om oppdraget som er gitt på supplerende vern kategori nasjonalpark fra Miljødirektoratet. For statsforvalteren er det viktig å få fram at det her er snakk om hva kommunen trenger av opplysninger for å kunne ta stilling til spørsmålet om lokal aksept for igangsetting av en verneprosess.

Statsforvalteren ga en orientering om:

- tidligere saksgang rundt supplerende vern,
- oppdraget som Statsforvalteren har fått av Miljødirektoratet,
- hva som er spilt inn som mulige utredningsområder, år inkl. eiendomsforhold, det er arealene mellom Bygdin/Tyin og dagens nasjonalparkgrense som er aktuelle i Vang.
- hva et event. utvidet nasjonalparkvern innebærer i praksis,
- SF stilte kommunen spørsmål om hva kommunen trenger som grunnlag for et event. vedtak om det er aksept for å gå videre med en utredning for utvidet vern.

Oppdraget Statsforvalteren har fått av Miljødirektoratet er:

Avklare med kommunene om det er aksept for å forberede og gjennomføre videre prosess for vern av kandidatområdene i kategorien nasjonalpark.

Gjennomføre dialog med grunneierorganisasjoner, naturvern- og friluftslivsorganisasjoner regionalt/lokalt om muligheter og utfordringer knyttet til vern av kandidatområder i kategorien nasjonalpark.

Dialogen med organisasjonene bør gjennomføres før kommunene tar endelig stilling til igangsetting av verneplanprosess.

Vurdere kunnskapsgrunnlag for en verneprosess og behov for kunnskapsinnhenting og kartlegging der det er lokal aksept.

Starte formelle verneplanprosesser i medhold av naturmangfoldloven for de områdene der det er lokal aksept.

Innspill fra kommunen:

- det er viktig at et møte med grunneierne blir gjennomført så raskt som mulig. Grunneiernes holdning vil være viktig i forhold til kommunens standpunkt på om det er grunnlag for å utrede utvidet vern videre. Kommunen anbefaler Statsforvalteren være så konkret som mulig i disse møtene på hva et vern innebærer,
- det vil være en fordel om vegen og parkeringsutfordringene i Koldedalen (Utladalen landskapsvernområde i Vestland fylke) kan bli tatt opp samtidig,
- det bør være et møte med reiselivet i Vang for å høre deres synspunkt
- kommunen stilte spørsmål om innløsning/salg av privat grunn er en aktuell problemstilling (Statsforvalteren skal avklare dette)

Videre arbeide

SF tar kontakt med de 4 grunneiersameigene for å avklare møtetidspunkt. Dette møtet gjennomføres fortrinnsvis før påske, eller så raskt som mulig. Kommunen blir invitert med på dette/disse møtene.

- SF avklarer med det første om det skal være enkeltmøter med grunneierlagene, eller om det blir et fellesmøte,
- kommuneadministrasjonen ber kommunestyre om noe tid slik at tilstrekkelig grunnlag for å gjøre et vedtak om det er ønskelig med videreprosess foreligger. Det er realistisk at kommunen tar endelig stilling til dette i september,
- møte med andre organisasjoner tas etter dette,
- SF presiserer at selv om kommunen gir en aksept for igangsetting av en verneprosess, vil dette ikke innebære at kommunen aksepterer et utvidet vern eller at kommunen dermed tar stilling til vernespørsmålet. Det kommunen da aksepterer, er en utredning av fordeler og ulemper ved et utvidet vern og innholdet i et slikt vern herunder grense, verneforskrift, verneform etc. Når utredningen foreligger og verneforslaget evt. har vært på høring, vil kommunen fortsatt ha mulighet til å si nei til verneforslaget.

Møtereferat 3. mai – møte med grunneierne i Vang – supplerende vern Jotunheimen

Tilstede:

Bjørn Erik Sem Jacobsen (6/66)	Kristoffer Kvame, Eidsbugarden
Helge Remmen, Hestvollen sameie	Helge Kvame
Tanaquil Enzenberger, Nybu sameie	Ole Kristoffer G. Nygard
Håvard Bækkevold Nybu sameie	Torbjørn Remmen, Hestvollen
Geir Over Jevne, Synsbekk sameie	Björg Marie Hermundstad
Asgrim Opdal, Opdal og Skogstad sameie	Bjørn Nylander, Hålien Raudfjorden
Thomas Hellestad (?)	Magnus Kvame
Nils Leine	
Eirika Kongslie, Synsbekk sameie	Vidar Eltun, Vang kommune
Jon Lerhol, Bygdin Grunneierlag, Vang Fjellstyre	Erlend Haaverstad, Vang kommune
Knut Lerhol, Bygdin grunneierlag	Morten Johan Johansen, Vang kommune
Knut Arne Jevne, Synsbekk sameie	Bjørnar Sæthershagen, Vang kommune
Kristin Bakke Lajord	Ingeborg Lunde, Vang kommune
Lars Skrinrud, Nybu sameie	
Kirsti A. Skrinrud, Nybu sameie	Harald Klæbo, Statsforvalteren i Innlandet
Arne Belsheim, Synsbekk	Kolbjørn Hoff, Statsforvalteren i Innlandet

Formålet med møtet:

- gi informasjon om oppdraget på supplerende vern fra Miljødirektoratet,
- gi informasjon om mulige konsekvenser og muligheter i et utvidet vern av Jotunheimen nasjonalpark,
- få et inntrykk av grunneiernes holdning til et evt. utvidet vern. Grunneiernes syn vil være en del av grunnlaget for kommunens beslutning om en vil gå videre med å utrede fordeler og ulemper med en utvidelse av nasjonalparken.

Orientering fra Statsforvalteren:

- om oppdraget supplerende vern, kategori nasjonalpark
- konsekvenser av et evt. utvidet vern
- innholdet/bestemmelser i verneforskrift

Presentasjonen kan oversendes for de som ønsker dette.

Innspill i møtet:

Jon Lerhol: Det vises til brev innsendt tidligere med uttalelse fra en sammenslutning av grunneierlagene (2). I disse brevene går en imot et utvidet vern mellom eksisterende NP-grense i Vang og Bygdin.

Statsforvalteren har sett de to brevene fra grunneiersammenslutningen. De vil følge saken videre i prosessen.

Jon Lerhol: Det har vært for dårlig informasjon om prosessen. Det ble for flere år siden presentert kart i avisene, ingen av grunneierlagene er blitt tilskrevet. Informasjonen som er kommet ut gjør

grunneierne til «husmenn». En rapport om biologisk mangfold ble utarbeidet uten at grunneierne ble kontakta. Bygdin grunneierlag har etterspurt om informasjon flere ganger uten å få svar, blant annet i brev til kommunen. Grunneierlaget bad om et møte med kommunedirektør og ordfører. Her ble det gitt oppklarende informasjon om prosessen.

Statsforvalteren: vi er enige i at prosessen ikke var optimal i starten – den var da styrt av Miljødirektoratet og departementet med krav om innmelding av aktuelle områder for vern uten at en hadde tilstrekkelig med tid til å involvere kommunene lokalt. Statsforvalterne varslet direktoratet om at det ville bli en skeiv start på en eventuell prosess. Statsforvalteren hadde enkelte teammøter med noen kommunestyre i 2019 der det ble informerte om den «noe uheldige» prosessen. Fra februar 2019 da Statsforvalter leverte faglig notat til Miljødirektoratet og fram til denne prosessen november 2021 var ikke Statsforvalterne en del av prosessen. Statsforvalter beklager prosessen og manglende lokal inkludering i starten. I utgangspunktet ønsket ikke Statsforvalteren å kartfeste områdene i sin innstilling i februar 2019, men dette var et krav fra Miljødirektoratet.

Statsforvalter ønsker nå å starte prosessen på nytt, med riktig rekkefølge der en tar de lokale møtene og sonderer hvordan best gripe an dette. Karta som nå blir brukt er bare som grov områdeinndeling og angir «utredningsområder».

Kristoffer Kvame: Innkalling til møtet ble svært sein var sein. Her bør en gjøre en grundigere jobb. Oppdater lista, slik at alle som blir påvirket av et vern får innkalling.

Jon Lerhol: Det er enkelte grunneiere som ikke har fått innkalling, det er snakk om (Bygdin hotel og Eidsbugarden, ikke sameie).

Statsforvalteren: Det er gjort en grundig jobb med å finne alle medlemmer i grunneierlagene. Det er mulig man skulle invitert de som grenser til de aktuelle utredningsområdene, problemet er å sette en grense for hvem som vil bli påvirket av et vern. I første rekke valgte vi å invitere de som får rådgivningsinnkretninger på sin grunn gjennom et evt. vern. Bygdin hotell skal i tillegg ha fått. Skal sjekke opp listen i samråd med kommunen. Statsforvalter vil eventuelt kunne arrangere et møte til med de som eventuelt ikke har mottatt tilstrekkelig informasjon. Pr. nå synes vi vi har truffet bra i forhold til de som blir direkte berørt så vi ser ikke et ekstramøte som så veldig aktuelt. Det vises også til at det er mulig å sende skriftlige innspill.

Bjørn Erik Sem Jacobsen: Eier av privat hytte nord for Bygdin – er nabo til Statskog - 3. generasjon som har hytte her. Det er ingen ting som blir bedre gjennom et vern, dessuten kan en verneforskrift lett endres i retning av ytterligere innstramninger. Har merka oss vernet ikke skal inkludere hyttene på Eidsbugarden. Vi regner oss som en av hyttene på Eidsbugarden, og ønsker å forholde seg til plan- og bygningsmyndighetene i kommunen. Hva blir evt. bedre med nasjonalpark? Vi ser ingen fordeler. Tvert imot vil en kunne få en mer usikker forvaltning med et nasjonalparkstyre. Staten er eier i kommunen og er med det sikra mot videre utbygging. Skulle det vært noe som skulle blitt verna var det kanskje høgjellet til Høystakkavatnet - men hva er formålet med det? Ei verneforskrift er gyldig til neste er vedtatt. På hytta er vi avhengig av snøskutertransport for material til evt. oppbygging av ny hytte. Vi har også transportbehov av person med helseutfordringer. En annen ting er at det ikke er tillatt med øvelser for redningsetatene i området når det er nasjonalpark. Området som Statskog eier er i de beste hender i dag, ser ikke at det er noen fordel med at dette blir nasjonalpark - dette vil bare øke byråkratiet.

Statsforvalteren: Transport av varer, materialer og proviant til private hytter kan løses gjennom verneforskriften og spesifiserte unntaksbestemmelser. Persontransport med motorkjøretøy i utmark er det ikke hjemmel for utenfor verneområdene heller. Ang. redningsøvelser for hjelpekors i

nasjonalparker kan det bli gitt tillatelse til dette dersom det er en del av en samlet plan for redningsøvelser.

Kristoffer Kvame: Det er snakk om utvidelse, men kan det være snakk om å gjøre vernet areal mindre noen steder?

Statsforvalteren: Nei, det er det ikke snakk om i denne runden. Det er veldig vanskelig å gjennomføre og skjer helt unntaksvis, for eksempel kan det skje ved større samferdselsprosesser. Eksempel: Skitrekke ved Juvasshytta ble tatt ut av nasjonalparken for ca. 15 år siden, med en mindre grensejustering der for å få hele skitrekket utenfor verneområdet.

Kristoffer Kvame, Asgrim Opdahl m fl: Det må kunne gå an å gjøre om Utladalen til nasjonalpark? Da vil det være enklere å kunne gjøre om på parkeringsproblematikken i Koldedalen. Det er et eksisterende tippområde innerst på vegen. Hva med å bruke denne og åpne bomvegen heilt inn? Hvis det skulle bli et ja til vern, må problematikken i Koldedalen tas med og løses.

Statsforvalteren: Utladalen er landskapsvernområde pga. landbrukspåvirkning (noe mildere verneform), kulturlandskap samt at Utle er regulert til vasskraftproduksjon. Nasjonalpark er derfor ikke aktuell verneform. Hvis det blir aksept i kommunen for videre prosess, vil Statsforvalteren i Innlandet spille inn at Koldedalen må sees på nytt i sammenheng. Her er Statsforvalteren i Vestland sentrale da dette er over i et annet fylke.

Asgrim Opdal: Dersom det er et svakere vern med landskapsvernområde. Hvorfor er ikke siste km inn i Koldedalen en enkel sak? Vårt område var med i 1981 - da var det sagt at grunneierne skulle ha en medbestemmelsesrett i forhold til guiding og den kommersielle bruken av området (Uranostind). Guiding burde kanskje være en rett som grunneierne fortsatt kan styre - den kommersielle biten - at det er grunneieren som fortsatt kan være den som guider på sine områder. Det er noe av det grunneieren har levd av, og bør kunne leve av framover. Dette er ment som et tips til videre prosess.

Statsforvalteren: Tidligere var kommersiell virksomhet i nasjonalparken forbudt. Fylkesmannen styrte da gjennom søknad om dispensasjon fra forbudet hvem som fikk lov å drive kommersiell guiding og fjellføring. I dag er dette styrt gjennom friluftsløven og allemannsretten - om det er kommersiell eller ikke er ikke relevant. Det er slitasjen som er relevant i ei evt. verneforskrift.

Asgrim Opdal: Kva vil skje med Koldedalsvegen dersom kartet blir slik som vist med så mye nytt areal vernet som nasjonalpark?

Statsforvalteren: Dette vil en evt. prosess gi svar på.

Asgrim Opdal: Er ikke spesielt positiv til verneprosessen, mener ting slik som Koldedalsvegen må være avklart før en går videre med en prosess. Slik at grunneierene kan være med å avklare dette i forkant av prosessen.

Statsforvalteren: Hvis problemet med vegen i Koldedalen blir løst, er du da positiv til vern?

Asgrim Opdal: Tja(?). dersom man får bli med å bestemme før vernet er vedtatt.

Grunneierne må være de første til å gi uttalelse til framlegg om utvidet vern. Grunneierlaget er ikke positiv til utvidet vern (gnr/bnr 9002/23).

Helge Kvame (6/2): Helt uberørt med lite inngrep ble sagt om det skraverte utredningsområdet, men dette stemmer vel ikke helt. Vatna er sterkt regulert. Det er veger inn. Det er rutebåt på Bygdin. Det er turisthotell. Det historiske perspektivet er ikke heilt rett slik det er presentert. Mer naturlig å

avgrense nasjonalparken til lengre opp i høgdedraget og ikke ned til Bygdin. Litt kunstig å dra et vern helt ned til vatnet, en burde se på en mellomløsning der vernegrensen f. eks. var et stykke opp i fjellsiden, og med en buffer mot Eidsbugarden for utvikling der. Det er en statlig brygge på Eidsbugarden (6/2).

Statsforvalteren: Kartgrunnlaget som er vist på møtet kan sees på som skisse som et utgangspunkt for diskusjon. Grensene for evt. utviding vil bli bestemt i en evt. prosess. Det er inngrepsstatusen som er viktig i et eventuelt vern. Å ha vernegrensen et annet sted enn langs Bygdin er noe en kan se nærmere på i en grundigere utredning av et ev. utvidet vern.

Jon Lerhol: I 1951 ble Staten fradømt eiendomsretten til arealene her pga. mislighold. Private grunneiere overtok eiendomsretten. Paradoks at Staten nå forsøker å få styringsretten tilbake. En nasjonalpark vil gi større trafikk og mer slitasje og påvirkning på biologisk mangfold.

Lars Skrinrud (9002/34): Det foreligger ikke en godkjent forvaltningsplan for Jotunheimen NP siden den fra 1998. Det er uheldig at en starter prosesser med utvidet vern før en har orden på forvaltningen gjennom en rullering og godkjenning av forvaltningsplan. Forvaltningsplaner skal rulleres hvert 8-10 år. De aktuelle områdene er forvaltet bra av lokale grunneierlag/Statskog-fjellstyre. Gjennom prosessene som har strandet i Koldedalen, oppfatter en Statsforvalterne som lite samarbeidsvillige. Det blir gjennom utvidelse av nasjonalparken ikke mindre trafikk, jmf. sårbare områder pga. høy ferdsel på Knutshø. Samlet sett går en derfor imot utvidelse av nasjonalparken. Gjennom et evt. Utvidet vern; vil jakt blir begrensa? Dersom dette skulle bli nasjonalpark, vil det då bli forvalta etter nasjonalparken sine bestemmelser og blir vi underlagt regler for rypejakta? Blir det begrensinger med båtaktivitet på Bygdin?

Statsforvalteren: Det er selvsagt uheldig å ikke ha en oppdatert godkjent forvaltningsplan. Nå foreligger det et arbeidsdokument fra 2008 etter en nokså grundig prosess som forvaltningen styrer etter. Det blir derfor gitt flerårige tillatelser til brukere til bestemte forhold, slik at fraværet av forvaltningsplan ikke går utover brukerinteressene slik sett. Det er ikke kjent at noen spesielle verneverdier er truet som følge av manglende plan.

Nei, verneforskrifta vil ikke styre jakt på små- eller storvilt, dette vil skje etter gjeldene lovverk. En kan fortsette med jakt og fiske som før. Bruk av båt på Bygdin vil ikke bli regulert av verneforskrift da det vil bli liggende utenfor parken, jf at Bygdin er regulert.

Tanaquell Enzenberger (9002/34): Det vises til omfanget av truet natur, arter og naturtyper globalt og i Norge (FNs klimarapport rapport om biologisk mangfold). Arter er truet av utryddelse og den viktigste årsaken bak dette er at de mister leveområdene sine. Det er få villmarkspregede områder i Norge (underkant av 5% i sør-Norge). Det er flere faktorer som negativt påverkar dyrelivet. Vi mennesker trenger også natur i tillegg til alle artene. Naturressursene må forvaltes langsiktig med tanke på fremtidige generasjoner. Syns at vi skal ta vare på det vi har igjen, kan bruke den og ikke forbruke den. En utvidelse av nasjonalparken vil være den beste måten å ta vare på naturverdiene i det aktuelle området i et langsiktig perspektiv. En støtter derfor et arbeid for utvidet vern.

Jon Lerhol: Nasjonalparken vil gi økt ferdsel og krever mer tilrettelegging for dette for dette. Blir Vang som en del av nasjonalparken blir det mer ferdsel og mer slitasje hos oss.

Statsforvalteren: En nasjonalpark kan gi høyere besøkstall, samtidig gir verneforskriftene en klarere hjemmel til å styre ferdsel til mindre sårbare områder.

Leirhol/Skrinrud: Vanskelig å styre folk med tilretteleggingstiltak selv om en har hjemmel f eks Knutshø. Leirungsdalen er ynda område for tur – har egentlig ferdselen minka?

Statsforvalteren: til en viss grad kan en styre ferdseien gjennom legge stier til områder der det ikke har påvirkning på naturverdier. I eksempelet Knutshø er det vanskelig å styre denne. I Leirungsdalen er det nok mindre trafikk langs den nedlagte T-merka stien, men området brukes mye av «tinderanglere»/randone-folk i dag – ferdseismønsteret har endra seg de siste 10-årene.

Ole Kristoffer G. Nygard: Det er ikke beitedyr i vestdelen av dette området i dag, men det kommer noe sau fra Øystre Slidre (driver av en støl på 9002/12). Storfe beiter fra Synsbekk og hele veien østover bort til Vinsteren og videre langs Vinsteren.

Arne Belsheim (Synsbekk): Det er et gammelt stølsområde på Synsbekk sameie (9002/35), det var støler her fram til 1850. I 1985 fikk sameiet godkjent en utbyggingsplan for 10 fiskebuer/sæl. Her er det bygd 6 mindre buer, så 4 er til nå ubenyttta. Det er også en vei inn i deler av dette området langs Bygdin. Det er rester etter bygg i dette området. Hele det området fra Bygdin inn til Synsbekk er et område der det tidligere har vært stølsdrift. Derfor bør området ved Synsbekk og til Bygdin ut av nasjonalpark. Det er en veg fra Bygdin til Bygdishheim. Det er ikke et inngrepsfritt område. Stølsdrifta kan jo bli tatt opp att en gang i framtida, det vet en ikke. Hva med de 4 gårdene som ikke har bygd på sine tildelte tomter? Det må kunne være et akseptabelt/aktuelt kompromiss å legge en eventuell vernegrense lengre opp i lia.

Statsforvalteren: Det vil i et eventuelt vern være aktuelt å grense ut veg og buområdet slik at dette ikke er innenfor et vern. Å ha vernegrensen lengre opp i lia bort fra Bygdin er interessant, som kan være en del av utredningen.

Kongslien: Hestvollen, tidligere storfebeite er i dag et svært viktig oppvekstområde for reinskalver/tamrein. Solsida på Bygdin er kalvingsområde. Når beitedyra ble borte, gikk rypebestanden drastisk ned. Dette henger sammen med nedgang i insektene som fulgte med beitedyra, og som er viktig føde for rypekyllingene.

Ole Kristoffer G. Nygard: Seter som er nabo til seteren til Bjørn Nylander; støtter ikke utvidelse av verneområdet. En synes det er greit å forholde seg til kommunen i forbindelse med drift og støtte.

Magnus Kvame: Driv med beltebil- og båttransport i området. Området er verneverdig fordi grunneierne selv har tatt vare på områdene. Tviler på at grunneiere innenfor foreslåtte område har planer om utbygging her. Plan- og bygningsloven verner området tilstrekkelig. Forvaltninga i dag vil fungere godt nok for å sikre området mot utbygging /vindmøller etc. Nytt forvaltningsorgan vil sette begrensinger på motorisert ferdsel. Skeptisk til alle de små bagatellmessige utfordringene som kan dukke opp dersom det blir nasjonalpark. Bygdin vil i framtida kunne gå inn under nasjonalpark. Det vil da kunne gi begrensinger med båttrafikk og deretter hindre fiske og redningsoppdrag med båt. Da vil det helt sikkert komme begrensinger på rutebåten her, på samme måte som det er begrensinger på rutebåten på Gjende. Dessuten er det ikke lov med motorbåt på Gjende, et slikt forbud vil sikkert komme på Bygdin. Forvaltningen kjører også mye i nasjonalparken. Eventuelle transporter i området vil måtte leies inn (snøskuter), noe som gjør det vanskelig. Fiskeforvaltninga kan også plutselig bli begrensa. Man må også ivareta reiselivet. Reiselivet vil møte en «ny vegg» ved utvida vern. Eksempelvis organisert ferdsel. Vi vet hva som er lov i dag i en nasjonalpark - men hva om 10-20 år?

Statsforvalteren: Bygdin er regulert, og er derfor ikke aktuell i et verneområde. Det er kun de indre deler av Gjende der rutebåttrafikken er regulert. På strekningen Gjendesheim-Memurubu dvs knyttet til Besseggen er trafikken uten begrensinger. Det er dessuten feil at det er forbud mot

motorbåttrafikk på Gjende. Motorbåt opptil 10 hk er tillatt for alle de med fiskerett i Gjende, dvs fastboende i Vågå og Lom kommuner.

Bjørn Nylander 9002/12 : Driver av seter ved Bygdin høyfjellshotell; det er tydelig at det er mistillit blant i møtet til Statsforvalteren. Statsforvalteren må jobbe på for å oppnå tillitt. Verdiene i dette landskapet er mest koblet til bruk; setring, slotter og beite. Dersom en slik seter skal være som en del av et verneområde må det være bestemmelser som sikrer videreutvikling av setra. Har planer om å fortsette stølsdrifta med nytt sel, ysteri mv. Dersom dette blir en del av verneområdet, og at verneformålet er tydelig på at seterdrift er en stor verdi, vil en støtte utvidelse av verneområdet.

Statsforvalteren: Seterlandskap er mest aktuelt å ha i et landskapsvernområde, selve seterdriften vil da oftest være en del av verneformålet. Vil bli grenset ut i en ev. nasjonalpark.

Kristoffer Kvame: Det uttrykkes bekymring for at et framtidig utvidet verneområde vil legge begrensinger på utviklingen av Eidsbugarden.

Statsforvalteren: Det vil være aktuelt å utrede en tilstrekkelig buffer mellom Eidsbugarden og en evt. ny vernegrense for å ivareta utviklingsmulighetene.

Frist for skriftlige innspill med kopi til Vang kommune settes til **15. juni -22.**

Supplerende vern – utvidelse av Jotunheimen - møtereferat - møte med grunneiere/lokale bruksinteresser i Øystre Slidre 16.08.22

Frammøtte:

Bitta og Frithjof Wiese, Odd Arne og Ann Christin Rødningen, John Melby, Kjell Ottar Stølen, Steinar Bakkene, Jon-Erik Heggom, Bjørn T. Røyne Torstein T. Røyne, Ole og Ragnhild Steinde, Marit Ingrid Håvi, Jonas Viberg, Heidi Anette Håvi Pettersen, Tom Salamonsen, Tale Nedberg, Marina Bøhme, Magnhild Strand, Jostein Rønsew, Anders Frøberg, Anders Skrebergene, Nils Arne Skeie, Andreas H. Skeie, Guri Hegge Skrindsrud, Bea Blomlie, Atle Hansen, Jon Melby, Knut Melby, Jostein Lindstad, Harald Klæbo (SF).

Formålet med møtet:

- gi informasjon om oppdraget på supplerende vern fra Miljødirektoratet,
- gi informasjon om mulige konsekvenser og muligheter i et utvidet vern av Jotunheimen nasjonalpark,
- få et inntrykk av grunneiernes og bruksinteressenes holdning til et evt. utvidet vern. Synspunktene vil være en del av grunnlaget for kommunens beslutning om en vil gå videre med å utrede fordeler og ulemper med en utvidelse av nasjonalparken.

Orientering fra Statsforvalteren:

- om oppdraget supplerende vern, kategori nasjonalpark
- konsekvenser av et evt. utvidet vern
- innholdet/bestemmelser i verneforskrift

Presentasjonen oversendes med referatet.

Innspill/spørsmål/noen svar (SF):

- John Melby. Spørsmål om hvilke deler av dagens bruk som er skadelig for verneverdige naturtyper/arter, og som blir som blir begrensa i et vern. Det ble også spurt om hva som var grunnen til at de 3 kommunene i første runde trakk seg fra verneprosessen (Sel, Vågå og Lom).

SF: Et vern som nasjonalpark/landskapsvernområde vil innebære et vern mot tyngre inngrep. Det er lite ved dagens bruk som blir begrenset i et vern. Beite, jakt fiske friluftsliv vil fortsette som før. Det er registrert mange rødlistearter i området, men disse er ikke systematisk kartlagt. Et vern kan erfaringsmessig tiltrekke seg flere besøkende. En utredning av et vern vil belyse konsekvensene av mulig økt ferdsel for dagens bruksinteresser.

Sel, Vågå og Lom gjorde i 2021 vedtak om at de ønsker å bli tatt ut av en ny verneprosess bl.a. med bakgrunn i at de mente de har bidratt med nok areal fra før som båndlagte arealer til vern. Statsforvalteren har likevel nå fått adgang til å gå en ny runde med også disse kommunene.

- John Melby: Spørsmål om mer kompliserte fornyelse av festeavtaler i område grense mot NP/verneområde.

SF: I utgangspunktet er Statsforvalteren innstilt på å ha en grensedragnings av et evt. verneområde utenfor små private teiger/festeavtaler i seter/hytteområdene. Her blir jo kommunens synspunkt viktig, en vil forsøke å få til grenser som begrenser konflikter og småsaker.

- Steinde (Sankelaget): Det er tema på hvert årsmøte i sankelaget på hvor byråkratisk prosessene i eksisterende verneområdene i Langsua er. Tilrettelegging for friluftsliv og husdyrdrift med dyr på utmarksbeite er en prinsipiell konflikt. Flytting/nymerking av stier for å tilrettelegge for menneskelig bruk, skjer ofte uten at beitenæringen er involvert. Annet: Det oppleves som unødig firkantet å måtte si ifra for hver saltsteinutsetting til forvaltningsmyndigheten/SNO, selv om det søkes. Når saltutsetting vil skje vil avhenge av vær, føre etc.

Flere: en opplever at en tradisjonell levevei som landbruket med seterdrift og husdyr på utmarksbeite er blitt unødig byråkratisert som følge av et vern. Dette oppleves begrensende og ikke som noe positivt.

- M. Strand: Det er funnet spor etter menneskelig aktivitet tilbake til for 9 500 år siden. Området er derfor foreslått som et kulturlandskap av nasjonal verdi. Med bakgrunn i dette er det merkelig at det at det kommuniseres om «uberørt natur» i denne sammenhengen. Vern av et kulturlandskap som har vært i menneskelig bruk i lang tid høres mer rimelig ut, da historien taler for menneskelig bruk med husdyrdrift. Det er uheldig at eks. i Haldorbu LV har vern i aktive stølsområder. Stølsvidda og dens forvaltningsordning og bruk, uten vern etter naturmangfoldloven, er mer rimelig (Nord-Aurdal og Øystre Slidre kommuner). Det vil være sært negativt med vern i aktive stølsområder og områder med mye beiting. I Haldorbu landskapsvernområde har det blitt en del problemer knytta til utkjøring av saltsteiner, bruk av kjørespor m.v.

SF: Når vi snakker om uberørte områder i denne sammenhengen, mener vi de arealene som i dag er uten vesentlige naturinngrep. Det er derfor arealene nord for og utenfor seterområdene som har høyest prioritet fra Statens side i et evt. supplerende vern.

- Viberg (Haugseter) Påpeker at de som lokal reiselivsbedrift ikke har blitt informert om prosessen eller blitt innkalt til informasjonsmøter. Et vern vil komplisere driften vinterstid om det skulle bli aktuelt.

SF: Hovedsammenslutningene i reiselivet (Visit Valdres, Visit Jotunheimen, Nasjonalparkriket mm) er blitt invitert til et eget møte. Vi ba sammenslutningene selv vurdere behovet for å innkalle enkeltbedrifter. Dette ble i varierende grad gjort, så bra dere møter her for informasjon. Når det gjelder turistbedrifter som er i verneområder får disse flerårige tillatelser til inntransport av varer, proviant og betjening. Det er inntransport av gjester med viesel/snøscooter som blir begrenset. I Jotunheimen er det tre turistbedrifter som har fått en spesiell tillatelse til gjestetransport vinterstid 2 ganger i uken.

- M. Strand stiller spørsmål med mangel på klopper over elven i Leirungsdalen. Dette gjør at folk prøver å vade over vanskelige partier for å komme fram. Også mangel på merking over Knutshø, denne burde vært merket.

- Viberg: Eks. Knutshø hvor en merking trolig vil påvirke hekkende fugler mindre enn redningshelikopter gjør, jf alle redningsaksjonene der. Lignende eks. Torfinnstindene var tidligere merket, svært eksponert og bratt terreng.

SF: Det er av NP-styret gjort en sårbarhetsanalyse for området Leirungsdalen/Knutshø Våtmarksområde. En ønsker ikke tilretteleggingstiltak som øker ferdsele i de mest sårbare våtmarksområdene. En merket rute over Knutshø vil trekke til seg enda mere folk er forvaltningens vurdering, her hekker sårbar art som er spesielt utsatt for ferdsele i første halv del av sommeren. En ønsker å begrense ferdsele gjennom dette. Det er satt opp noe merking på ryggen for å hindre at folk kommer ut i farlig terreng.

- Skrindsrud: Det er betenkelig med et utvidet vern at det vil gi økt ferdsele/aktivitet.

SF: Dersom et område får nasjonalparkstatus kan det medføre noe mer ferdsele. Vernebestemmelsene gir likevel rom for å styre ferdsele dit en ønsker gjennom tilretteleggingstiltak. Som sagt så vil en del av et verneplanarbeid være å belyse konsekvensene av et vern og evt. økt ferdsele på ulike brukerinteresser. Viktig at en sammen vurderer hva kan gjøres bedre for å få aktivitet, bruk og vern til å gå hånd i hånd. Vi ville anta at de sentrale delene av Jotunheimen (dagens verneområde), med sitt alpine fjellandskap, uansett vil trekke til seg mesteparten av de besøkende i området.

- Wiese: Hva kan gjøres nå for å unngå den aller tyngste typen inngrep i fremtiden, som f.eks. bygging av vindmøller, hyttebyer (re. Beitostølen) og veier? I utgangspunkt for er jeg for et vern, men ønsker å fortsette tilrettelegging og bruk for stølsnæring.

SF: Et vern som landskapsvernområde eller nasjonalpark vil være et varig vern mot kraftutbygging. Vi kjenner til en kommune på Stadlandet som ønsker å ha store arealer som nasjonalpark for å unngå større vindkraftanlegg.

- Knut Melby (Melby sameige): Foreslår grenser for et evt. vern nord for Vinstre som følger en høydekote (et godt stykke oppe i fjellet). Det er også viktig å ha regulering av stisykling.

SF: Slike kompromissforslag vil vi se på med interesse. Vi ser på landskapsvern som mest egna verneform i Nedre Heimdalen (Vågå) pga. svært at Nedre Heimdalsvatn er regulert bl.a.

- Atle Hansen (Skaget Bitihorn Beitelag): Spørsmål om hvordan en ser på beredskap og utrykning, beredskaps øvelser.

SF: til redningsøvelser; Alle hjelpekorpsene innen de fem kommunene som har dagens NP i Jotunheimen har flerårig tillatelse til redningsøvelser i nasjonalparken. Behovet for kjentmannskjøring krever behandling etter naturmangfoldlova § 48, men NP-styret har kommet fram til en god balanse også her, i samarbeid med politiet og de enkelte hjelpekorpsene.

- Skrindsrud: Spørsmål om vurdering på tidspunkt for møtet midt mellom slått, støl osv. Det var ikke et beleilig tidspunkt-

SF: skjønner det ikke var optimalt – fint at så mange møtte likevel.

- Atle Hansen (Skaget Bitihorn Beitelag): Spørsmål om nye Jotunheimen NP og Langsua vil henge sammen?

SF: Det skraverte området angir mulighetsrommet for en utvidelse, så det er en mulighet for at det kan henge sammen. Dette avhenger imidlertid hva kommunene faller ned på, dvs Vågå, Nord-Fron og Øystre Slidre kommuner.

SF oppsummerer: registrerer at de fleste som uttaler seg er skeptiske til og imot et utvidet vern av arealene i Øystre Slidre. I hovedsak dreier innvendingene seg rundt:

- *bekymringer for økt ferdsel i et verneområde og de ulempene dette har for beitenæringen,*
- *begrensninger for næring og stølsbruk,*
- *Frustrasjon rundt økt byråkrati innenfor verneområdene for en landbruksnæring som har vært her i lang tid.*

SF registrerer en god dialog om vanskelige spørsmål, og at vern av deler av området kan ha noe lavere konfliktnivå enn andre deler. Vi oppfordrer de frammøtte til å sende inn skriftlige innspill til Statsforvalteren, da med kopi til Øystre Slidre kommune. Fristen for dette settes til 7. september.

Merknad kommet inn etter møtet:

Ragnhild og Ole Steinde: Som stølseier og sauebonde med aktiv drift av beitedyr i området Austa Vinstern går vi ikke inn for noe utvidelse av nasjonalparken i området eller noe annen form for vern av området.

2. sept 2022 Harald Klæbo, Statsforvalteren

Dialogmøte – supplerende vern Jotunheimen – Øystre Slidre kommune – 2. mai 2022

Til stede:

Øystre Slidre kommune:

Ordfører Odd Erik Holden, Rådmann Jostein Aanestad, kommuneplanlegger Tom Andre Salamonsen,

Statsforvalteren (SF): Vebjørn Knarrum - avdelingsdirektør, Kolbjørn Hoff seniorrådgiver, Harald Klæbo – seniorrådgiver.

Formål med møtet:

- orientere om oppdraget som er gitt på supplerende vern kategori nasjonalpark evt landskapsvern fra Miljødirektoratet. For Statsforvalteren er det viktig å få fram hva kommunen trenger av opplysninger for å kunne ta forsvarlig stilling til spørsmålet om lokal aksept for igangsetting av en verneprosess. I og med at oppdraget formelt sett har kommet i ettertid, og at direktoratet ønsker at grunneierorganisasjoner og andre relevante organisasjoner skal høres før kommunen tar stilling til aksept, ønsker vi å «sette en fot i bakken», og sondere mulighetene for å ha en bredere prosess og bedre beslutningsgrunnlag for om det kan være aktuelt og gå videre med utredning av et ev. vern på hele eller deler av utredningsområdene.

Statsforvalteren (SF) ga en orientering om:

- tidlige saksgang rundt supplerende vern,
- oppdraget som SF har fått av Miljødirektoratet,
- hva som er spilt inn som mulige utredningsområder i Øystre Slidre inkl. eiendomsforhold, det er følgende arealer som er spilt inn: Arealene nord for Vinstervatn og over Valdresflya og opp inntil kommunegrensa mot Vågå og Vang kommuner.
- hva et event. utvidet nasjonalparkvern innebærer i praksis, bruksretter etter fjelloven vil bestå i en nasjonalpark
- SF stilte kommunen spørsmål om hva kommunen trenger som grunnlag for et evt. nytt vedtak/vurdering om det er aksept for å gå videre med en utredning for utvidet vern.
- SF viste til e-post fra kommuneadministrasjonen av 9. mars 2021 der det ble gitt en foreløpig tilbakemelding til Miljødirektoratet på forslagene til utredningsområder for supplerende vern Jotunheimen.

SF presiserer at selv om kommunen gir en aksept for igangsetting av en verneprosess, vil dette ikke innebære at kommunen aksepterer et utvidet vern eller at kommunen dermed tar stilling til vernespørsmålet. Det kommunen da aksepterer, er en utredning av fordeler og ulemper ved et utvidet vern og innholdet i et slikt vern herunder grense, verneforskrift, verneform etc. Når utredningen foreligger og verneforslaget evt. har vært på høring, vil kommunen fortsatt ha mulighet til å si nei til verneforslaget.

Oppdraget Statsforvalteren har fått av Miljødirektoratet er:

Avklare med kommunene om det er aksept for å forberede og gjennomføre videre prosess for vern av kandidatområdene i kategorien nasjonalpark.

Gjennomføre dialog med grunneierorganisasjoner, naturvern- og friluftslivsorganisasjoner regionalt/lokalt om muligheter og utfordringer knyttet til vern av kandidatområder i kategorien nasjonalpark.

Dialogen med organisasjonene bør gjennomføres før kommunene tar endelig stilling til igangsetting av verneplanprosess.

Vurdere kunnskapsgrunnlag for en verneprosess og behov for kunnskapsinnhenting og kartlegging der det er lokal aksept.

Starte formelle verneplanprosesser i medhold av naturmangfoldloven for de områdene der det er lokal aksept.

Innspill fra Øystre Slidre kommune:

- Kommuneadministrasjonens tilbakemelding i e-post av 9. mars 2021 til Miljødirektoratet var ikke forankret politisk
- det er ganske stor skepsis til utvidet vern i seterområdene, f eks de som driver seter langs på nordsiden av Vinstervatn.
- Øystre Slidre er en stor støls-kommune, det er nylig vedtatt en ny beitebruksplan – viktig at eksisterende vern og evt nytt vern spiller på lag med beitebruksplanen og beiteinteressene. Kommunen vil sende beitebruksplanen til SF.
- Det blir viktig for kommunen å bli løpende orientert om hva Vågå kommune tenker i forhold til vern, da arealene henger her sammen.
- Viktig å høre reiselivet sitt syn, det er to viktige aktører her; Visit Valdres og Beitostølen utvikling.
- Kommunen viste til erfaringene hittil med vernet i Langsua. Landbruksinteressene her rapporterer om tunge søknadsprosesser og for mye byråkrati, det går med mye tid på å søke om tillatelser til deler av landbruksvirksomheten. Det ble noe annet enn det de fikk forespeilet i verneprosessen. Et vern må oppleves som en styrking av landbruksinteressene, ikke til hinder for.
- Toalettet på Skaget er vel det eneste konkrete kommunen de har fått igjen for vernet
- Et råd fra kommunen er at SF lytter til landbruksinteressene og den frustrasjonen de føler der. I et evt. nytt vern må vernemyndighetene finne fram til prosjekter for å styrke beitebruken.
- Forsøk på å utrede/etablere et nasjonalparksenter på Beitostølen har strandet. Vanskelig med finansiering og få reiselivet til å føle et eierforhold – kommunen kan ikke stå for finansiering av driften av et slikt senter.
- For å gjennomføre et møte med grunneierne, ta kontakt med Tom Andre Salamonsen om dette.
- Det er viktig å høre med Arnfinn Beito, leder av Skaget og Bitihorn beitelag, om hvem som skal representere de lokale landbruksinteressene på et slikt møte.
- En viktig interessegruppe i Østre Slidre vil være Helsesportsenteret, men mer som en rådgiver i forhold til tilretteleggingstiltak for friluftsliv og ulike grupper i allmenheten.
- I forhold til skiløypene som blir kjørt opp på Valdresflya; Sti og løypeplanen i kommunen skal revideres. Oppkjøring av løyper; Beitostølen løypeforening (Olle Rosendal).

- Jakt og fiske; det er lokallag i Øystre Slidre. Verneorganisasjonene er organisert som lokallag i Valdresregionen.
- De aktuelle datoer for å ta en endelig beslutning i kommunestyret til høsten er 20. oktober og 17. november. Sakspapirer må være klar 1 mnd før møtetidspunkt.

Merknad fra Statsforvalteren:

På spørsmål fra kommunen om hva som er de viktigste kjente verneverdier så sier SF er det Øvre og Nedre Fisketjørni det er knyttet største biologiske verdier til. Det er særlig våtmarksfugl og andre fjellfuglarter. Trolig det rikeste området vi har i fjellet i tidligere Oppland fylke. Dette var ikke kjent når verneplan for våtmark ble gjennomført. Som en del av en eventuell verneprosess blir det å innhente kunnskap om hele området mellom Valdresflye og Hersjømyrene/Langsua.

Da arealene i deler av Vågå's utredningsområde vil henge sammen med Øystre Slidre, vil SF vil holde kommunen løpende orientert om prosessen i Vågå. SF skal orientere kommunestyret i Vågå den 19. mai. Hva som blir videre utfall i Sel og Nord-Fron vil avhenge av hva det blir gitt aksept til i Vågå.

SF presiserer at mulige kombinasjoner mellom landskapsvern, nasjonalpark og naturreservat kan være aktuelt. Det kan også være aktuelt å se på mindre deler av det som er nå foreligger som utredningsområder, dersom det er lokal aksept.

Videre arbeid:

SF vil kalle inn grunneiere og representanter for landbruksinteressene i Øystre Slidre til et orienteringsmøte om oppdraget. Det vil bli anledning til å fremme sitt syn på et evt. Vern samt at en kan sende inn synspunkt etter møtet.

SF vil gjennomføre som avtalt et informasjonsmøte med fjellstyrene, landbruksorganisasjonene, friluftorganisasjonene og verneorganisasjonene den 20. mai. Når SF har gjennomført alle møter med kommuner, bruksinteresser og grunneiersiden vil vi sammenfatte alt i et dokument som gir grunnlag for kommunen for å ta endelig stilling til en evt. verneprosess.

Utvida vern Jotunheimen – Møte med brukarinteresser i Vågå, Vågå kommunehus, 20. september 2022, kl. 18:00-20:35.

Harald Klæbo v/Statsforvalteren (SF) orienterte om den pågåande prosessen. I botnen ligg ein føresetnad om at det skal vera friviljug vern. Vågå kommune har i si foreløpige behandling lagt vekt på at det blir innhenta synspunkt frå brukar-/næringsinteressene i dei aktuelle områda.

Deltakarliste:

Ingunn Moen Helland, Plan- og miljøvernrådsgjevar Vågå kommune

Helge Barkenæs, Heidal, husdyreigar

Tore Prestgard, Heidal, husdyreigar

Per Ivar Weydahl, Landbrukssjef Vågå/Sel

Kari Lund, styret i Vågå Tamrein og turistvert Bessheim

Sverre Blankenborg, Russdalen beitelag

Elisabeth Hagen, Leirungsdalen beitelag

Hans Vaberg, Russdalen beitelag

Hans Tolstad, Storfabeite Murudalen og fiskar

Harald Berge, sauehaldar Russdalen

Øystein Formo Vågåfjell turløyper

Dag Inge Bakke, styreleiar Vågå Tamrein

Svein Lonbakken, sauehaldar Sjolie

Anne-Kristine P. Solbakken, saueeigar Leirungsdalen beitelag

Harald Klæbo, Seniorrådgiver Statsforvalteren i Innlandet (SF)

Kari Sveen, Nasjonalparkforvaltar Jotunheimen

Harald Klæbo presenterte bakgrunnen for oppdraget og innhaldet i prosessen så langt. Dessverre var prosessen prega av korte tidsfristar og dårleg involvering i starten, og Statsforvaltaren i innlandet har derfor ønskt å starte prosessen på nytt, og da med ei betre involvering av kommunane og dei ulike interessegruppene. SF har fått klarsiglar av alle kommunane til å køyre ein vidare prosess for å hente inn synsunkt frå grunneigarar og brukarinteresser før kommunen tek endelig beslutning til om de seier ja eller nei til ein verneplanprosess på heile eller delar av areala, som no er utredningsområde.

Kopi av presentasjonen vedlagt referatet

Hans Petter Vaberg vart utfordra til å si litt om sine erfaringar frå Russdalen Beitelag, der om lag halvparten av arealet ligg innan Jotunheimen nasjonalpark. Det har gått greitt heile tida. Beitelaget har søkt og fått løyve til nødvendige tiltak, som utkøyring av saltstein, ny gjetarbu og båttransport på Russvatnet. Det har også vorte gjeve økonomisk stønad til fellesprosjektet med brua over Blåtjønnåe

som vart bygd saman med DNT Oslo og Omegn. I eit evt. Ny utviding av verneområde må ein også tilpasse regelverket slik at det er heimel for nødvendige innretningar for beitebruken i framtida; t.d. stasjonar for samband, bruk av dronar, og liknande. Erfarar god dialog med nasjonalparkforvaltarane.

Spørsmål og synspunkt:

Vaberg: Viktig å få utforma verneforskriftene slik at behova til beiteinteressene blir synlege. Ønskje om meir informasjon/klarheit rundt lovheimelen NML gjev for i særtilfelle å kunne vedta forskrift som forbyr beite.

NB!: Svar frå Miljødirektoratet etter møtet, på forespurnad av SF. «Vi kjenner ikke til om denne bestemmelsen brukt og den vil nok heller ikke bli brukt. Den er heller ikke med i de maler vi nå bruker for verneområder».

Solbakken: Masseturismen rundt Knutshøe har innverknad på naturen. Ein ser her spor etter terrengslitasje og forsøpling etter toalettbesøk. Folket går greitt, men enkelte gonger problem med laushundar. Trafikken startar også tidlegare og tidlegare på våren; det er mogleg at dette uroar rypebestanden. Viktig å kunne halde fram beitebruken, sjølv om det skulle bli nasjonalpark. Når ein skal ha så stor trafikk bør det vera tilrettelagt for det. Dvs at det burde vore ein enkel do ved parkeringsplassen på Vargebakkane.

SF: Her er det naturleg at Nasjonale turistvegar tek ansvaret i samarbeid med nasjonalparkforvaltninga og kommunen.

Elisabeth Hagen: Spørsmål om gjerde i verneområde. Kan eksisterande gjerde for beite behaldast? Kan nye gjerde førsast opp?

SF: Eksisterande gjerde kan vedlikehaldas. Nye gjerde krev løyve frå forvaltningsstyresmakta,

Øystein Formo, Vågåfjell turløyper: Løypelaget har ca. 340 km skiløyper, og nokre trasear ligg innanfor område vist som mogleg verneområde. Løypene går frå Brimi fjellstugu og heilt opp mot Valdresflye. Korleis vil det blir når det gjeld vedlikehald av infrastruktur som skiløyper og sykkelstiar dersom det blir vern? Viktig å få ryddige forhold, der vi prøver å tilrettelegge stinettet slik at det også tek omsyn til beitebruken. Det er i dag nokre hindringar for vedlikehald og oppgradering av løypetrasear knytt til eksisterande verneområde; t.d. i Veolie. Korleis vil eit vern slå ut for desse interessene?

SF: Veldig nyttig om kart med løypenett blir sendt inn som eit innspel, saman med synspunkt på eit mogleg vern

Kari Lund: Korleis vil den etablerte soneinndelinga slå ut for bruken?

SF: Når det gjelder eksisterande skiløyper og trasear for sykkel må ein sjå på dette i samanheng med dei verneverdiane som blir registrert i som ein del av ein verneplanprosess. I denne prosessen blir også eksisterande bruk kartlagt.

Dag Inge Bakke, Vågå Tamrein: Har ikkje ulemper med nasjonalparken slik det er i dag. Har fått løyve til bruk av drone i samband med tamreindriftna, og har også løyve til nødvendig motorferdsel. Barmarkskøyring er ikkje tema i dette området, da tamreinlaga driv på konsesjon, og er ikkje basert på bruksrettar. For reindriftna er det nok ein fordel med vern mot nedbygging av areal for

vindmølleparkar og hytteområde.

Kari Sveen. For nokre år sidan var det eit forslag til plan for framtidige område for vindkraftutbygging. Her var areal på begge sider av Fv. 51 vist som interessante areal.

Elisabeth Hagen, Leirungsdalen beitelag: Spørsmål om permanent lavvo i samband med gjeting. Vil det bli strengare ved eit vern?

SF: Teltning følgjer reglane i friluftsløva. Midlertidige og permanente anlegg må også behandlast etter plan- og bygningslova. Det som er etablert i tråd med gjeldande regelverk på vernetidspunktet vil ofte slike innretningar kunne vidareførast, etter ein vurdering av verneverdiar. Slike innretningar skal vera knytt til eit reelt behov i næringa.

Helge Barkenæs: Uheldig med vern på austsida mot Skåbu; jf. den striden som oppstod i samband med planane om etablering av Dronninghytta. For beitebrukarane er det uheldig om ein får etablert løypenett med merka stiar tvers gjennom dette området som i dag er særleg viktig for husdyrbeite.

Dag Inge Bakke: Nasjonalparken dreg turistar. Det er derfor viktig å sjå dei to områda på kvar si side av Fv. 51 kvar for seg. Bruken på austsida er annleis enn innan areala inntil eksisterande nasjonalpark på vestsida. Området i aust har vært sterke beitebruksinteresser, og ein bør ha auga for at ein nasjonalparkstatus på austsida fort kan skape auka interesse for friluftsliv i dette området.

Hans P. Vaberg: Det er generelt stor skepsis til embetsverket i Miljødirektoratet frå mange som driv innan landbruket, og folk har vanskar med å sjå fordelar med eit eventuelt vern. For mange er det lettare å sjå ulemper i form av auka byråkrati m.m.

Er det skilnad mellom yngre og eldre brukarar?

SF: Dei fleste frammøtte på dialogmøte har vore godt vaksne folk, men og yngre. Brukarane har tillit til korleis kommunane forvaltar areala, og det er i dag ei god forvaltning av utmarksressursar i Nord-Gudbrandsdalen. Et vern etter naturmangfoldlova gjev likevel ein større tryggleik på at områda blir slik dei er i dag.

Svein Lonbakken: Viktig å kunne møte auka fritidsbruk med relevant tilrettelegging, i form av toalett der det er stor utfart.

SF: Statsforvaltaren vil oppsummere møtet med at vi har inntrykk av at skepsisen i stor grad er knytt til forslaget om utviding av nasjonalparken til austsida av Fv 51, og at ein ikkje ser like store ulemper ved utvidingane på vestsida. På vestsida vil bruksmønsteret neppe endrast vesentleg, da det er allereie stor ferdsel/fritidsbruk frå Fv 51 og inn mot eksisterande nasjonalpark. Men det vil vera veldig viktig å innarbeide nødvendige omsyn til landbruks-/beiteinteressene i verneforskriftene om ein skal kunne godta utviding.

Dialogmøte – supplerende vern Jotunheimen – Vågå kommune – 8. april 2022

Til stede:

Vågå kommune:

Ordfører Harald Sve Bjørndal, kommunalsjef Pål Inge Sanden, landbrukssjef Per-Ivar Weydahl, plan- og miljørådgiver Ingunn Moen Helland.

Statsforvalteren: Vebjørn Knarrum - avdelingsdirektør, Kolbjørn Hoff – seniorrådgiver, Harald Klæbo – seniorrådgiver.

Formål med møtet:

- orientere om oppdraget som er gitt på supplerende vern kategori nasjonalpark evt landskapsvern fra Miljødirektoratet. For statsforvalteren er det viktig å få fram hva kommunen trenger av opplysninger for å kunne ta forsvarlig stilling til spørsmålet om lokal aksept for igangsetting av en verneprosess. Statsforvalteren er klar over det vedtaket som ble gjort av formannskapet i Vågå kommune av 18. mars 2021, men i og med at oppdraget formelt sett har kommet i ettertid, og at direktoratet ønsker at grunneierorganisasjoner og andre relevante organisasjoner skal høres før kommunen tar stilling til aksept, ønsker vi å «sette en fot i bakken», og sondere mulighetene for å ha en bredere prosess og bedre beslutningsgrunnlag for om det kan være aktuelt og gå videre med utredning av et ev. vern på hele eller deler av utredningsområdene.

Statsforvalteren ga en orientering om:

- tidligere saksgang rundt supplerende vern,
- oppdraget som Statsforvalteren har fått av Miljødirektoratet,
- hva som er spilt inn som mulige utredningsområder i Vågå, inkl. eiendomsforhold, det er følgende arealer som er spilt inn:

Vestsiden av Sjodalsvegen:

Hindflyene (Langmorkje Almenning)

Leirungsdalen, Øvre og Nedre Leirungen (Langmorkje Almenning)

Østsiden av Sjodalsvegen:

Griningsdalen/Refjellet/Heimdalsløe (Langmorkje Almenning)

Nedre Heimdalen (privat sameie)

Hvordan Vågå kommune forholder seg til en videre verneprosess vil være viktig for særlig Øystre Slidre kommune, men også Nord-Fron og Sel kommuner for hvor aktuelt det er med en evt. videre prosess i disse kommunene. Områdene må derfor til viss grad sees i sammenheng.

- hva et event. utvidet nasjonalparkvern innebærer i praksis, bruksretter etter fjelloven vil bestå i en nasjonalpark
- SF stilte kommunen spørsmål om hva kommunen trenger som grunnlag for et evt. nytt vedtak/vurdering om det er aksept for å gå videre med en utredning for utvidet vern.

SF presiserer at selv om kommunen gir en aksept for igangsetting av en verneprosess, vil dette ikke innebære at kommunen aksepterer et utvidet vern eller at kommunen dermed tar stilling til vernespørsmålet. Det kommunen da aksepterer, er en utredning av fordeler og ulemper ved et utvidet vern og innholdet i et slikt vern herunder grense, verneforskrift, verneform etc. Når

utredningen foreligger og verneforslaget evt. har vært på høring, vil kommunen fortsatt ha mulighet til å si nei til verneforslaget.

Oppdraget Statsforvalteren har fått av Miljødirektoratet er:

Avklare med kommunene om det er aksept for å forberede og gjennomføre videre prosess for vern av kandidatområdene i kategorien nasjonalpark.

Gjennomføre dialog med grunneierorganisasjoner, naturvern- og friluftslivsorganisasjoner regionalt/lokalt om muligheter og utfordringer knyttet til vern av kandidatområder i kategorien nasjonalpark.

Dialogen med organisasjonene bør gjennomføres før kommunene tar endelig stilling til igangsetting av verneplanprosess.

Vurdere kunnskapsgrunnlag for en verneprosess og behov for kunnskapsinnhenting og kartlegging der det er lokal aksept.

Starte formelle verneplanprosesser i medhold av naturmangfoldloven for de områdene der det er lokal aksept.

Innspill fra kommunen:

- Det er mye båndlagte arealer i form av vern fra før i Vågå kommune, ordføreren viste til vedtaket av 18.03.21 som var enstemmig og som det var lite diskusjon rundt i formannskapet.
- Prosessen som startet i 2018 med supplerende vern kom ut veldig skeivt med manglende involvering lokalt.
- Kommunen vektlegger betydningen av å ha tett dialog med brukerinteressene så tidlig som mulig i prosesser som vedgår utvidet vern. Dette omfatter særlig beitenæringen og tamreinnæringen i Vågå, men også reiselivsnæringen.
- Dette med at kommunen når som helst i en utredningsfase kan trekke aksepten, er en ny opplysning for kommunen, dette kan endre premissene og kanskje åpne for en ny behandling av spørsmålet i kommunen.
- Rådgivende utvalg for Jotunheimen nasjonalpark kan være et fora der en kan få synspunkt på utvida vern.
- Det er viktig at bruksinteressene får presentert fordeler og ulemper for deres virksomhet med et ev vern; «hva er det for oss». Et tips kan være å få en beitebruker til å fortelle hvordan det er å drive med utmarksbeite i en nasjonalpark.
- Kommunen viser til «Kula-prosjektet» som går på kulturminneforvaltning, her er det lite involvering med kommunen.
- Kommunen har et eget prosjekt på å hjelpe beitebrukerne gjennom rovviltbelastningene jf jerveprioritert område i kommunen. Viktig at et evt. vern ikke legger ytterligere begrensinger på beitebruken i de aktuelle områdene, også med hensyn til rovviltutfordringene.
- Saksopplysning: Nedre Heimdalen ikke er sameie i tradisjonell forstand, dvs. at Lov om sameie [sameigelova] gjelder for denne eidegdommen. Det er en privat landbrukseiendom/utmarkseiendom med flere eiere, med ulik eierbrøk.

Merknad fra SF/kommunen:

En trenger ikke å se alle utredningsområdene som like viktige for et mulig framtidig vern. Statsforvalteren mener at arealene på vestsiden av Sjudalsvegen (Leirungsdalen og arealene opp til Fisketjern i tillegg til Hindflyene) har høyere prioritet for naturkvaliteter og verneverdier enn

arealene på østsiden. Disse arealene henger dessuten sammen med eksisterende nasjonalpark, og kan også knyttes opp mot skogreservatene i Sjodalen (Veogjelet og Baklie).

Kommunen spurte om hva poenget var med å ha sammenhengende verneområder og økologiske korridorer. SF: Det vil sikre sammenhengende naturområder frie for tyngre inngrep som virker fragmenterende og som kan danne barrierer. Dette kan være vindmøller, veger, vassdragsutbygginger, kraftledninger osv.

Videre arbeid:

Statsforvalteren ber kommunen om å gjøre en ny vurdering som kan gi et noe bredere grunnlag for et endelig ja eller nei til en nærmere utredning om utvidet vern. Bakgrunnen for dette er bl.a. den nye opplysningen for kommunen om at de kan trekke aksepten underveis i en utredningsfase. Kommunen ønsker å orientere kommunestyret om dette på et møte den 5. mai. Det er ønskelig at Statsforvalteren stiller på dette møtet og kan gi informasjon direkte til kommunestyret. Kommunen vil komme tilbake til dette. Statsforvalteren kan om ønskelig gi informasjon direkte til kommunestyret, og vil stille på de møter kommunen har behov for i saken. Statsforvalteren ønsker også å ha et informasjonsmøte med Langmorkje Almenning/grunneierne, beitebrukere og representanter for reindriften. Det er ikke hensiktsmessig å ha dette møtet før kommunen har gjort en ny vurdering av sitt vedtak av 18. mars 2021.

Supplerende vern – utvidelse av Jotunheimen - møtereferat - møte med private grunneiere i Nedre Heimdalen, Vågå kommune, 28.09.2022

Frammøtte (møtet ble holdt på teams):

August Fabritius Sanengen

Peder Alvik Sanengen

Katinka Schou

Maria Alvik Sanengen

Henriette Advocaat

Syver Fabritius Sanengen

Statsforvalteren (SF): Harald Klæbo.

Formålet med møtet :

- gi informasjon om oppdraget på supplerende vern fra Miljødirektoratet,
 - gi informasjon om mulige konsekvenser og muligheter i et utvidet vern av Jotunheimen nasjonalpark,
 - få et inntrykk av de private grunneierne i Nedre Heimdalens holdning til et evt. utvidet vern.
- Synspunktene vil være en del av grunnlaget for kommunens beslutning om en vil gå videre med å utrede fordeler og ulemper med en utvidelse av nasjonalparken videre i Vågå.

Orientering fra Statsforvalteren:

- om oppdraget supplerende vern, kategori nasjonalpark/landskapsvern.
 - hva som har skjedd i saken til nå siden SF har fått oppdraget
 - hva Vågå kommune har bedt om av underlag for å kunne ta stilling til en evt. verneprosess
 - konsekvenser av et evt. utvidet vern
 - innholdet/bestemmelser i verneforskrift
- Presentasjonen oversendes med referatet.

Innledningsvis kommenterte SF brevet fra Advokatfirma Tofte AS som er skrevet på vegne av de private grunneierne i Nedre Heimdalen. Advokaten har oppfattet framtidig restriksjonsnivå som svært strengt og etter SFs oppfatning feil, dette gjelder i hovedsak:

- adgang til bruk av motorkjøretøy på veier sommerstid - når det gjelder bruk av veier, vil vernemyndigheten vise til veistyrets regler for bruken i en eventuell verneforskrift.
- adgangen til bruk av motorkjøretøy på ubrøyta veg vinterstid – her finner man ordninger i vernebestemmelsene som langt på vei sikrer dagens behov for transport, - adgang til bruk av båt med påhengsmotor – SF viste til de mange vatn i nasjonalparker i området som har direkte adgang til bruk av motorbåt. Dette vil være uproblematisk å få til i Nedre Heimdalsvatn. At næringsfiske i vatnet må opphøre som følge av et vern, er en feilslutning. Fiske vil fortsatt skje etter gjeldende regelverk, og vil ikke bli styrt av en verneforskrift.
- at et vernevedtak vil umuliggjøre jakt på eiendommen er også en feilslutning. Jakt vil foregå i et landskapsvernområde etter gjeldende regelverk, og vil heller ikke bli regulert av en verneforskrift.

Innspill/spørsmål og noen svar:

Det ble stilt spørsmål om hvorfor Sikkilsdalen med veg og hytter ikke er blitt en del av utredningsområdet, når Nedre Heimdalen i sin helhet er det. Her er også veg/hytter.

SF: Det er noe tyngre infrastruktur (inngrep) i Sikkilsdalen, turistbedrift mm. Dessuten ligger Nedre Heimdalen strategisk til midt i aksene dersom en skulle oppnå sammenhengende verneområde av områdene mellom Langsua og Jotunheimen.

I forhold til tiltak i verneområder ble det stilt spørsmål om det er fortsatt slik at tiltak skal ha grunneiers tillatelse?

SF: fysiske tiltak skal også ha grunneiers tillatelse innenfor verneområder. Dette gjelder også tillatelse til å kjøre motorkjøretøy i utmark.

Hovedsynspunktet som alle de framømte stiller seg bak er at en er imot vern etter naturmangfoldloven på arealene i Nedre Heimdalen – dette er grunneierne samstemte i. En ønsker ikke et strengere vern på det privateide området her. Dette begrunnes med at en får et økt byråkrati med å ha et nytt organ som skal behandle de samme sakene som kommunen behandler. Dessuten mener grunneierne at å ha området som LNF-3 område i kommuneplanen er et tilstrekkelig vern. Dette legger allerede store begrensinger på hva som er tillatt av inngrep i dag. Grunneierne er samstemte i at deres intensjon er å holde området urørt for framtida. I forhold til det bildet av Nedre Heimdalen som ble vist i Statsforvalterens presentasjon, er landskapet i Nedre Heimdalen mer karrig og skinnere en det som framgår der. Det er mest frodig i vestenden på Nedre Heimdalen.

Dersom grunneierne ønsker å skrive en egen uttalelse ber vi om at denne sendes til Statsforvalteren innen 10. oktober.

29. september 2022 - hkl.

Dialogmøte – supplerende vern Jotunheimen – Lom kommune – 18. mai 2022

Til stede:

Lom kommune;

Ordfører Bjarne Eiof Holø, administrasjonssjef Elin Fjeldberg, leder felleskontor plan, byggesak og miljø Lom og Skjåk Anne Silje Berg, plan- og miljøvernrådgiver Sander Sælthun, kommunalsjef Trond Byre Haakonsen (via nett)

Statsforvalteren (SF): Vebjørn Knarrum - avdelingsdirektør, Harald Klæbo – seniorrådgiver.
For nasjonalparkstyret; Kari Sveen, sekretær, nasjonalparkforvalter for Jotunheimen nasjonalpark.

Formål med møtet:

- orientere om oppdraget som er gitt på supplerende vern kategori nasjonalpark evt landskapsvern fra Miljødirektoratet. For Statsforvalteren er det viktig å få fram hva kommunen trenger av opplysninger for å kunne ta forsvarlig stilling til spørsmålet om lokal aksept for igangsetting av en verneprosess. SF er klar over vedtak 25/2019 i Lom kommunestyre ref. brev av 10.03.2021 der kommunen går imot videre planer for utvidet vern av Jotunheimen NP. I og med at oppdraget formelt sett har kommet i ettertid, og at direktoratet ønsker at grunneierorganisasjoner og andre relevante organisasjoner skal høres før kommunen tar stilling til aksept, ønsker vi å «sette en fot i bakken», og sondere mulighetene for å ha en bredere prosess og bedre beslutningsgrunnlag for om det kan være aktuelt og gå videre med utredning av et ev. vern på hele eller deler av utredningsområdene.

Statsforvalteren (SF) ga en orientering om:

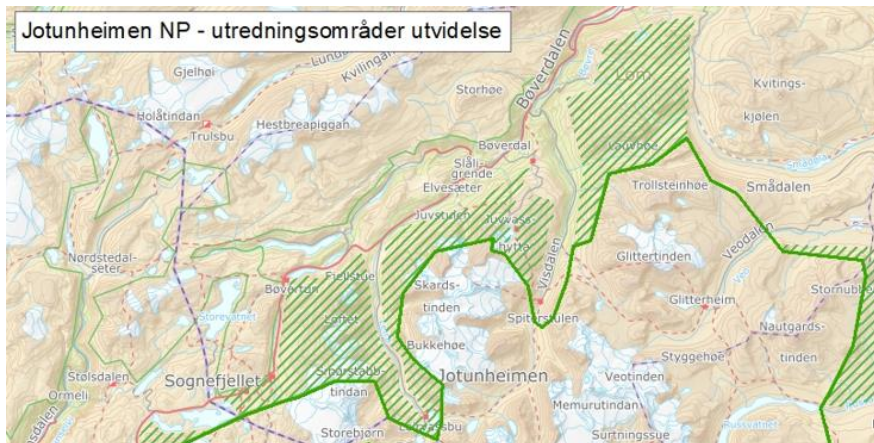
- tidligere saksgang rundt supplerende vern,
- oppdraget som SF har fått av Miljødirektoratet,
- hva som er spilt inn som mulige utredningsområder i Lom inkl. eiendomsforhold, det er følgende arealer som er spilt inn, SF presiserer dette kun er utredningsområder, der en eventuell aksept til prosess vil belyse fordeler og ulemper med evt. av de ulike delområdene:

Nord for Store Smørstabstind til Loftet (vest for Leirdalen)

Galdhøe mm (øst for Leirdalen)

Gokkerdalen mot Soleggen

Veodalen, et mindre område mot Vågå

- hva et event. utvidet nasjonalparkvern innebærer i praksis, bruksretter etter fjelloven vil bestå i en nasjonalpark
- SF stilte kommunen spørsmål om hva kommunen trenger som grunnlag for et evt. nytt vedtak/vurdering om det er aksept for å gå videre med en utredning for utvidet vern.

SF presiserer at selv om kommunen gir en aksept for igangsetting av en verneprosess, vil dette ikke innebære at kommunen aksepterer et utvidet vern eller at kommunen dermed tar stilling til vernespørsmålet. Det kommunen da aksepterer, er en utredning av fordeler og ulemper ved et utvidet vern og innholdet i et slikt vern herunder grense, verneforskrift, verneform etc. Når utredningen foreligger og verneforslaget evt. har vært på høring, vil kommunen fortsatt ha mulighet til å si nei til verneforslaget.

Oppdraget Statsforvalteren har fått av Miljødirektoratet er:

Avklare med kommunene om det er aksept for å forberede og gjennomføre videre prosess for vern av kandidatområdene i kategorien nasjonalpark.

Gjennomføre dialog med grunneierorganisasjoner, naturvern- og friluftslivsorganisasjoner regionalt/lokalt om muligheter og utfordringer knyttet til vern av kandidatområder i kategorien nasjonalpark.

Dialogen med organisasjonene bør gjennomføres før kommunene tar endelig stilling til igangsetting av verneplanprosess.

Vurdere kunnskapsgrunnlag for en verneprosess og behov for kunnskapsinnhenting og kartlegging der det er lokal aksept.

Starte formelle verneplanprosesser i medhold av naturmangfoldloven for de områdene der det er lokal aksept.

Innspill fra Lom kommune:

- prosessen i starten var kritikkverdig. Storparten av ordførerne i Gudbrandsdalen dro til departementet i anledning saken for å fremme sitt syn, og ønske om mer lokal involvering.
- det var likevel ikke et entydig nei i Lom kommune, selv om det kan virke slik i vedtaksformuleringene. Vedtaket var nok et resultat av en mangelfull prosess og preg av overkjøring i 2018/19.
- kommunen har mottatt en del reaksjoner på kommunens negative vedtak av 10. mars 2021.
- området Kvittingskjølen, det ble stilt spørsmål om hvorfor dette ikke var med i utredningsområdet.

- kommunen har brukt området vest for Leirdalen til å gjennomføre redningsøvelser da det har samme topografi/naturforhold som resten av Jotunheimen. Det er viktig å innhente redningsmannskapenes synspunkt på et utvidet vern. Deres behov for redningsøvelser kan med fordel bakes inn med direkte hjemmel i en revidert verneforskrift. Generelt har redningsmannskapene et generelt behov for kjentmannskjøring i Jotunheimen, i tillegg til redningsøvelser.
- på spørsmål fra SF hvordan planene for alpinanlegg i Bøverdalen står; dette er ikke bli mer aktuelt enn det har vært før og det er ikke kommet noen nærmere en beslutning i kommunen.
- kommunen er kjent med at enkelte turistbedrifter kunne tenke seg at vernegrensen kom nærmere turistbedriftene, f.eks. Sognefjellshytta. Det er viktig at reiselivsbedriftene får informasjon og anledning til å uttale seg enkeltvis.
- det private sameiet fra Gokkerdalen mot Soleggen er egentlig 4 private sameier (Bakkeseterfjellet sameige, Hovde sameige, Vittingsdalen sameige og Meadalen utmarkslag-Stymme sameige). I tillegg komme Ljoslia sameige på vestsida av Visdalen, mot Raubergstulen
- enkeltgrunneiere må innkalles og høres.
- Solell, setereiere må høres.
- tamreinlagene enkeltvis må høres i saken
- Fjellnett (tidligere Eidefoss) må høres i saken.
- det er kommunestyremøte 21. juni kl 1700 – kommunen vil avklare om SF skal stille der.

Innspill fra Kari Sveen NP-forvalter for NP-styre:

- plan og byggesaker i nasjonalparken bør samkjøres med den enkelte kommune (plan- og bygningsloven) for mest mulig rasjonell behandling. Dette fungerer bra i dag, gjennom dialog med kommunale representanter i administrativt kontaktutvalg
- til redningsøvelser; Alle hjelpekorpsene innen de fem kommunene har flerårig tillatelse til redningsøvelser i nasjonalparken. Behovet for kjentmannskjøring krever behandling etter naturmangfoldlova § 48, men vi har kommet fram til en god balanse også her, i samarbeid med politiet og de enkelte hjelpekorpsene.

Kommentarer fra SF:

- Kvitingskjølen; det vil være anledning for kommunen til å spille inn andre områder for et evt. vern enn det som nå er utredningsområder. De foreslåtte områder er med bl.a. fordi de er i direkte sammenheng med eksisterende nasjonalpark, samt at det er mulig å binde sammen to større verneområdekompleser; Jotunheimen og Langsua. Dette i tillegg til en del kjente verneverdier.
- SF presiserer at mulige kombinasjoner mellom landskapsvern, nasjonalpark og naturreservat kan være aktuelt. Det kan også være aktuelt å se på mindre deler av det som er nå foreligger som utredningsområder, dersom det er lokal aksept.
- SF vil stille på kommunestyremøte dersom kommunen ønsker det for å gjøre en ny runde på spørsmålet om det er aksept til å utrede et vern videre, vi avventer hva kommunen ønsker når det gjelder dette. Vi vil derfor vente med å kalle inn private grunneiere til møte før vi hører noe fra kommunen.

Videre arbeid:

SF vil kalle inn grunneiere til et orienteringsmøte om oppdraget, vi venter imidlertid på kommunens avklaring. Det vil bli anledning til å fremme sitt syn på et evt. vern samt at en kan sende inn synspunkt etter møtet.

SF vil gjennomføre som avtalt et informasjonsmøte med fjellstyrene, landbruksorganisasjonene, friluftorganisasjonene og verneorganisasjonene den 20. mai (tamreinlagene ble invitert her men har ikke møtt). Når SF har gjennomført alle møter møtt). Når SF har gjennomført alle møter med kommuner, bruksinteresser og grunneiersiden vil vi sammenfatte alt i et dokument som gir grunnlag for kommunen for å ta endelig stilling til en evt. verneprosess.

Utvida vern Jotunheimen nasjonalpark - Referat frå møte med landbruksinteressene/ grunneigarar i Lom 22.09.2022

Frammøtte:

Amund Mundhjeld, Jo Brandsar, Bjørn Rune Sandviken, Eilev Mundhjeld, Lisa Kronhaug, Ola M. Toft, Synnøve Aukrust, Per Tore Berg, Martin Sæter, Bjørn A. Sæter, Sander Sælthun – Lom kommune, Harald Klæbo – Statsforvaltaren i Innlandet (SF)

Formålet med møtet:

- gje informasjon om oppdraget på supplerande vern frå Miljødirektoratet,
- gje informasjon om moglege konsekvensar og moglegheiter i et utvida vern av Jotunheimen nasjonalpark,
- få eit inntrykk av grunneigarar, setereigarar og dei med bruksberett sine haldning til et evt. utvida vern. Synspunkta vil vere ein del av grunnlaget for kommunen sitt vedtak om ein vil gå vidare med å utgreie fordelar og ulemper med ein utviding av nasjonalparken.

Orientering frå Statsforvaltaren:

- om oppdraget supplerande vern, kategori nasjonalpark
 - kva som har skjedd i saka til nå sida SF har fått oppdraget
 - kva kommunen har bedt om av underlag for å kunne ta stilling til en evt. verneprosess
 - konsekvensar av et evt. utvida vern
 - innhald/føresegner i verneforskrift
- Presentasjonen blir sendt med referatet.

Kommentarar og spørsmål stilt under møtet:

Ole Magnar Hoft: Erstatning ved vern - viser til erfaringar frå verneprosess for Breheimen, der vart erstatningsspørsmålet avvist av departementet. Dette medførte misnøye frå grunneigarane, og seinare i prosessen vart all produktiv skog trekt ut av verneforslaget. Det vart sett vilkår for vedlikehald av vassvegar som var vanskeleg å etterleve, og som har medført problem for brukarane.

Bjørn Andre Sæter: Visdalssetrene har vatningsvatn via vassveg frå Gokkerdalen. Eit eventuelt vern i dette området må ha opning for maskinelt vedlikehald av denne vassvegen.

SF: Dette er noke ein kan ta høgde for i ein verneforskrift. I f eks Ottadalen landskapsvernområde står det at forvaltningsstyresmakta kan gje løyve til utbedring av eksisterande vatningsanlegg.

Bjørn Rune Sandviken: Veg til Foss og Smådalen: Vil eit vern medføre forbod mot bruk av denne vegen – også for næringstransport/ landbruk? Vil maskinelt vedlikehald av vegen bli tillatt?

SF: vegen er ikkje ein del av det som er markert som utgreingsområde.

Ole Magnar Hoft: Vegar i verneområde blir ofte eit konfliktområde. Vil det bli uråd med nye massetak innanfor nasjonalparken?

SF: I ein nasjonalpark vil masseuttak ikkje vere tillete.

Ole Magnar Hoft: Kan det bli meir tilskot eller fleire arbeidsplassar i kommunane som blir omfatta av utvida vern?

SF: Truleg vil ikkje eit auke i nasjonalparkareal føre til ein auke i stillingsressursar på forvaltersida. Det er kanskje meir sannsynleg at Statens naturoppsyn vil kunne få noko større handlingsrom til kjøp av oppsynstenester frå fjellstyra.

Ole Magnar Hoft: Blir det gjeve dispensasjon for bruk av droner for tamreindrifta?

SF: Det er diskutert i nasjonalparkforvaltarmiljøet at ein kan få dispensasjon for bruk av droner til leiting etter beitedyr. Dette er ei tid på året der ein ikkje uroar i fuglanes hekketid m.a.(dette skal SF sjekke ut litt nærare etter møtet).

Synnøve Aukrust: Beiting er viktig for biologisk mangfald og botaniske verneverdiar - vil det bli opning for rydding av stigar for beitedyr, rydding av beite?

SF: Rydding av område for å betre tilhøva for beite er gjort av forvaltningsstyresmakta i samarbeid med beitelaga mange stader. Syner til eksemplar i Storådalen/Gjendebu, Utladalen og ved Storhøliseter i Langsua.

Bjørn Andre Sæter: Er i utgangspunktet skeptisk til vern av nye område i Jotunheimen. Bekymringa er knytt til meir søking/byråkrati for tiltak som ein tidlegare enkelt kunne gjere ved å ha kontakt med kommunen. Ein har eit framtidig ønskje om tilsynsbu for beitedyr i Gokkerdalen. Ein lurar også på dersom NP-grensa blir nedi bjørkeskogen, blir det heilt stopp for vedhogst her da?

SF: I en nasjonalpark er nye bygg i utgangspunktet forbode. Det er likevel gjeve løyve til tilsynsbuar for beitedyr i Rusdalen, mellom Olavsbu og Gjendebu (tamrein) og i Lordalen i Reinheimen NP. Veduttak: I dagens verneforskrift er det opna for at forvaltninga kan tilvise utak av virke til ved for turistbedrifter, setre og hytter i nasjonalparken. Blir det ei utviding av parken, må ein kunne sjå på verneforskrifta på dette punktet slik at lokale uttak til ved kan bli mogleg.

Bjørn Rune Sandviken: Er skeptisk til vern - spesielt for området Visdalen – Gokkerdalen – Lauvhø - Smådalen, m.a. på grunn av næringstrafikk på vegen til Foss og Smådalen.

Per Tore Berg: Er det gjort berekningar som viser kor stor gevinst vern medfører - for biologisk mangfald osv. ? Kva er status – kvar vil ein?

SF: Det vi veit pr. i dag er at arealet inngrepsfrie naturområde vil auke innafor nasjonalparken. Det naturtypene som er i liene frå høg fjell og ned mot dalane vil bli betre representert innafor vernet. Det er pr no dårleg kvantifisert. Dette blir viktig tema i ein event. verneprosess som bil utgreiast nærare da – pr. i dag er ikkje kunnskapen god nok til å gje eit godt svar.

Per Tore Berg: Kva er årsaka til at det er lite fokus på dei nordre områda (Kvitingskjølen, Veofjellet)?

SF: ein har prioritert område som grensar til eksisterande nasjonalpark, samt områda mot langsua for evt. gje moglegheit til å knytte desse saman. Dersom det er lokal aksept i kommunen kan SF likevel sjå på nye område som t.d. Kvitingskjølen.

Synnøve Aukrust: Viktig at dette er på dagsorden no, i ein tidsalder elles prega av økonomisk vekst og kortsiktig tenking. Det handlar om å ta vare på naturverdiar for generasjonar som kjem etter oss. I dette perspektivet er utvida nasjonalpark i dei aktuelle områda interessant.

Bjørn Rune Sandviken: Skeptisk til utvida nasjonalpark og dermed auka ferdsel, m.a. pga. laushundar.

Fleire stilte spørsmål om meir nøyaktige kart/ avgrensingar.

SF: på dette stadiet i prosessen er det ikkje utarbeidd nøyaktige kart eller avgrensingar. Først ved eventuell formell melding om oppstart av verneprosessen vil det ligge føre noke meir detaljerte kart med forslag til avgrensingar. Dette vil bli i så fall gjort i tett dialog med kommunen. Det i prosessen vidare vere dialog om fornuftige grenser for å sikre verneverdiane, samstundes som konfliktene med lokale bruksinteresser blir gjort så små som mogleg.

Bjørn Andre Sæter: Bør vi spele inn aktuelle/ planlagte tiltak innanfor nye verneområde alt no? For eksempel behov for tilsynsbu for beitedyr i Gokkerdalen? HK: Ja, ein fordel å få slikt inn i prosessen.

Ole Magnar Hoft: Om vegar blir liggande inne i verneområdet så er det svært viktig at verneforskrift/ forvaltningsplan blir godt gjennomarbeidd og detaljert på dette temaet.

Amund Mundhjed: Statsforvaltaren bør på eit tidleg tidspunkt kome med signal på avgrensingar og konsekvensar som følgje av utvida vern; det vil da vere enklare å nå fram til konsensus i prosessen.

Supplerende vern – utvidelse av Jotunheimen - møtereftrat - møte med styret i Espedalen Bygdeallmenning (EB) og Kvikne Skåbu grunneierlag – Nord-Fron kommune 18.08.22

Frammøtte:

Styret i EB: Bjørn Bratlien, Egil Brenden, Ole Petter Kleiven, Jo Risdal, Ole S. Myreng, Jon Helge Silli, Tor Suleng, Torkild Ovrum,

Kvikne/Skåbu gr-lag: Ola K. Aasmundstad

Statsforvalteren (SF): Harald Klæbo.

Formålet med møtet:

- gi informasjon om oppdraget på supplerende vern fra Miljødirektoratet,

- gi informasjon om mulige konsekvenser og muligheter i et utvidet vern av Jotunheimen nasjonalpark,

- få et inntrykk av bygdeallmenningens og grunneierlagets holdning til et evt. utvidet vern.

Synspunktene vil være en del av grunnlaget for kommunens beslutning om en vil gå videre med å utrede fordeler og ulemper med en utvidelse av nasjonalparken.

Orientering fra Statsforvalteren:

- om oppdraget supplerende vern, kategori nasjonalpark

- hva som har skjedd i saken til nå siden SF har fått oppdraget

- hva kommunen har bedt om av underlag for å kunne ta stilling til en evt. verneprosess

- konsekvenser av et evt. utvidet vern

- innholdet/bestemmelser i verneforskrift

Presentasjonen oversendes med referatet.

Innspill i fra styret i EB og grunneierlaget:

Bygdeallmenningen har gjort en del erfaringer på de 10 årene som er gått med Langsua. I verneprosessen da ble det sagt at det ikke skulle bli endringer for den eksisterende lokale bruken herunder landbruksdriften i området. Svært mange forhold ble skjøvet på i «påvente av forvaltningsplan». Dette har vært til klare ulemper for landbruksdriften og utøvelse av allmenningsrettighetene. I Påvente av forvaltningsplanen ble det bare gitt enkeltløyver av kort varighet, dette var svært tidkrevende å følge opp for allmenningen og de bruksberettigede.

Det ble i verneplanprosessen sagt at dette skulle være en «brukspark», der det skulle legges til rette for at de som driver yrket sitt, dvs landbruk og utnyttelse av utmarksressursene, skulle få lett adgang til bruk av områdene og kunne fortsette aktiviteten som før, uten unødige hinder. Dette er ikke erfaringen hittil dessverre mht. til mengden byråkrati dette har medført. Det burde vært gjort på en smidigere måte, med mer tillitt til de som er yrkesutøvere i området.

Eksempelvis ved et større vedlikeholdsarbeid ved en av allmenningsbuene ble det gitt løyve til inntransport av material, en måtte da søke om i tillegg for å kjøre inn utstyr for å gjøre jobben. Dette tok såpass med tid at vedlikeholdsarbeidene måtte utsettes et år selv om materialene var på plass. Det burde vært en noe mer smidig løsning. Det er uheldig å måtte søke hver gang en skal utføre vedlikehold på bygninger som eies av allmenningen.

Det ble sagt at ulempene skulle erstattes. Bygdeallmenningen gjorde en betydelig jobb på å sette opp ulempene inn i erstatningsoppgjøret etter vernevedtaket. Selv om det var vanskelig å tallfeste ulempene ser en nå nokså klart at ingenting av dette blir erstattet av Staten. Ulemper som allmenningen har ført opp i kravet var bl.a:

- stort tidsbruk ved økt byråkratiser som følge av et vern, dette går på tidsbruk ved å søke om diverse løyver, samt å følge opp rapportering.
- økt tidsbruk for å få gjort tiltak når en sitter og venter på løyvet, evt. at en ikke får løyve.
- tap/vanskelig gjøring, mulig framtidig bruk som følge av samfunnsutviklingen (tida og tilhøve), samt som følge av ny teknologi. Allmenningen har forstått det slik at dersom en ønsker å gå videre med rettslutningen vil en måtte risikere å betale saksomkostninger, en føler seg «spilt i offside».

DNT har fått utvikle sin virksomhet i området, gjennom bl.a. oppgradering av hytter samt stinettet. Dette har medført økt ferdsel og forstyrrelser i beiteområdet. Styrets inntrykk at dette med «brukspark» er først og fremst rettet inn mot lettere adgang gjennom tilrettelegging for allmenheten, og ikke de som utøver yrket sitt (landbruk/utnyttning av allmenningsrettigheter) på de vernede arealene.

Allmenningen opplever en sendrektighet i forvaltningen, der ting tar mye tid. Inntrykket er at forvaltningen tolker reglene svært strengt. Eksempelvis gjelder dette for Hersjømyrin NR: § 7pkt. æ: *Bruk av snøskuter eller prepareringsmaskin for merking og oppkøying av nye skiløyper og hundekøyringsløyper fram t.o.m. 10. april.* Etter det en erfarer brukes 10. april da på alle løyver også i de andre verneområdene selv om dette ikke går fram av verneforskriftene der. Dette tolkes som en skjerping av reglene for de andre verneområdet som en ikke har helt hjemmel for. Forvalterne for lønn av staten til å behandle og skrive ut løyver. I den andre enden må yrkesutøvere skrive søknader og drive rapportering, dvs kontorarbeid som er ulønnet og ikke kompensert.

Spørsmål: er det tatt stilling til hvilket verneområdestyre som skal ha myndigheten over et evt. nytt verneområde?

Andre opplysninger som kom fram:

Allmenningen har ca 650 medlemmer – mange er derfor berørt.

Styret opplyser at de ved rettsoppgjør/dom har tapt beiteretter i nedre Heimdalen (Vågå).

Oppsummert:

Presentasjonen som er gitt fra SF i dette møtet er ikke ulik den som ble gitt forut for Langsua-prosessen. Ut fra de erfaringene som er gjort til nå med eksisterende vern, er ikke allmenningsstyret og grunneierlaget særlig positive til et supplerende vern på de arealene som er angitt som utredningsområder i Statsforvalterens presentasjon. Det er blitt for mye byråkrati, arbeid med søknader og rapportering, samt manglende kompensasjon for ulempene med eksisterende vern i allmenningens områder. Signalet som gis er at en i tidligere prosesser har gitt for mye og har ofret nok.

SF: Registrerer innspillene og innvendingene mot et evt. utvidet vern i de områdene som er utredningsområder i Nord-Fron. Vi kan se at vi fortsatt har en vei å gå slik at samhandlingen mellom forvaltningen av verneområder og landbruksinteressene skal bli bedre. Langsua er et nytt verneområde, der forvaltningsplanen er vedtatt først i 2020. En vedtatt forvaltningsplan gir grunnlag for flerårige løyver. Kjenner ikke enkeltsakene og forvaltningen i detalj, så kan vanskelig kommentere enkeltsakene, men skal ta med innspillene videre internt. Erstatningssaken er også vanskelig å kommentere utover at det vanligvis er tap av «i gang værende bruk» som kan erstattes. Praksis har vist at det er planlagte uttak etter plan av grusuttak og produktiv skog som erstattes.

Synspunktene som er kommet fram er viktige erfaringer fra brukere/bruksinteresser i verneområdene og på hvordan forvaltningen evt. kan justere praksis. Til spørsmålet om nasjonalparkstyret; en må etter hvert se på de arealene som faktisk blir vernet og se på hvilket NP-styre som naturlig vil være forvaltningsmyndighet. I oppdraget fra Miljødirektoratet står det utvidelse av «Jotunheimen mot Langsua». Vi regner med at Miljødirektoratet vil ta en endelig beslutning om dette etter råd fra SF og kommunene. SF takker for innspill og ber om at skriftlige innspill sendes til Statsforvalteren i Innlandet, med kopi til Nord-Fron kommunen innen 14. september 2022.

Supplerende vern – utvidelse av Jotunheimen nasjonalpark - møtereferat - møte med grunneier i Sikkilsdalen, Nord-Fron kommune – Landbruks- og matdepartementet (LMD) 20.09.2022

Frammøtte (møtet ble holdt på teams):

Amund Lie - LMD

Per-Eivind Jensen - LMD

Statsforvalteren (SF): Harald Klæbo.

Formålet med møtet:

- gi informasjon om oppdraget på supplerende vern fra Miljødirektoratet,
- gi informasjon om mulige konsekvenser og muligheter i et utvidet vern av Jotunheimen nasjonalpark,
- få et inntrykk av de grunneierne i Sikkilsdalen sin holdning til et evt. utvidet vern. Synspunktene vil være en del av grunnlaget for kommunens beslutning om en vil gå videre med å utrede fordeler og ulemper med en utvidelse av nasjonalparken videre i Nord-Fron.

Orientering fra Statsforvalteren:

- om oppdraget supplerende vern, kategori nasjonalpark/landskapsvern.
 - hva som har skjedd i saken til nå siden SF har fått oppdraget
 - hva Nord-Fron kommune har bedt om av underlag for å kunne ta stilling til en evt. verneprosess
 - konsekvenser av et evt. utvidet vern
 - innholdet/bestemmelser i verneforskrift
- Presentasjonen oversendes med referatet.

Innspill:

- LMD må ha en intern prosess i departementet før en mer formell uttalelse sendes.
- LMD er støtter Statsforvalterens foreløpige vurdering at vei, turisthytta og prinsehytta med fordel kan legges utenfor nasjonalpark/landskapsvernområde.
- LMD eier turisthytta i Sikkilsdalen, men leier denne ut. Det er et lite kraftanlegg som gir strøm til turisthytta (Nordre Skålbekken). Det er viktig at kraftanlegget kan driftes, vedlikeholdes og får mulighet for å gjennomføre nødvendige oppgraderinger selv om det skulle bli et vern i området.
- Det er viktig for LMD at hestedrifta i område kan fortsette selv om det skulle bli et vern. Det er i den sammenheng viktig at man fortsatt skal kunne transportere hester med inn til beiteområdene Nørde Dalen Bristol (vestenden av Sikkilsdalsvatnet), og at det er mulig å ha innretninger/gjerdeanlegg her inne for å styre beitebruken.
- Det går hundeløp gjennom dalen fra tid til annet, det er noe som LMD som grunneiere ikke har hatt innvendinger til. Det er også gjennomført Røde Kors øvelser i Sikkilsdalen, med grunneiers tillatelse.

SF: Den mest aktuelle verneformen i Sikkilsdalen er landskapsvern. Dette på bakgrunn i områdets inngrepsstatus samt landbruksmessig påvirkning. Vi ser det som mest aktuelt å grense eksisterende bebyggelse ut av et ev. verneområde.

De bruksinteresser/forhold/aktiviteter LMD har små konflikter i forhold til et ev. vern og kan relativt enkelt tas inn i en ev. verneforskrift under «forhold som forvaltningsmyndigheten kan gi tillatelse til» (spesifiserte dispensasjonsbestemmelser).

Vi har flere kraftanlegg i verneområder i dag; det er aktuelt å ta inn en bestemmelse som gir hjemmel for «nødvendige oppgraderinger av kraftanlegget til Sikkilsdalseter». Det samme gjelder for transport av hest på Sikkilsdalsvatnet, samt innretninger nødvendig for hestebeite på Nordre Dalen Bristol. Videre vil det kunne lages slike bestemmelser gir hjemmel for gjennomføring av Røde Kors-øvelser og hundekjøringsløp. Dette er noe trolig forvaltningsmyndigheten vil gi tillatelse til, men da på visse (overkommelige) vilkår.

Statsforvalteren ber om en formell uttalelse fra LMD om utredningsområdene og hvordan en stiller seg til et ev. vern i Sikkilsdalen. Av hensyn til framdriften til arbeidet i denne fasen ber vi om at vi får uttalelsen innen 14. oktober 2022.

Dialogmøte – supplerende vern Jotunheimen – Nord-Fron kommune – 21. mars

Til stede:

Nord Fron kommune: Anne-Marie Olstad - ordfører, Geir Johan Groven – landbrukssjef, Anders Nybakken - seniorrådgiver.

Statsforvalteren: Vebjørn Knarrum - avdelingsdirektør, Kolbjørn Hoff – seniorrådgiver, Harald Klæbo – seniorrådgiver.

Formål med møte:

- orientere om oppdraget som er gitt på supplerende vern kategori nasjonalpark fra Miljødirektoratet. For statsforvalteren er det viktig å få fram at det her er snakk om hva kommunen trenger av opplysninger for å kunne ta stilling til spørsmålet om lokal aksept for igangsetting av en verneprosess.

Statsforvalteren ga en orientering om:

- tidlige saksgang rundt supplerende vern,
- oppdraget som Statsforvalteren har fått av Miljødirektoratet,
- hva som er spilt inn som mulige utredningsområder, år inkl. eiendomsforhold, det er arealene i Sikkilsdalen/Oskampen mot Hersjømyrene naturreservat som er aktuelle i Nord-Fron. Antagelig vil konklusjonene i Øystre Slidre kommune og Vågå kommune være avgjørende hvor aktuelt det er med et event. utvidet vern i disse delene av Nord-Fron kommune.
- hva et event. utvidet nasjonalparkvern innebærer i praksis,
- SF stilte kommunen spørsmål om hva kommunen trenger som grunnlag for et evt. vedtak om det er aksept for å gå videre med en utredning for utvidet vern.

Oppdraget Statsforvalteren har fått av Miljødirektoratet er:

Avklare med kommunene om det er aksept for å forberede og gjennomføre videre prosess for vern av kandidatområdene i kategorien nasjonalpark.

Gjennomføre dialog med grunneierorganisasjoner, naturvern- og friluftslivsorganisasjoner regionalt/lokalt om muligheter og utfordringer knyttet til vern av kandidatområder i kategorien nasjonalpark.

Dialogen med organisasjonene bør gjennomføres før kommunene tar endelig stilling til igangsetting av verneplanprosess.

Vurdere kunnskapsgrunnlag for en verneprosess og behov for kunnskapsinnhenting og kartlegging der det er lokal aksept.

Starte formelle verneplanprosesser i medhold av naturmangfoldloven for de områdene der det er lokal aksept.

Innspill fra kommunen:

- Kommunen foreslår et snarlig møte med styret i Espedalen bygdeallmenning. Kommunen mener synet til styret og allmenningen vil ha stor betydning for kommunens synspunkt i saken. (Kontaktperson Ole Petter Kleiven.

- Det er viktig at et blir et møte med Fron Statsallmenning (Kontaktpersoner Sjur Sande/Harald Bolstad). På dette møte bør nok også Fron Almenning inviteres, da de er ansvarlige for skogbruk/tømmerdrift i allmenningen. Leder er Per Arne Sylte, perasylte@gmail.com , mobil 948 96 900. I tillegg bør Statskog SF delta på samme møte.
- Møte med LMD om Sikkilsdalen (Kontaktperson Amund Lie), reiselivet bør også orienteres i et møte.
- I bygdeallmenningen går det ca 700 storfe på utmarksbeite. Viktig at denne driftsformen kan fortsette, uten unødige hinder og søknadsprosedyrer. Det bør være direkte hjemmel i evt. nye verneforskrifter for å kunne utføre tiltak i forbindelse med storfedrifta uten søknad (direkte unntak). Kommunen anbefaler SF å være konkret i dialogen med allmenningen med forslag til bestemmelser der det går fram at virksomheten kan skje som før.
- Hesteslipet i Sikkilsdalen, samme merknader som punktet ovenfor (ca 40 hester).
- Rettigheter til fiskebuer ved Kaldfjorden må kunne videreføres, disse har løyve til å bruke egen snøscooter vinterstid til egen bu. Dette må videreføres inn i vernebestemmelsene.
- Skogbruksinteresser: det er en fin furuskog rundt deler av Store Åkrevatnet.
- Erstatningsprosessen rundt «generelle ulemper» i Langsua har tatt tid og er ikke landet. Dette er uheldig.
- Det har også vært litt mer byråkrati rundt Rondane nasjonalpark, enn i Langsua – eksempelet som var nevnt var f eks rundt løyvene av utkjøring av saltstein.

Merknad fra SF:

SF ser landskapsvern som mest aktuelle verneform på grunn av landbruksinteressene og inngrepsstatus i områdene for øvrig.

Regulering av den motoriserte ferdselen på bilveiene vil kunne skje etter vegstyrenes/vegeiernes regler i et evt. verneområde, dvs. ingen egne bestemmelser i en verneforskrift som regulerer dette. Forskriftene fra Haldorbu LV og Espedalen LV vil danne eksempler på hvordan bestemmelsene i nytt landskapsvern kan se ut i Nord-Fron.

Regulert hyttefelt ved Kaldfjorden – grenses ut av et eventuelt verneområde.

At Rondane NPs vernebestemmelser kan oppleves som strengere, henger sammen med hensyn til villreinen.

Videre arbeid:

SF tar kontakt med Styret i Espedalen bygdeallmenning for å avklare møtetidspunkt. Dette møtet gjennomføres fortrinnsvis før påske, eller så raskt som mulig. Kommunen blir invitert med på dette/disse møtene. I tillegg møte med Statskog, LMD, Reiselivet og andre organisasjoner – haster noe mindre.

Det er realistisk at kommunen tar stilling til ja eller nei til videre utredning/prosess i september.

SF presiserer at selv om kommunen gir en aksept for igangsetting av en verneprosess, vil dette ikke innebære at kommunen aksepterer et utvidet vern eller at kommunen dermed tar stilling til vernespørsmålet. Det kommunen da aksepterer, er en utredning av fordeler og ulemper ved et utvidet vern og innholdet i et slikt vern herunder grense, verneforskrift, verneform etc. Når utredningen foreligger og verneforslaget evt. har vært på høring, vil kommunen fortsatt ha mulighet til å si nei til verneforslaget.

Supplerende vern – utvidelse av Jotunheimen nasjonalpark - møtereferat - møte med Øvre Heidal sameie, Sel kommune – 29.09.2022

Frammøtte:

Pål Harlaug, Eli Holshagen, Ingrid Heringstad, Per Heringstad, Åse Skogum, Allan Hagen, Jørn Holen, Brit Holø, Espen Bjørkne, Helge Borkenes, Bjørn Steineide, Harald Granerud – alle fra Øvre Heidal sameie

Eldri Siem, Ingunn Synstnes – Sel kommune

Vebjørn Knarrum, Harald Klæbo – Statsforvalteren i Innlandet

Formålet med møtet:

- gi informasjon om oppdraget på supplerende vern fra Miljødirektoratet,
- gi informasjon om mulige konsekvenser og muligheter i et utvidet vern av Jotunheimen nasjonalpark,
- få et inntrykk av Øvre Heidal sameie sin holdning til et evt. utvidet vern. Synspunktene vil være en del av grunnlaget for kommunens beslutning om en vil gå videre med å utrede fordeler og ulemper med en utvidelse av nasjonalparken videre i Sel.

Orientering fra Statsforvalteren:

- om oppdraget supplerende vern, kategori nasjonalpark/landskapsvern.
 - hva som har skjedd i saken til nå siden SF har fått oppdraget
 - hva Nord-Fron kommune har bedt om av underlag for å kunne ta stilling til en evt. verneprosess
 - konsekvenser av et evt. utvidet vern
 - innholdet/bestemmelser i verneforskrift
- Presentasjonen oversendes med referatet.

Innspill:

Leder av sameie, Harald Granerud:

En kan forstå bakgrunnen for vernet da området har store landskaps og opplevelseskvaliteter, men dette er et område vi har forvaltet godt lokalt. Vi har som intensjon i sameie å forlate område i en bedre stand enn da vi overtok det.

Refjell/Refjellsvatna er storslagne landskap. Har vi noen fordeler av et vern? Dette ble diskutert på årsmøtet i sameiet. Konklusjonen er at sameiet føler at en gir fra oss ansvaret og forvaltningsretten på området, uten å få noen fordeler tilbake.

Det er et paradoks at Staten ikke vil tillate ei fiskebu til i området for å ikke øke ferdselen rundt vanna, samtidig som Staten foreslår nasjonalpark/landskapsvernområde på arealene og som i neste omgang vil tiltrekke seg flere folk og øke ferdselen.

Dette vil ikke sameiet være med på og går imot planene for vern av Øvre Heidal sameie sine arealer.

Ordfører Eldri Siem:

Viser til den elendige dialogen i starten av dette arbeidet, Statsforvalteren har orientert om den dårlige starten som preget arbeidet i 2018/19. Kommunen fikk 14 dager på å gi tilbakemelding etter

et møte på teams med Miljødirektoratet på hvordan kommunen stiller seg til utvida vern. Dette var ikke en god prosess. Kommunen har når Statsforvalteren har starta prosessen på ny, vektlagt å få inn de private grunneiernes syn. Derfor er dagens møte viktig. Dette er et område grunneierne har forvaltet på en utmerket måte med oppdemning og kultivering av vatna for å øke fiskeproduksjonen. Det er en egen forvaltningsplan for området rundt Refjellsvatna.

Andre som tok ordet:

- klar mistillit til Statsforvalteren etter de påklagde vedtaket om ei ny fiskebu, en mister helt troen – har mista helt respekten, tillit er noe en bygger over tid og det tar kort tid å miste den.
- hva vil staten egentlig med området? De ønsker ikke økt ferdsel rundt vatna, men vil innlemme området i en nasjonalpark som vi vet vil tiltrekke mange turister. Hvordan går det med de rødlisteartene da?
- vi ser ingen fordeler med et vern, svært mye av de vi holder på med i området må da omsøkes og det blir tungvint. Dette vil vanskeliggjøre bruken av området.
- positivt at Statsforvalteren møte folk som dette, må gjerne komme oftere og møte folk her ute.
- sameiets grunn ble kjøpt av Staten (?), etter dette er det blitt forvaltet aktivt med tanke på å bedre fiske i de 8-10 vatnene, det er også drevet med fiskeutsetting.
- en er skeptisk til det som kommer fram i artskart, opp til enhver å legge inn, så usikkert materiale som blir brukt som dokumentasjon – dette er tvilsom praksis.
- en skal ha respekt for forvaltning av privat grunn, en må også ha tillit til de lokale folkevalgte, saka med fiskebu blir oppfatta som en overkjøring av det lokale sjølstyre.
- fiske med garn uten fiskebu er verdiløst, det sier seg selv. Skal en forvalte fiskebestanden må man bruke garnfiske, og da må man ha en plass, ei fiskebu for å lagre tunge garn. - på spørsmål fra SF om det er mulig å ha samarbeid om buer evt. ha almeningsbu, er svaret at forholdene er slik at det ikke ligger til rette for det her.
- tamreinnæringen får hele tiden anledning til å uttale seg. Synes deres synspunkt i overkant ofte blir tillagt vekt.
- stiller store spørsmål ved mange av rødlisteobservasjonene og kvaliteten på disse. Kan hvem som helst melde inn observasjoner som fører til at grunneiers råderett blir tilsidesatt? Hvem sjekker ut om dette er riktige opplysninger.

SF:

- artskart forteller helt klart ikke det store bildet. De artene vi har hentet ut er validert dvs. gått gjennom av en fagkomite og på en måte da blitt kvalitetssjekket. Når det gjelder Refjellsvatna er det gjort egne studier av vannfugl delvis på oppdrag fra Statsforvalteren. Vi har også andre satsingsområder for å øke artskunnskapen bl.a. kartlegging av jaktfalk (2020/21) og årlig overvåking av kongeørn. Dersom det blir en verneplanprosess blir det iverksatt vil det bli satt i gang et

utredningsprogram der biologisk mangfold blir mer grundig kartlagt, likeså bruksinteresser.

- nasjonalpark/landskapsvernområder kan tiltrekke seg noe mer folk. Vi viser imidlertid at det å unngå tilrettelegging i soner i verneområdene kan en styre bort mye trafikk – slik sonering har en i Jotunheimen i dag. Det er de kjente sentrale delene av Jotunheimen som uansett utvidet vern eller ikke vil tiltrekke seg turister.

- SF kan være åpen på at disse områdene i øst (Sel, Nord-Fron) har noe lavere prioritet fra vår side, men har absolutt verne kvaliteter. Det er områder som grenser direkte til eksisterende nasjonalpark som vil ha noe høyere verneverdi.

- SF er helt enig i at det aktuelle området er forvaltet på en svært god måte. Vi har tillitt til at dette vil skje i framtiden også. En vet aldri hva som kan komme av politiske konjunkturer, nye arealbruksformål langt inn i framtiden, i dette langsiktige perspektivet gir et vern etter naturmangfoldloven et sikrere vern av de naturkvalitetene vi har i området idag.

-Med nåværende mandat fra Storting, departement og direktorat vil det ikke bli gjort flere forsøk på fredning dersom det blir nei fra Sel kommune i denne runden til oppstart av verneplanprosess.

- SF takker for innspillene, direkte tale er i utgangspunktet bra. Vi ber Sameie sende en egen uttalelse til Statsforvalteren innen 15. oktober.

Dialogmøte – supplerende vern Jotunheimen – Sel kommune – 21. april 2022

Til stede:

Sel kommune:

Ordfører Eldri Siem, kommunedirektør Solveig Nymoen, kommunalsjef Inga Gudrun Hyrve, virksomhetsleder Rune Grindstuen, landbrukssjef Per-Ivar Weydahl, kommuneplanlegger Ingunn Synstnes,

Statsforvalteren (SF): Vebjørn Knarrum - avdelingsdirektør, Harald Klæbo – seniorrådgiver.

Formål med møtet:

- orientere om oppdraget som er gitt på supplerende vern kategori nasjonalpark evt landskapsvern fra Miljødirektoratet. For Statsforvalteren er det viktig å få fram hva kommunen trenger av opplysninger for å kunne ta forsvarlig stilling til spørsmålet om lokal aksept for igangsetting av en verneprosess. SF var ikke klar over at kommunen hadde skrevet en tilbakemelding til Miljødirektoratet etter prosessen satt i gang av dem. SF ber derfor om å få oversendt dette fra kommunen *). I og med at oppdraget formelt sett har kommet i ettertid, og at direktoratet ønsker at grunneierorganisasjoner og andre relevante organisasjoner skal høres før kommunen tar stilling til aksept, ønsker vi å «sette en fot i bakken», og sondere mulighetene for å ha en bredere prosess og bedre beslutningsgrunnlag for om det kan være aktuelt og gå videre med utredning av et ev. vern på hele eller deler av utredningsområdene.

*) Innsendt til SF etter møtet

Statsforvalteren (SF) ga en orientering om:

- tidligere saksgang rundt supplerende vern,
- oppdraget som SF har fått av Miljødirektoratet,
- hva som er spilt inn som mulige utredningsområder i Sel inkl. eiendomsforhold, det er følgende arealer som er spilt inn:

Refjellet, Refjellsvatna – privat sameige

Det vi være nokså avgjørende for Sel i det hele tatt om det er aktuelt med vern, om det blir aksept for å starte verneplanprosess på de tilgrensende arealene i Vågå. Dette gjelder sørlig Griningsdalen/Refjellet sørvest (Langmorkje statsalmenning). prosess i disse kommunene. Områdene må derfor til viss grad sees i sammenheng.

- hva et event. utvidet nasjonalparkvern innebærer i praksis, bruksretter etter fjelloven vil bestå i en nasjonalpark
- SF stilte kommunen spørsmål om hva kommunen trenger som grunnlag for et evt. nytt vedtak/vurdering om det er aksept for å gå videre med en utredning for utvidet vern.

SF presiserer at selv om kommunen gir en aksept for igangsetting av en verneprosess, vil dette ikke innebære at kommunen aksepterer et utvidet vern eller at kommunen dermed tar stilling til vernespørsmålet. Det kommunen da aksepterer, er en utredning av fordeler og ulemper ved et utvidet vern og innholdet i et slikt vern herunder grense, verneforskrift, verneform etc. Når utredningen foreligger og verneforslaget evt. har vært på høring, vil kommunen fortsatt ha mulighet til å si nei til verneforslaget.

Oppdraget Statsforvalteren har fått av Miljødirektoratet er:

Avklare med kommunene om det er aksept for å forberede og gjennomføre videre prosess for vern av kandidatområdene i kategorien nasjonalpark.

Gjennomføre dialog med grunneierorganisasjoner, naturvern- og friluftslivsorganisasjoner regionalt/lokalt om muligheter og utfordringer knyttet til vern av kandidatområder i kategorien nasjonalpark.

Dialogen med organisasjonene bør gjennomføres før kommunene tar endelig stilling til igangsetting av verneplanprosess.

Vurdere kunnskapsgrunnlag for en verneprosess og behov for kunnskapsinnhenting og kartlegging der det er lokal aksept.

Starte formelle verneplanprosesser i medhold av naturmangfoldloven for de områdene der det er lokal aksept.

Innspill fra Sel kommunen:

- Prosessen som startet i 2018 med supplerende vern kom ut veldig skeivt med manglende involvering lokalt.
- Kommunen vektlegger betydningen av å ha tett dialog med brukerinteressene så tidlig som mulig i prosesser som vedgår utvidet vern. I Sel gjelder dette særlig Øvre Heidal grunneierlag (Harald Granerud er kontaktperson)
- Det foreligger en forvaltningsplan for Refjellet utarbeidet av sameiet (SF ønske å få denne oversendt).
- Dette med at kommunen når som helst i en utredningsfase kan trekke aksepten, er en ny opplysning for kommunen, dette kan endre premissene og åpne for en ny behandling av spørsmålet i kommunen.
- Det er viktig at bruksinteressene får presentert fordeler og ulemper for deres virksomhet med et ev vern; «hva er det for oss». Viktig at grunneierne med bruksinteresser i området får se i detalj hvordan deres bruk av området blir ivaretatt i ev. nye vernebestemmelser
- Tamreinnæringen må inn som en bruksinteresse – de leier i dag areal av sameiet.
- Kommunen vektlegger betydningen av område til fiske knyttet til de bruksberettigete. Det var derfor en uheldig sak at SF påklagde kommunens vedtak om oppføring av ei ny fiskebu for en av rettighetshaverne som ikke hadde bu fra før. Dette slår litt tilbake på SF i forhold til ønske om et vern. Klagen ble nok lokalt oppfattet som mistillit til den lokale forvaltningen av fjellområdene.
- Kommunen stiller seg positiv til å kunne være med i den skisserte prosessen der vi legger opp til et noe bredere grunnlag før kommunestyret gjør et endelig vedtak om ja eller nei til aksept av videre utredning av vern på et kommunestyremøte i høst. Da vil en også se hvordan en del av de andre kommunene stiller seg. Et møte med Øvre Heidal grunneierlag og hva de stiller seg til en verneprosess vil være viktig del av dette grunnlaget. Ordføreren ønsker å være med på dette møtet.
Kommunen stiller seg positiv til en bedre kartlegging av verneverdiene i området.

Merknad fra Statsforvalteren/Sel kommune:

Kommunen spurte om hva verneverdiene i Sels del av Refjellene var. SF svarte at man pr. nå ikke har kartlagt dette systematisk, registreringer som foreligger er fra ulike databaser og vår kjennskap til områdene. Refjellsvatna er viktige fjellvann for våtmarksfugl med så mange som 16 registrerte rødlistearter, og som er stadfestet og dokumentert i Artskart/Naturbase. I tillegg er området en del av et sammenhengende fjellområde, med relativt lav inngrepsstatus, med rike fjelldaler som binder sammen Jotunheimen i vest med Hersjømyrene og Langsua i sørøst.

Videre arbeid:

SF vil kalle inn Øvre Heidal grunneierlag + representanter fra tamreinlaget til et informasjonsmøte i løpet av mai. Kommunen blir invitert med her. SF vil gjennomføre som avtalt et informasjonsmøte med landbruksorganisasjonene, friluftorganisasjonene og verneorganisasjonene i mai. Når SF har gjennomført alle møter med kommuner, bruksinteresser og grunneiersiden vil vi sammenfatte alt i et dokument som gir grunnlag for kommunen for å ta endelig stilling til en evt. verneprosess.

Supplerende vern - møte med regionale organisasjoner og fjellstyrer

Dato: 24.05.22

Møtet innkalt av:	Marit Vorkinn	Referent:	Marit Vorkinn
Møtedato:	20.05.22	Møtetid:	10.00-12.00
Møtested:	Statsforvalterens lokaler, Lillehammer/Teams	Møteleder:	Harald Klæbo

Deltakere:

Sjur Sande, Fron fjellstyre
Anne Mæhlum, Glommen Mjøsen Skog
Jonny Mathisen, Oppland Sau & Geit
Morten Aas, FNF Innlandet (Teams)
Ole-Kristian Oldre, Innlandet Bondelag (Teams)
Anne Frugård, Øystre Slidre Fjellstyre (Teams)
Tor Skattebo, Øystre Slidre fjellstyre (Teams)
Åsmund Galde, Lom fjellstyre (Teams)
Pål Grev, Vågå fjellstyre (Teams)
Knut Øyjordet, Vågå fjellstyre (Teams)
Øyvind Sørhuus, NORSKOG (Teams)
Rolv Vaagaasar, Glommen Mjøsen Skog

Harald Klæbo, Statsforvalteren i Innlandet
Marit Vorkinn, Statsforvalteren i Innlandet

Forfall: Tamreinlagene

1. Bakgrunn for møtet

Harald Klæbo presenterte bakgrunn for og prosessen med «Supplerende vern». Presentasjonen ble oversendt i egen mail fra Harald Klæbo etter møtet.

Proessen med supplerende vern startet i 2018, men det har både tatt lang tid å starte opp prosessene lokalt. Med oppdragsbrevet Statsforvalteren i Innlandet fikk fra Miljødirektoratet i november 2021, er det nå en «restart» av prosessen i Innlandet.

Proessen kan på mange måter sammenlignes med «frivillig vern»-prosessene for skog, men der det nå er kommunene, ikke grunneier, som skal gi aksept til prosessen. Kommunene skal i første omgang kun si ja eller nei til om en verneplanprosess kan igangsettes, og de har mulighet til å stoppe verneplanforslaget når et forslag er ferdig.

Produktiv skog skal holdes utenfor utvidelsesforslagene, men det kan oppstå situasjoner der produktiv skog ligger inne i større områder som ønskes vernet. Skal disse områdene innlemmes i et større verneområde må dette skje i samråd med skogeier.

Det kan være aktuelt å benytte andre verneformer enn nasjonalpark, som landskapsvernområde. Dersom kommunene ikke ønsker større delområder vernet, kan det være aktuelt å vurdere

naturreservater for mindre og særlig viktige lokaliteter innenfor delområdet. For f.eks. Valdresflya gjelder dette to våtmarksområder.

2. Arealer i Dovre kommune

I Dovre kommune er det to områder som er aktuelle for vern; utvidelse av Vesle Hjerkinns landskapsvernområde og Dovre nasjonalpark. Utredningsgrensene er ikke fastlagt, men forslag til utredningsgrenser ble vist, jfr. foiler fra presentasjonen.

Det ble stilt spørsmål ved formålet med å utvide Vesle Hjerkinns LVO, så lenge området allerede er godt bevart, og det ikke foreligger planer om tiltak for området. Formålet med utvidelsen er å få med hele myrområdet, siden grensa for reservatet ble trukket tvers over myra da reservatet ble opprettet, og å sikre verneverdiene i et langsiktig perspektiv (jfr. hyttebygging, vindkraftanlegg, gruvedrift). Erfaringen viser at det er vanskelig å forutse hvilke utnyttingsmåter som blir aktuelle i framtida.

3. Randsonearealer for Jotunheimen nasjonalpark

Siste framlegg til forvaltningsplan for Jotunheimen nasjonalpark og Utladalen landskapsvernområde er fra 2008. I forvaltningsplanen ble svakheter ved eksisterende grensedragning beskrevet. Jotunheimen nasjonalpark ble opprettet i 1980, på et tidspunkt der det kun var anledning til å verne offentlig grunn som nasjonalpark. I tillegg ble grensene trukket et godt stykke vekk fra tekniske inngrep, som veier. Områder som var verneverdige ble derfor utelatt ved opprettelsen av Jotunheimen nasjonalpark i 1980. Dette er noe av utgangspunktet for de utvidelsesforslagene som nå foreligger. Formålet med utvidelsesforslagene er å få med gradienten fra høg fjell til lavereliggende områder og en sammenbinding mellom Langsua og Jotunheimen, slik at en får en sammenhengende økologisk «korridor».

Det er ønskelig å ha mest mulig sammenhengene verneområder. Dersom Vågå kommune sier nei til en verneplanprosess, betyr dette at det heller ikke blir igangsatt prosesser for nasjonalparkutvidelser for tilgrensende områder i Sel og Nord-Fron. Men det kan bli aktuelt å verne mindre områder som naturreservat, jfr. avsnitt 1.

4. Innspill fra organisasjonene og fjellstyrene

Starten på prosessen har vært uheldig, med for liten involvering av grunneiere og brukerinteresser. Det var knapt med tid og et dårlig grunnlag for kommunene å gi innspill på, og noen kommuner har i ettertid funnet ut at de var litt for raske med å avvise mulige utvidelser av nasjonalparkene. Fjellstyrene representerer mange bruksinteresser og synspunktene på et utvidet vern kan være delte. Enkelte av fjellstyrene kan ønske å høre ulike grupper før en uttalelse blir gitt i denne innledende runden. En ønsker noe mer tid til å sende inn en skriftlig uttalelse.

4.1 Jordbruk

For beiteinteressene er det viktig at utkjøring av saltsteiner blir enklest mulig. Beitebrukerne ønsker å kjøre ut saltsteiner sjølve, uten å måtte bruke leiekjører (tungvint).

For landbruket er det viktig at verneområdegrensene trekkes slik at setrer/støler blir liggende utenfor verneområdene. Både stølslandskapet ved Vinsteren og setrene ved Bygdin ble trukket fram som konkrete eksempler på områder som bør holdes utenfor verneområdene.

I Langsua har det blitt mer byråkratisk å drive med landbruk etter at verneområdene ble opprettet, og landbruket opplever at de har tapt mer enn de har vunnet. Det som verneforskriften/forvaltningsplanen sier *kan* tillates, har ikke blitt fulgt opp i form av tillatelser. Det har blitt vanskeligere å få bygge og bruke fiskebuer, og det er restriksjoner på bruk av drone i nasjonalparkene. Det gis lite midler til tiltak i nasjonalparkene. En nasjonalparkstatus fører også til økt friluftslivferdsel og forstyrrelser i områdene, noe som er negativt beitenæringa.

Svar fra SFIN: Hvis Jotunheimen nasjonalpark skal utvides, så må verneforskriftene endres, slik at det er mulig å ivareta noen av disse hensynene. Noen nasjonalparkstyrer har hjemmel for å åpne for bygging av tilsynsbuer, men få buer er bygd. Stølsområder vil ikke bli innlemmet i en nasjonalpark, men det kan være aktuelt i landskapsvernområder. Konsekvenser av økt friluftslivferdsel er av de forhold som skal belyses i en konsekvensutredning dersom en verneplanprosess starter opp.

I Heimdalen er det viktig at beitelagenes interesser blir ivaretatt. Også området mellom Visdalen og Soleggen er et viktig skogs- og beiteområde, der et vern vil bli inngripende.

Svar fra SFIN: Hvis det er stor motstand mot vern av noen av de foreslåtte delområdene er det mulig å ta ut enkeltområder.

4.2 Skog

Eventuelle utvidelser av verneområdene bør avgrenses til statsgrunn, og produktiv skog må holdes utenfor. Alt areal har en verdi for grunneieren, ikke bare den produktive skogen.

Det store elgtrekket mellom Gjøvik og Tesse bør være tema i en eventuell verneplanprosess.

Svar fra SFIN: Alle grunneiere skal kontaktes. Møter med grunneierne er allerede gjennomført i Vang og på Dovre (sameiestyrene), flere møter kommer fortløpende. Kommunene har i de første møtene signalisert at grunneiernes og bruksinteressenes syn er viktig.

4.3 Friluftsliv

Av hensyn til friluftslivinteressene må muligheten for løypekjøring på Valdresflya opprettholdes. Ved opprettelse av verneområder i Langsua er det blitt mere trafikk. Konsekvensene av et utvidet vern kan gi mere trafikk i visse områder.

Kommentar fra SF: en buffer langs veien på Valdresflya ble også tatt opp av Øystre Slidre kommune, dette vil bli tatt med i en eventuell verneprosess. Et vern kan gi mer trafikk, samtidig en sterkere hjemmel til å styre trafikk. Konsekvensene av mer ferdsel som følge av et vern må bli en del av en utredning for vern.

5. Oppsummering

Det er viktig med en bred lokal forankring av videre arbeid, og det er behov for å diskutere utvidelsesforslagene i organisasjonene. Flere organisasjoner ønsker å gi skriftlig innspill.

Frist for innspill til de foreslåtte utredningsområdene er satt til 15.juni.

Etter forespørsel er fristen for fjellstyrene utvidet til 27.juni, jfr. mail fra Harald Klæbo 23.05.22.

Supplerende vern - møte med regionale reiselivsorganisasjoner

Dato: 15.06.22

Møtet innkalt av:	Harald Klæbo	Referent:	Marit Vorkinn
Møtedato:	15.06.22	Møtetid:	10.00-11.30
Møtested:	Teams	Møteleder:	Harald Klæbo

Deltakere:

- Anne-Marie Olstad, ordfører, Nord-Fron kommune
- Merete Hovi, daglig leder Visit Valdres AS
- Ole Erik Bjørnstadhaugen, daglig leder Nasjonalparkriket AS
- Ole Kristian Sveen, styremedlem Visit Jotunheimen AS
- Råmund Mundhjeld, eier og driver, Sognefjellshytta
- Geir Johan Groven, landbrukssjef, Nord-Fron kommune
- Kari Bentsdal, arealplanlegger, Dovre kommune
- Bjørnar Sætershagen, landbruksrådgiver, Vang kommune
- Sander Sælthun, Plan- og miljøvernrådgjevar, Lom kommune
- Tom Andre Salamonsen, arealplanlegger, Øystre Slidre kommune

Harald Klæbo, Statsforvalteren i Innlandet
Marit Vorkinn, Statsforvalteren i Innlandet

1. Bakgrunn for møtet

Harald Klæbo presenterte bakgrunn for og prosessen med «Supplerende vern». Presentasjonen er oversendt sammen med referatet.

Proessen med supplerende vern startet i 2018, men det har tatt lang tid å starte opp prosessene lokalt. Med oppdragsbrevet Statsforvalteren i Innlandet fikk fra Miljødirektoratet i november 2021, er det nå en «restart» av prosessen i Innlandet.

Proessen kan på mange måter sammenlignes med «frivillig vern»-prosessene for skog, men der det nå er kommunene, ikke grunneier, som skal bestemme om en verneplanprosess skal igangsettes. Kommunene skal i første omgang kun si ja eller nei til oppstart av en verneplanprosess, og kommunene har vetorett gjennom hele prosessen.

Statsforvalteren har hatt møter med flere kommuner. Kommunene melder tilbake at innspill fra reiselivet er et viktig grunnlag når kommunene skal bestemme om en verneplanprosess skal settes i gang.

2. Arealer i Dovre kommune

I Dovre kommune er det to områder som er aktuelle for vern; utvidelse av Vesle Hjerkin landskapsvernområde (0,2 km²) og Dovre nasjonalpark (15-20 km²). Utredningsgrensene er ikke endelig fastlagt, men forslag til utredningsgrenser ble vist, jfr. foiler fra presentasjonen.

3. Randsonearealer for Jotunheimen nasjonalpark

Siste framlegg til forvaltningsplan for Jotunheimen nasjonalpark og Utladalen landskapsvernområde er fra 2008. I forvaltningsplanen ble svakheter ved eksisterende grensedragning beskrevet. Jotunheimen nasjonalpark ble opprettet i 1980, på et tidspunkt der det kun var anledning til å verne offentlig grunn som nasjonalpark. I tillegg ble grensene trukket et godt stykke vekk fra tekniske inngrep, som veier. Områder som var verneverdige ble derfor utelatt ved opprettelsen av Jotunheimen nasjonalpark i 1980. Dette er noe av utgangspunktet for de utvidelsesforlagene som nå foreligger. Formålet med utvidelsesforslagene er å få med gradienten fra høgfjell til lavereliggende områder og en sammenbinding mellom Langsua og Jotunheimen, slik at en får en sammenhengende økologisk «korridor». Det skraverte området er på 1050 km². Det er også registrert flere rødlistearter og rødlistede naturtyper i området. Området er ikke systematisk kartlagt, men dette vil skje i en eventuell verneplanprosess.

4. Innspill fra møtedeltakerne

Visit Valdres AS har diskutert utvidelsesforlaget i styret. For reiselivet medfører vern både fordeler og ulemper. Et vern kan ha negative følger for organiserte aktiviteter, som hundekjøring og ridning, samt løypekjøring. For reiselivet oppleves det urettferdig at organisert ferdsel blir regulert, mens det ikke er begrensninger på den uorganiserte ferdselen, som kan være like skadelig.

Det er viktig at miljøforvaltningen ser tilbydere av organiserte turer som en ressurs for formidling av kunnskap om naturverdiene og i forhold til trafikkstyring. De reiselivsorganisasjonene som er bærekraftsertifiserte har også et ansvar for å formidle naturkunnskap. Visit Valdres har nylig sendt ut et skriv til sine medlemsbedrifter om sårbare natur områder.

Det trengs en enda bedre kommunikasjon mellom nasjonalparkforvaltningen og reiselivet. Reiselivsorganisasjonene er en viktig kanal for å nå ut til de besøkende med informasjon.

Svar fra Statsforvalteren: En konsekvensvurdering av hvordan et vern vil påvirke ulike brukerinteresser, inkl. reiseliv, vil ikke skje før kommunene eventuelt har sagt ja til at en verneplanprosess kan igangsettes. Men dette er en viktig del av en verneplanprosess.

Ole Erik Bjørnstadhaugen støttet Merete Hovis innspill om organisert ferdsel og guidefirmaer. Det var krevende å se nøyaktig områdeavgrensning på de plansjene som ble vist, bl.a. om eksisterende turistbedrifter ligger innenfor- eller utenfor foreslåtte utvidelsesområder, og om en større del av Pilegrimsleden fra Dovre til Fokstugu blir vernet.

Vil det kunne komme begrensninger på hvilke områder reiselivsbedriftene kan markedsføre eller bruke? I så fall vil dette redusere attraktiviteten av og/eller bredden i det produktet reiselivsbedriftene tilbyr. Det ble også stilt spørsmål om det kunne komme ferdselsreguleringer og f eks nedleggelse av stier o.l. som følge av nasjonalparkutvidelser.

Svar fra Statsforvalteren: Det er kun Torfinnsbu (DNT) som evt. blir liggende innenfor et verneområde. Grensene vil trekkes utenom andre reiselivsbedrifter/turisthytter.

Retningslinjer for guida turer blir fastlagt både i verneforskriften og forvaltningsplanen for den enkelte nasjonalpark. Jotunheimen er en relativt robust «brukspark», der det er færre begrensninger på guida virksomhet enn i nasjonalparker med mer sårbare naturverdier, som Rondane (villrein). Det er imidlertid også områder i Jotunheimen der det er ønskelig at ferdsele er lav i perioder, som Knutshø på forsommeren. Nasjonalparkstyret har ikke myndighet til å forby markedsføring av bestemte områder, men nasjonalparkstyret bestemmer hvilke stier som kan merkes. For eksempel har nasjonalparkforvaltningen for Jotunheimen på slutten av 1990-tallet bestemt at det ikke skal merkes sti gjennom Leirungsdalen, av hensyn til tamreindrifta. Merking/ikke-merking av stier vil til en viss grad regulere ferdsele i et område. Ferdselesreguleringer i henhold til naturmangfoldlova/verneforskriftene kan kun innføres av nasjonale myndigheter (Miljødirektoratet). Dette har ikke blitt gjennomført i noen nasjonalpark ennå. Det er lite trolig at vern av de foreslåtte utvidelsesområdene vil føre til nedleggelse av eksisterende, merka stier. Dette vil i så fall bli en del av utredningen forut for et evt. vern.

Den foreslåtte utvidelsen av Dovre nasjonalpark vil føre til at en større del av Pilegrimsleden blir liggende i nasjonalparken. En del av leden ligger allerede i Dovre nasjonalpark, og retningslinjene for bruken av denne strekningen ligger i forvaltningsplanen for den eksisterende nasjonalparken. Forvaltningsplanen er under revisjon. Blir Dovre nasjonalpark utvidet som foreslått, vil den «nye» delen av Pilegrimsleden som da blir liggende i nasjonalparken, få samme bestemmelser som den delen av Pilegrimsleden som allerede ligger i nasjonalparken.

Verneforskriftene for de nyeste nasjonalparkene har gjerne følgende ordlyd for organisert ferdsele: «Følgende aktiviteter kan bare skje etter tillatelse fra forvaltningsmyndigheten:

- a. Organisert ferdsele og ferdselesformer som kan skade naturmiljøet. Forvaltningsplanen skal avklare hva slags ferdsele dette gjelder.»*

Dvs. at de bruksformer som kan skade naturmiljøet må søke om tillatelse, uavhengig av hvem som arrangerer turen.

Reiselivsorganisasjonene var opptatt av at eksisterende bruk (hundekjøring, ridning og løypekjøring) kan fortsette som i dag. Det har ofte vært lagt ned mye arbeid for de tilbudene som finnes.

Fra reiselivet er det også ønske om at det innføres sertifiseringsordninger, slik at de som ønsker å arrangere organiserte turer må gjennomgå kurs. Både Nasjonalparkriket AS og Visit Valdres AS ønsker å være piloter for slike sertifiseringsordninger.

Reiselivsorganisasjonene vet at det er ulike syn på verneområder i medlemsmassen. Det er viktig at dette blir reflektert i innspillene fra reiselivsorganisasjonene. De vil derfor ta kontakt med flere medlemsbedrifter og diskutere dette, før de sender et innspill.

Svar fra Statsforvalteren: Eksisterende bruk blir hensyntatt i verneplanprosessen. Det er langt enklere å få opprettholdt et tilbud som er etablert før et vern, enn å få etablert et nytt tilbud. Sertifiseringsordninger er også sterkt ønsket fra nasjonalparkforvaltningen, men dette har hittil stoppet opp på nasjonalt nivå. Kommunene kan vurdere om sertifiseringsordninger er et ønske som bør spilles inn når de skal avgjøre om de aksepterer at det settes i gang med en verneplanprosess.

Råmund Mundhjeld mener at vern er en styrke for reiselivet, og er positiv til vern. Flere bedrifter i Bøverdalen har gitt uttrykk for dette. De besøkende kommer primært for å oppleve naturområdene, ikke for å overnatte på en bedrift. Det er positivt at f.eks Galdhø-området er med i utredningsområdet. De utvidelsesområdene som er foreslått er uansett transportetapper inn til nasjonalparken, dit de besøkende vil. Gjennom en god dialog er det mulig å finne løsninger. For Sognefjellshytta er det viktig å kunne opprettholde dagens løypenett og -kjøring mellom Jotunheimen og Breheimen.

På spørsmål om tidsperspektiv for en eventuell verneplanprosess svarte Statsforvalteren at hvis det blir kommunal aksept i høst for å starte opp med verneplanprosesser i høst, vil en verneplanprosess ta minimum to år, men det kan også gå lengre tid.

Bjørnar Sætershagen, Vang kommune, oppfordret så mange som mulig til å sende inn kommentarer. Dette er til stor hjelp for de kommunale saksbehandlerne som skal skrive saksinnstillingen.

5. Oppsummering

Reiselivsorganisasjonene har behov for å se nærmere på de foreslåtte utvidelsesområdene, og å diskutere dette med sine medlemmer.

Frist for innspill til de foreslåtte utredningsområdene er satt til 27.juni.

Merknader til referatet bes sendt til samme dato, til: fmopmvo@statsforvalteren.no

Supplerende vern - møte med Statskog

Dato: 09.05.22

Møtet innkalt av:	Marit Vorkinn	Referent:	Marit Vorkinn
Møtedato:	09.05.22	Møtetid:	09.00-10.45
Møtested:	Statskogs lokaler, Lillehammer	Møteleder:	Harald Klæbo
Deltakere:	Borghild Simengård, Statskog Ola Idar Løkken, Statskog Runar Rueslåtten, Statskog Harald Klæbo, Statsforvalteren i Innlandet Marit Vorkinn, Statsforvalteren i Innlandet		
Ikke tilstede:	Hilde Hammer, Statskog		
Kopi:			

1. Bakgrunn for møtet

Harald Klæbo presenterte bakgrunn for og prosessen med «Supplerende vern» så langt. Presentasjonen er etter møtet oversendt i egen mail fra Harald Klæbo.

Proessen med supplerende vern startet i 2018, men det har både tatt lang tid for å få startet opp prosessene lokalt. Med oppdragsbrevet Statsforvalteren i Innlandet fikk fra Miljødirektoratet i november 2021, er det nå en «restart» av prosessen i Innlandet.

Aktuelle kommuner blir i første omgang bedt om å ta stilling til om det er aksept for å sette i gang en verneplanprosess. Det ble understreket at dette ikke betyr at kommunene aksepterer at områdene skal vernes. Den beslutningen skal først tas når en verneplanprosess er gjennomført, der fordeler og ulemper med vernet er utredet og et konkret verneplanforslag foreligger.

Selv om det er kommunene som skal gi innspill til prosessen nå, ønsker både Statsforvalteren og kommunen at grunneierne blir informert og får mulighet til å gi innspill på et tidlig stadium i prosessen.

2. Arealer i Dovre kommune

I Dovre kommune er det områder som er aktuelle for vern; utvidelse av Vesle Hjerkinns landskapsvernområde og Dovre nasjonalpark. Utredningsgrensene er ikke fastlagt, men forslag til utredningsgrenser ble vist, jfr. foiler fra presentasjonen.

Utvidelsen av Vesle Hjerkinns LVO ser grei ut for Statskog. Utvidelsen av Dovre nasjonalpark kan komme til å omfatte deler av Hjelleseter-teigen (ikke statsallmenning). Dersom utvidelsen skjer overfor skoggrensa, er det små motforestillinger fra Statskog. Det er inntak til et vassverk i området, dette må sjekkes ut med kommunen. (Etter møtet har Statskog spilt inn at dammen, ut fra flyfoto og kart, nok ligger lengre ned, men at det lenger opp kan ligge en restriksjon ift. inngrep og vannkvalitet). Så er det ny bru over Hundyrju i regi av Kongeveg prosjektet som er tenkt bygd en eller annen gang. Området brukes ellers til jakt og treningsfelt for fuglehunder.

Statskog påpekte at de store utfordringene for villreinen nå er økende ferdsel, som medfører både forstyrrelser og forsøpling. Ferdselen reguleres i liten grad i dag, heller ikke innenfor nasjonalparkene. Forvaltningsplanen for de store verneområdene i Rondane, inkludert Dovre nasjonalpark, er under revisjon. En av de problemstillingene som blir utredet er å forby sykling på den delen av Kongevegen/Pilegrimsvegen som går innenfor Dovre nasjonalpark. Utvides Dovre nasjonalpark, vil det samtidig bli mulig å regulere sykling på en lengre strekning.

3. Randsonearealer for Jotunheimen nasjonalpark

Siste framlegg til forvaltningsplan for Jotunheimen nasjonalpark og Utladalen landskapsvernområde er fra 2008. I forvaltningsplanen ble svakheter ved eksisterende grensedragning beskrevet. Jotunheimen nasjonalpark ble opprettet i 1980, på et tidspunkt der det kun var anledning til å verne offentlig grunn som nasjonalpark. I tillegg ble grensene trukket et godt stykke vekk fra tekniske inngrep, som veier. Områder som var verneverdige ble derfor utelatt ved opprettelsen av Jotunheimen nasjonalpark i 1980. Dette er noe av utgangspunktet for de utvidelsesforlagene som nå foreligger.

Det er ønskelig å ha mest mulig sammenhengene verneområder. Dersom Vågå kommune sier nei til en verneplanprosess, betyr dette at det heller ikke blir igangsatt verneplanprosesser for tilgrensende områder i Sel og Nord-Fron.

Statsforvalteren ønsker innspill først og fremst på forhold som berører Statskogs egen drift/egne planer.

Statskog viste til at de nylig hadde sagt nei til «glamcamp» på Valdresflya. I Bøverdalen er det lansert planer om et alpinanlegg, men det er uklart hvor langt konkretiseringen av planene har kommet. Heimdalen er ikke statsallmenning, men et område som er innkjøpt av Statskog. Her har UiO hatt forskningsaktivitet i mange år som det er ønskelig å videreføre. UiO har ønsket å erverve en eksisterende hytte i området, men ikke søkt om oppsetting av hytte i egen regi. Statskog har husvære i området. I områdene ved Vinstervatnet er det fortsatt betydelig aktiv seterdrift. Disse områdene vil bli holdt utenfor en eventuell verneplanprosess.

De problemstillingene som er nevnt over er forhold som må utredes/vurderes i en eventuell verneplanprosess.

4. Oppsummering

Statskog har i utgangspunktet ikke motforestillinger mot at vern av områdene blir utredet. Statskog ønsker imidlertid å se nøyere på områdene rundt Jotunheimen, ut fra de kartskissene som ble presentert. Hilde Hammer, med ansvar for Vågå og Lom, hadde heller ikke anledning til å delta på møtet.

Statskog gis derfor frist til 15. juni med å komme med ytterligere innspill til de foreslåtte utredningsområdene.

Innspill fra Statskog etter møtet:

Forslaget som berører Sel kommune berører ikke Statskog, vi er ikke hjemmelshaver på 3437/327/1.

Vi er positive til at områdene i Vågå og Lom kan utredes i en eventuell verneplanprosess. Vi vil poengtere vi ikke har egne planer, men vi er åpne for at dersom lokaldemokratiet ønsker utvikling/utbygging er vi åpne for det, gjennom ordinære planprosesser.

I Lom er det en pågående prosess i samarbeid med andre grunneiere om mulig utvikling av alpinanlegg med hyttefelt i Myttingen-området, men om det blir noe av det vet vi ikke. I deler av dette området er det også viktige setermiljø.

Valdresflye både på øst og vestsiden av fylkesvegen kan med fordel bli vernet. Her er det økende interesse for midlertidige utleieenheter og utvidelse av skiløyper. Vi vet at dette er et særskilt høyfjellsplatå med lokaliteter av flere dyre og plantearter som man ikke finner andre steder.

I Øystre Slidre påpekte vi at langs Jotunheimvegen er det aktive støler og at det ikke skal være med.

Eidsbugarden fjelleiendom i Vang har sin egen historie, og hele kjøpet tilbake i 1980 hadde til formål å sikre viktige innfallsporter til Jotunheimen.

Supplerende vern - møte med regionale organisasjoner og fjellstyrer

Dato: 24.05.22

Møtet innkalt av:	Marit Vorkinn	Referent:	Marit Vorkinn
Møtedato:	20.05.22	Møtetid:	10.00-12.00
Møtested:	Statsforvalterens lokaler, Lillehammer/Teams	Møteleder:	Harald Klæbo

Deltakere:

Sjur Sande, Fron fjellstyre
Anne Mæhlum, Glommen Mjøsen Skog
Jonny Mathisen, Oppland Sau & Geit
Morten Aas, FNF Innlandet (Teams)
Ole-Kristian Oldre, Innlandet Bondelag (Teams)
Anne Frugård, Øystre Slidre Fjellstyre (Teams)
Tor Skattebo, Øystre Slidre fjellstyre (Teams)
Åsmund Galde, Lom fjellstyre (Teams)
Pål Grev, Vågå fjellstyre (Teams)
Knut Øyjordet, Vågå fjellstyre (Teams)
Øyvind Sørhuus, NORSKOG (Teams)
Rolv Vaagaasar, Glommen Mjøsen Skog

Harald Klæbo, Statsforvalteren i Innlandet
Marit Vorkinn, Statsforvalteren i Innlandet

Forfall: Tamreinlagene

1. Bakgrunn for møtet

Harald Klæbo presenterte bakgrunn for og prosessen med «Supplerende vern». Presentasjonen ble oversendt i egen mail fra Harald Klæbo etter møtet.

Proessen med supplerende vern startet i 2018, men det har både tatt lang tid å starte opp prosessene lokalt. Med oppdragsbrevet Statsforvalteren i Innlandet fikk fra Miljødirektoratet i november 2021, er det nå en «restart» av prosessen i Innlandet.

Proessen kan på mange måter sammenlignes med «frivillig vern»-prosessene for skog, men der det nå er kommunene, ikke grunneier, som skal gi aksept til prosessen. Kommunene skal i første omgang kun si ja eller nei til om en verneplanprosess kan igangsettes, og de har mulighet til å stoppe verneplanforslaget når et forslag er ferdig.

Produktiv skog skal holdes utenfor utvidelsesforslagene, men det kan oppstå situasjoner der produktiv skog ligger inne i større områder som ønskes vernet. Skal disse områdene innlemmes i et større verneområde må dette skje i samråd med skogeier.

Det kan være aktuelt å benytte andre verneformer enn nasjonalpark, som landskapsvernområde. Dersom kommunene ikke ønsker større delområder vernet, kan det være aktuelt å vurdere

naturreservater for mindre og særlig viktige lokaliteter innenfor delområdet. For f.eks. Valdresflya gjelder dette to våtmarksområder.

2. Arealer i Dovre kommune

I Dovre kommune er det to områder som er aktuelle for vern; utvidelse av Vesle Hjerkinns landskapsvernområde og Dovre nasjonalpark. Utredningsgrensene er ikke fastlagt, men forslag til utredningsgrenser ble vist, jfr. foiler fra presentasjonen.

Det ble stilt spørsmål ved formålet med å utvide Vesle Hjerkinns LVO, så lenge området allerede er godt bevart, og det ikke foreligger planer om tiltak for området. Formålet med utvidelsen er å få med hele myrområdet, siden grensa for reservatet ble trukket tvers over myra da reservatet ble opprettet, og å sikre verneverdiene i et langsiktig perspektiv (jfr. hyttebygging, vindkraftanlegg, gruvedrift). Erfaringen viser at det er vanskelig å forutse hvilke utnyttingsmåter som blir aktuelle i framtida.

3. Randsonearealer for Jotunheimen nasjonalpark

Siste framlegg til forvaltningsplan for Jotunheimen nasjonalpark og Utladalen landskapsvernområde er fra 2008. I forvaltningsplanen ble svakheter ved eksisterende grensedragning beskrevet. Jotunheimen nasjonalpark ble opprettet i 1980, på et tidspunkt der det kun var anledning til å verne offentlig grunn som nasjonalpark. I tillegg ble grensene trukket et godt stykke vekk fra tekniske inngrep, som veier. Områder som var verneverdige ble derfor utelatt ved opprettelsen av Jotunheimen nasjonalpark i 1980. Dette er noe av utgangspunktet for de utvidelsesforslagene som nå foreligger. Formålet med utvidelsesforslagene er å få med gradienten fra høg fjell til lavereliggende områder og en sammenbinding mellom Langsua og Jotunheimen, slik at en får en sammenhengende økologisk «korridor».

Det er ønskelig å ha mest mulig sammenhengene verneområder. Dersom Vågå kommune sier nei til en verneplanprosess, betyr dette at det heller ikke blir igangsatt prosesser for nasjonalparkutvidelser for tilgrensende områder i Sel og Nord-Fron. Men det kan bli aktuelt å verne mindre områder som naturreservat, jfr. avsnitt 1.

4. Innspill fra organisasjonene og fjellstyrene

Starten på prosessen har vært uheldig, med for liten involvering av grunneiere og brukerinteresser. Det var knapt med tid og et dårlig grunnlag for kommunene å gi innspill på, og noen kommuner har i ettertid funnet ut at de var litt for raske med å avvise mulige utvidelser av nasjonalparkene. Fjellstyrene representerer mange bruksinteresser og synspunktene på et utvidet vern kan være delte. Enkelte av fjellstyrene kan ønske å høre ulike grupper før en uttalelse blir gitt i denne innledende runden. En ønsker noe mer tid til å sende inn en skriftlig uttalelse.

4.1 Jordbruk

For beiteinteressene er det viktig at utkjøring av saltsteiner blir enklest mulig. Beitebrukerne ønsker å kjøre ut saltsteiner sjølve, uten å måtte bruke leiekjører (tungvint).

For landbruket er det viktig at verneområdegrensene trekkes slik at setrer/støler blir liggende utenfor verneområdene. Både stølslandskapet ved Vinsteren og setrene ved Bygdin ble trukket fram som konkrete eksempler på områder som bør holdes utenfor verneområdene.

I Langsua har det blitt mer byråkratisk å drive med landbruk etter at verneområdene ble opprettet, og landbruket opplever at de har tapt mer enn de har vunnet. Det som verneforskriften/forvaltningsplanen sier *kan* tillates, har ikke blitt fulgt opp i form av tillatelser. Det har blitt vanskeligere å få bygge og bruke fiskebuer, og det er restriksjoner på bruk av drone i nasjonalparkene. Det gis lite midler til tiltak i nasjonalparkene. En nasjonalparkstatus fører også til økt friluftslivferdsel og forstyrrelser i områdene, noe som er negativt beitenæringa.

Svar fra SFIN: Hvis Jotunheimen nasjonalpark skal utvides, så må verneforskriftene endres, slik at det er mulig å ivareta noen av disse hensynene. Noen nasjonalparkstyrer har hjemmel for å åpne for bygging av tilsynsbuer, men få buer er bygd. Stølsområder vil ikke bli innlemmet i en nasjonalpark, men det kan være aktuelt i landskapsvernområder. Konsekvenser av økt friluftslivferdsel er av de forhold som skal belyses i en konsekvensutredning dersom en verneplanprosess starter opp.

I Heimdalen er det viktig at beitelagenes interesser blir ivaretatt. Også området mellom Visdalen og Soleggen er et viktig skogs- og beiteområde, der et vern vil bli inngripende.

Svar fra SFIN: Hvis det er stor motstand mot vern av noen av de foreslåtte delområdene er det mulig å ta ut enkeltområder.

4.2 Skog

Eventuelle utvidelser av verneområdene bør avgrenses til statsgrunn, og produktiv skog må holdes utenfor. Alt areal har en verdi for grunneieren, ikke bare den produktive skogen.

Det store elgtrekket mellom Gjøvik og Tesse bør være tema i en eventuell verneplanprosess.

Svar fra SFIN: Alle grunneiere skal kontaktes. Møter med grunneierne er allerede gjennomført i Vang og på Dovre (sameiestyrene), flere møter kommer fortløpende. Kommunene har i de første møtene signalisert at grunneiernes og bruksinteressenes syn er viktig.

4.3 Friluftsliv

Av hensyn til friluftslivinteressene må muligheten for løypekjøring på Valdresflya opprettholdes. Ved opprettelse av verneområder i Langsua er det blitt mere trafikk. Konsekvensene av et utvidet vern kan gi mere trafikk i visse områder.

Kommentar fra SF: en buffer langs veien på Valdresflya ble også tatt opp av Øystre Slidre kommune, dette vil bli tatt med i en eventuell verneprosess. Et vern kan gi mer trafikk, samtidig en sterkere hjemmel til å styre trafikk. Konsekvensene av mer ferdsel som følge av et vern må bli en del av en utredning for vern.

5. Oppsummering

Det er viktig med en bred lokal forankring av videre arbeid, og det er behov for å diskutere utvidelsesforslagene i organisasjonene. Flere organisasjoner ønsker å gi skriftlig innspill.

Frist for innspill til de foreslåtte utredningsområdene er satt til 15.juni.

Etter forespørsel er fristen for fjellstyrene utvidet til 27.juni, jfr. mail fra Harald Klæbo 23.05.22.

Supplerende vern - møte med regionale reiselivsorganisasjoner

Dato: 15.06.22

Møtet innkalt av:	Harald Klæbo	Referent:	Marit Vorkinn
Møtedato:	15.06.22	Møtetid:	10.00-11.30
Møtested:	Teams	Møteleder:	Harald Klæbo

Deltakere:

- Anne-Marie Olstad, ordfører, Nord-Fron kommune
- Merete Hovi, daglig leder Visit Valdres AS
- Ole Erik Bjørnstadhaugen, daglig leder Nasjonalparkriket AS
- Ole Kristian Sveen, styremedlem Visit Jotunheimen AS
- Råmund Mundhjeld, eier og driver, Sognefjellshytta
- Geir Johan Groven, landbrukssjef, Nord-Fron kommune
- Kari Bentsdal, arealplanlegger, Dovre kommune
- Bjørnar Sætershagen, landbruksrådgiver, Vang kommune
- Sander Sælthun, Plan- og miljøvernrådgjevar, Lom kommune
- Tom Andre Salamonsen, arealplanlegger, Øystre Slidre kommune

Harald Klæbo, Statsforvalteren i Innlandet
Marit Vorkinn, Statsforvalteren i Innlandet

1. Bakgrunn for møtet

Harald Klæbo presenterte bakgrunn for og prosessen med «Supplerende vern». Presentasjonen er oversendt sammen med referatet.

Proessen med supplerende vern startet i 2018, men det har tatt lang tid å starte opp prosessene lokalt. Med oppdragsbrevet Statsforvalteren i Innlandet fikk fra Miljødirektoratet i november 2021, er det nå en «restart» av prosessen i Innlandet.

Proessen kan på mange måter sammenlignes med «frivillig vern»-prosessene for skog, men der det nå er kommunene, ikke grunneier, som skal bestemme om en verneplanprosess skal igangsettes. Kommunene skal i første omgang kun si ja eller nei til oppstart av en verneplanprosess, og kommunene har vetorett gjennom hele prosessen.

Statsforvalteren har hatt møter med flere kommuner. Kommunene melder tilbake at innspill fra reiselivet er et viktig grunnlag når kommunene skal bestemme om en verneplanprosess skal settes i gang.

2. Arealer i Dovre kommune

I Dovre kommune er det to områder som er aktuelle for vern; utvidelse av Vesle Hjerkinns landskapsvernområde (0,2 km²) og Dovre nasjonalpark (15-20 km²). Utredningsgrensene er ikke endelig fastlagt, men forslag til utredningsgrenser ble vist, jfr. foiler fra presentasjonen.

3. Randsonearealer for Jotunheimen nasjonalpark

Siste framlegg til forvaltningsplan for Jotunheimen nasjonalpark og Utladalen landskapsvernområde er fra 2008. I forvaltningsplanen ble svakheter ved eksisterende grensedragning beskrevet. Jotunheimen nasjonalpark ble opprettet i 1980, på et tidspunkt der det kun var anledning til å verne offentlig grunn som nasjonalpark. I tillegg ble grensene trukket et godt stykke vekk fra tekniske inngrep, som veier. Områder som var verneverdige ble derfor utelatt ved opprettelsen av Jotunheimen nasjonalpark i 1980. Dette er noe av utgangspunktet for de utvidelsesforlagene som nå foreligger. Formålet med utvidelsesforslagene er å få med gradienten fra høgfjell til lavereliggende områder og en sammenbinding mellom Langsua og Jotunheimen, slik at en får en sammenhengende økologisk «korridor». Det skraverte området er på 1050 km². Det er også registrert flere rødlistearter og rødlistede naturtyper i området. Området er ikke systematisk kartlagt, men dette vil skje i en eventuell verneplanprosess.

4. Innspill fra møtedeltakerne

Visit Valdres AS har diskutert utvidelsesforlaget i styret. For reiselivet medfører vern både fordeler og ulemper. Et vern kan ha negative følger for organiserte aktiviteter, som hundekjøring og ridning, samt løypekjøring. For reiselivet oppleves det urettferdig at organisert ferdsel blir regulert, mens det ikke er begrensninger på den uorganiserte ferdselen, som kan være like skadelig.

Det er viktig at miljøforvaltningen ser tilbydere av organiserte turer som en ressurs for formidling av kunnskap om naturverdiene og i forhold til trafikkstyring. De reiselivsorganisasjonene som er bærekraftsertifiserte har også et ansvar for å formidle naturkunnskap. Visit Valdres har nylig sendt ut et skriv til sine medlemsbedrifter om sårbare natur områder.

Det trengs en enda bedre kommunikasjon mellom nasjonalparkforvaltningen og reiselivet. Reiselivsorganisasjonene er en viktig kanal for å nå ut til de besøkende med informasjon.

Svar fra Statsforvalteren: En konsekvensvurdering av hvordan et vern vil påvirke ulike brukerinteresser, inkl. reiseliv, vil ikke skje før kommunene eventuelt har sagt ja til at en verneplanprosess kan igangsettes. Men dette er en viktig del av en verneplanprosess.

Ole Erik Bjørnstadhaugen støttet Merete Hovis innspill om organisert ferdsel og guidefirmaer. Det var krevende å se nøyaktig områdeavgrensning på de plansjene som ble vist, bl.a. om eksisterende turistbedrifter ligger innenfor- eller utenfor foreslåtte utvidelsesområder, og om en større del av Pilegrimsleden fra Dovre til Fokstugu blir vernet.

Vil det kunne komme begrensninger på hvilke områder reiselivsbedriftene kan markedsføre eller bruke? I så fall vil dette redusere attraktiviteten av og/eller bredden i det produktet reiselivsbedriftene tilbyr. Det ble også stilt spørsmål om det kunne komme ferdselsreguleringer og f.eks. nedleggelse av stier o.l. som følge av nasjonalparkutvidelser.

Svar fra Statsforvalteren: Det er kun Torfinnsbu (DNT) som evt. blir liggende innenfor et verneområde. Grensene vil trekkes utenom andre reiselivsbedrifter/turisthytter.

Retningslinjer for guida turer blir fastlagt både i verneforskriften og forvaltningsplanen for den enkelte nasjonalpark. Jotunheimen er en relativt robust «brukspark», der det er færre begrensninger på guida virksomhet enn i nasjonalparker med mer sårbare naturverdier, som Rondane (villrein). Det er imidlertid også områder i Jotunheimen der det er ønskelig at ferdsele er lav i perioder, som Knutshø på forsommeren. Nasjonalparkstyret har ikke myndighet til å forby markedsføring av bestemte områder, men nasjonalparkstyret bestemmer hvilke stier som kan merkes. For eksempel har nasjonalparkforvaltningen for Jotunheimen på slutten av 1990-tallet bestemt at det ikke skal merkes sti gjennom Leirungsdalen, av hensyn til tamreindrifta. Merking/ikke-merking av stier vil til en viss grad regulere ferdsele i et område. Ferdselesreguleringer i henhold til naturmangfoldlova/verneforskriftene kan kun innføres av nasjonale myndigheter (Miljødirektoratet). Dette har ikke blitt gjennomført i noen nasjonalpark ennå. Det er lite trolig at vern av de foreslåtte utvidelsesområdene vil føre til nedleggelse av eksisterende, merka stier. Dette vil i så fall bli en del av utredningen forut for et evt. vern.

Den foreslåtte utvidelsen av Dovre nasjonalpark vil føre til at en større del av Pilegrimsleden blir liggende i nasjonalparken. En del av leden ligger allerede i Dovre nasjonalpark, og retningslinjene for bruken av denne strekningen ligger i forvaltningsplanen for den eksisterende nasjonalparken. Forvaltningsplanen er under revisjon. Blir Dovre nasjonalpark utvidet som foreslått, vil den «nye» delen av Pilegrimsleden som da blir liggende i nasjonalparken, få samme bestemmelser som den delen av Pilegrimsleden som allerede ligger i nasjonalparken.

Verneforskriftene for de nyeste nasjonalparkene har gjerne følgende ordlyd for organisert ferdsele: «Følgende aktiviteter kan bare skje etter tillatelse fra forvaltningsmyndigheten:

- a. Organisert ferdsele og ferdselesformer som kan skade naturmiljøet. Forvaltningsplanen skal avklare hva slags ferdsele dette gjelder.»*

Dvs. at de bruksformer som kan skade naturmiljøet må søke om tillatelse, uavhengig av hvem som arrangerer turen.

Reiselivsorganisasjonene var opptatt av at eksisterende bruk (hundekjøring, ridning og løypekjøring) kan fortsette som i dag. Det har ofte vært lagt ned mye arbeid for de tilbudene som finnes.

Fra reiselivet er det også ønske om at det innføres sertifiseringsordninger, slik at de som ønsker å arrangere organiserte turer må gjennomgå kurs. Både Nasjonalparkriket AS og Visit Valdres AS ønsker å være piloter for slike sertifiseringsordninger.

Reiselivsorganisasjonene vet at det er ulike syn på verneområder i medlemsmassen. Det er viktig at dette blir reflektert i innspillene fra reiselivsorganisasjonene. De vil derfor ta kontakt med flere medlemsbedrifter og diskutere dette, før de sender et innspill.

Svar fra Statsforvalteren: Eksisterende bruk blir hensyntatt i verneplanprosessen. Det er langt enklere å få opprettholdt et tilbud som er etablert før et vern, enn å få etablert et nytt tilbud. Sertifiseringsordninger er også sterkt ønsket fra nasjonalparkforvaltningen, men dette har hittil stoppet opp på nasjonalt nivå. Kommunene kan vurdere om sertifiseringsordninger er et ønske som bør spilles inn når de skal avgjøre om de aksepterer at det settes i gang med en verneplanprosess.

Råmund Mundhjeld mener at vern er en styrke for reiselivet, og er positiv til vern. Flere bedrifter i Bøverdalen har gitt uttrykk for dette. De besøkende kommer primært for å oppleve naturområdene, ikke for å overnatte på en bedrift. Det er positivt at f.eks Galdhø-området er med i utredningsområdet. De utvidelsesområdene som er foreslått er uansett transportetapper inn til nasjonalparken, dit de besøkende vil. Gjennom en god dialog er det mulig å finne løsninger. For Sognefjellshytta er det viktig å kunne opprettholde dagens løypenett og -kjøring mellom Jotunheimen og Breheimen.

På spørsmål om tidsperspektiv for en eventuell verneplanprosess svarte Statsforvalteren at hvis det blir kommunal aksept i høst for å starte opp med verneplanprosesser i høst, vil en verneplanprosess ta minimum to år, men det kan også gå lengre tid.

Bjørnar Sætershagen, Vang kommune, oppfordret så mange som mulig til å sende inn kommentarer. Dette er til stor hjelp for de kommunale saksbehandlerne som skal skrive saksinnstillingen.

5. Oppsummering

Reiselivsorganisasjonene har behov for å se nærmere på de foreslåtte utvidelsesområdene, og å diskutere dette med sine medlemmer.

Frist for innspill til de foreslåtte utredningsområdene er satt til 27.juni.

Merknader til referatet bes sendt til samme dato, til: fmopmvo@statsforvalteren.no

Supplerende vern - møte med Statskog

Dato: 09.05.22

Møtet innkalt av:	Marit Vorkinn	Referent:	Marit Vorkinn
Møtedato:	09.05.22	Møtetid:	09.00-10.45
Møtested:	Statskogs lokaler, Lillehammer	Møteleder:	Harald Klæbo
Deltakere:	Borghild Simengård, Statskog Ola Idar Løkken, Statskog Runar Rueslåtten, Statskog Harald Klæbo, Statsforvalteren i Innlandet Marit Vorkinn, Statsforvalteren i Innlandet		
Ikke tilstede:	Hilde Hammer, Statskog		
Kopi:			

1. Bakgrunn for møtet

Harald Klæbo presenterte bakgrunn for og prosessen med «Supplerende vern» så langt. Presentasjonen er etter møtet oversendt i egen mail fra Harald Klæbo.

Proessen med supplerende vern startet i 2018, men det har både tatt lang tid for å få startet opp prosessene lokalt. Med oppdragsbrevet Statsforvalteren i Innlandet fikk fra Miljødirektoratet i november 2021, er det nå en «restart» av prosessen i Innlandet.

Aktuelle kommuner blir i første omgang bedt om å ta stilling til om det er aksept for å sette i gang en verneplanprosess. Det ble understreket at dette ikke betyr at kommunene aksepterer at områdene skal vernes. Den beslutningen skal først tas når en verneplanprosess er gjennomført, der fordeler og ulemper med vernet er utredet og et konkret verneplanforslag foreligger.

Selv om det er kommunene som skal gi innspill til prosessen nå, ønsker både Statsforvalteren og kommunen at grunneierne blir informert og får mulighet til å gi innspill på et tidlig stadium i prosessen.

2. Arealer i Dovre kommune

I Dovre kommune er det områder som er aktuelle for vern; utvidelse av Vesle Hjerkinns landskapsvernområde og Dovre nasjonalpark. Utredningsgrensene er ikke fastlagt, men forslag til utredningsgrenser ble vist, jfr. foiler fra presentasjonen.

Utvidelsen av Vesle Hjerkinns LVO ser grei ut for Statskog. Utvidelsen av Dovre nasjonalpark kan komme til å omfatte deler av Hjelleseter-teigen (ikke statsallmenning). Dersom utvidelsen skjer overfor skoggrensa, er det små motforestillinger fra Statskog. Det er inntak til et vassverk i området, dette må sjekkes ut med kommunen. (Etter møtet har Statskog spilt inn at dammen, ut fra flyfoto og kart, nok ligger lengre ned, men at det lenger opp kan ligge en restriksjon ift. inngrep og vannkvalitet). Så er det ny bru over Hundyrju i regi av Kongeveg prosjektet som er tenkt bygd en eller annen gang. Området brukes ellers til jakt og treningsfelt for fuglehunder.

Statskog påpekte at de store utfordringene for villreinen nå er økende ferdsel, som medfører både forstyrrelser og forsøpling. Ferdselen reguleres i liten grad i dag, heller ikke innenfor nasjonalparkene. Forvaltningsplanen for de store verneområdene i Rondane, inkludert Dovre nasjonalpark, er under revisjon. En av de problemstillingene som blir utredet er å forby sykling på den delen av Kongevegen/Pilegrimsvegen som går innenfor Dovre nasjonalpark. Utvides Dovre nasjonalpark, vil det samtidig bli mulig å regulere sykling på en lengre strekning.

3. Randsonearealer for Jotunheimen nasjonalpark

Siste framlegg til forvaltningsplan for Jotunheimen nasjonalpark og Utladalen landskapsvernområde er fra 2008. I forvaltningsplanen ble svakheter ved eksisterende grensedragnings beskrevet. Jotunheimen nasjonalpark ble opprettet i 1980, på et tidspunkt der det kun var anledning til å verne offentlig grunn som nasjonalpark. I tillegg ble grensene trukket et godt stykke vekk fra tekniske inngrep, som veier. Områder som var verneverdige ble derfor utelatt ved opprettelsen av Jotunheimen nasjonalpark i 1980. Dette er noe av utgangspunktet for de utvidelsesforlagene som nå foreligger.

Det er ønskelig å ha mest mulig sammenhengene verneområder. Dersom Vågå kommune sier nei til en verneplanprosess, betyr dette at det heller ikke blir igangsatt verneplanprosesser for tilgrensende områder i Sel og Nord-Fron.

Statsforvalteren ønsker innspill først og fremst på forhold som berører Statskogs egen drift/egne planer.

Statskog viste til at de nylig hadde sagt nei til «glamcamp» på Valdresflya. I Bøverdalen er det lansert planer om et alpinanlegg, men det er uklart hvor langt konkretiseringen av planene har kommet. Heimdalen er ikke statsallmenning, men et område som er innkjøpt av Statskog. Her har UiO hatt forskningsaktivitet i mange år som det er ønskelig å videreføre. UiO har ønsket å erverve en eksisterende hytte i området, men ikke søkt om oppsetting av hytte i egen regi. Statskog har husvære i området. I områdene ved Vinstervatnet er det fortsatt betydelig aktiv seterdrift. Disse områdene vil bli holdt utenfor en eventuell verneplanprosess.

De problemstillingene som er nevnt over er forhold som må utredes/vurderes i en eventuell verneplanprosess.

4. Oppsummering

Statskog har i utgangspunktet ikke motforestillinger mot at vern av områdene blir utredet. Statskog ønsker imidlertid å se nøyere på områdene rundt Jotunheimen, ut fra de kartskissene som ble presentert. Hilde Hammer, med ansvar for Vågå og Lom, hadde heller ikke anledning til å delta på møtet.

Statskog gis derfor frist til 15. juni med å komme med ytterligere innspill til de foreslåtte utredningsområdene.

Innspill fra Statskog etter møtet:

Forslaget som berører Sel kommune berører ikke Statskog, vi er ikke hjemmelshaver på 3437/327/1.

Vi er positive til at områdene i Vågå og Lom kan utredes i en eventuell verneplanprosess. Vi vil poengtere vi ikke har egne planer, men vi er åpne for at dersom lokaldemokratiet ønsker utvikling/utbygging er vi åpne for det, gjennom ordinære planprosesser.

I Lom er det en pågående prosess i samarbeid med andre grunneiere om mulig utvikling av alpinanlegg med hyttefelt i Myttingen-området, men om det blir noe av det vet vi ikke. I deler av dette området er det også viktige setermiljø.

Valdresflye både på øst og vestsiden av fylkesvegen kan med fordel bli vernet. Her er det økende interesse for midlertidige utleieenheter og utvidelse av skiløyper. Vi vet at dette er et særskilt høyfjellsplatå med lokaliteter av flere dyre og plantearter som man ikke finner andre steder.

I Øystre Slidre påpekte vi at langs Jotunheimvegen er det aktive støler og at det ikke skal være med.

Eidsbugarden fjelleiendom i Vang har sin egen historie, og hele kjøpet tilbake i 1980 hadde til formål å sikre viktige innfallsporter til Jotunheimen.